

turizmus.com

SZAKMAI MAGAZIN PROFIKNAK

XX. évfolyam 4-5. szám 2020. április-május

AZ ÚJRATERVEZÉS
NAPJAIT ÉLJÜK
Interjú Faix Csabával

FENNTARTHATÓSÁG?
- MOST!

ANTROPOLÓGIA
ÉS TURIZMUS

Válság és kilábalás

MIKOR INDULHAT ÚJRA A TURIZMUS?

TURIZMUS kft.

innovatív marketingkommunikáció

TOP 50 BUSINESS EXCELLENCE **TURIZMUS.COM**
BUSINESS TRAVELLER HUNGARY **VENDÉGLÁTÁS MAGAZIN** **BULLETIN**
TURIZMUS.COM

TURIZMUS.COM **BUSINESS TRAVELLER.HU** **OFFICIAL**
MAGAZIN **TURIZMUS.COM** **BUDAPEST**
VENDÉGLÁTÁS **RÁDIÓ** **CITY MAP**

AKADÉMIA **BUDAPEST** **MICE**
VENDEGLATASMAGAZIN.HU **MICE GUIDE** **BUSINESS**
PR IN HUNGARY **DAY**

TURIZMUS
ÉVADNYITÓ GÁLA

[/turizmuscom](https://www.facebook.com/turizmuscom)

Felelős kiadó:

Turizmus Kft.

A szerkesztőbizottság elnöke:

dr. Princzinger Péter

Főszerkesztő:

Szántó Zoltán

szanto.zoltan@turizmus.com

Főmunkatárs:

Szebeni Zsolt

szebeni.zsolt@turizmus.com

Nemzetközi igazgató:

Révész Róbert

revesz.robert@turizmus.com

Értékesítési és

partnerkapcsolati igazgató:

Nagy Tünde

nagy.tunde@turizmus.com

Médiaértékesítő:

Nádasdi János

nadasdi.janos@turizmus.com

Címlapkép:

Sintra, Portugália,

a Quinta da Regaleira kastély,

123rf.com

Előfizetés egy évre: 17 745 Ft,

diákcsomag előfizetése

egy évre: 8 920 Ft.

50% kedvezmény a Turizmus Kft.

egyéb kiadványaira.

Megrendelés:

a www.turizmus.com weboldalon.

Kiadó és szerkesztőség:

Turizmus Kft.

1074 Budapest, Munkás u. 9.

Telefon: 1/492-0455, fax: 1/338-4293,

e-mail: magazin@turizmus.com,

web: www.turizmus.com.

Digitális előkészítés:

Grósz Balázs

A Magyar Szállodák és Éttermek

Szövetsége,

a Magyar Utazási Irodák Szövetsége,

valamint

a Magyar Fürdőszövetség

havi magazinja.

Lapunkat rendszeresen szemlézi

az Observer.

SZÁNTÓ ZOLTÁN

főszerkesztő

DIGITÁLIS MAJÁLIS

Hiába tombol odakint ezerral a tavasz, a világ befagyott a koronavírus-járvány miatt. Munkahelyek százezrei szűntek meg vagy kerültek veszélybe globálisan, egész ágazatok, köztük a turizmus jövője vált bizonytalaná. Lapzártánk idején már látni véljük a fényt az alagút végén, de hosszú még az út, mire legyőzzük a gazdaságot is megbénító kórt. A gazdaság közben megpróbál alkalmazkodni az új helyzethez: luxusétermek vezetnek be a házhoz szállítást, hotelek kínálnak karanténz szállást, mi pedig első ízben digitális lapot készítettünk.

Fura dolog újságot lapozni a monitoron, de meg lehet szokni. Soroljam az előnyeit? Nem dugja el valamelyik kolléga a fiókjába, bármikor elővehető, ráadásul tele van olyan hivatkozásokkal, amelyekre kattintva azonnal kiegészítő információkhoz, videókhoz, kapcsolódó cikkekhez lehet eljutni weboldalunkon. Bár a friss nyomdafesték illatát egy időre most elfelejtjük, úgy gondolom, összességében jól járnak ezzel az olvasók. Remélem, hogy megbarátkoznak a lap új formátumával, miközben a tartalom – bővebb terjedelemben – a megszokott módon lefedi a turizmus-szakma aktualitásait járványon innen és túl.

FÓKUSZ

- 4** | Válság és kilábalás
Mikor indulhat újra a turizmus?
- 9** | Turizmusmentő intézkedések
- 11** | „Válságálló” eszközök az MTSZA-tól
- 16** | Munkajogi kisokos turisztikai vállalkozásoknak
- 22** | Az újratervezés napjait éljük
Interjú Faix Csabával
- 24** | CheckINN
Turisztikai Karrier Expo
- 29** | 90 strand újulhat meg nyárra

ORSZÁGMARKETING

- 30** | Budapest Convention Bureau
Újratervezés, felszállás előtt

SZÁLLODA

- 32** | Új szemlélet a szállodaiparban
Interjú Luc Gesvret-vel, az Accor régiós igazgatójával
- 34** | Fenntarthatóság? – Most!
- 38** | Indul az információbiztonság

UTAZÁS

- 40** | Antropológia és turizmus

ÖKOTURIZMUS

- 44** | Milliárdok ökoturisztikai fejlesztésekre

DESZTINÁCIÓ

- 48** | Tiszta Amerika
- 54** | MICE-variációk Tunéziában

CSOBBANÓ

- 56** | Fürdők nélkül nem áll talpra a magyar turizmus

SZERVIZ

- 61** | Krízis és felépülés

VÁLSÁG ÉS KILÁBALÁS

MIKOR INDULHAT ÚJRA A TURIZMUS?

Az utóbbi két hónapban végigsöpört a világon a koronavírus-járvány. A fertőzés globális terjedésével párhuzamosan a kormányzatok radikálisan korlátozták a nemzetközi és a belföldi személyforgalmat, karanténra kötelezték emberek millióit. Az intézkedések hatására gyakorlatilag leállt a globális turizmus. Cikkünkben a külföldi és hazai helyzetkép felvázolása után megszólaltatjuk az ágazati szereplőket, végül megpróbáljuk felvázolni a kilábalás lehetőségeit.

**SZERZŐ: FUCSKÓ HAJNALKA – NÉMETH ANDREA – PINTÉR TÜNDE –
SZÁNTÓ ZOLTÁN – WAGNER ZSUZSA
FOTÓ: 123RF.COM, GLIX.COM**

GLOBALIS HELYZETKÉP

A Nemzetközi Légi Szállítási Szövetség (IATA) április 14-i előrejelzése szerint a légitársaságok árbevétele 55 százalékkal, mintegy 314 milliárd dollárral csökken idén a tavalyihoz képest. Az értékesített utaskilométerben mért teljesítmény 48 százalékkal csökkenhet globális szinten. Európában 85 milliárd dolláros árbevétel- és 55 százalékos teljesítménycsökkenést prognosztizál a IATA.

A szervezet szerint globálisan 25 millió, a légi közlekedéshez szorosan kapcsolódó állás került veszélybe a járvány miatt. A légitársaságok szolgáltatásai iránti igény a hasonló válságok után megszokottnál lassabban épül majd vissza a várakozások szerint, a hosszú távú járatoknál pedig még hosszabb felépülési időszakra lehet számítani.

A Lufthansa szerint csak évek múlva állhat vissza a korábbi keresleti szint, ezért több mint 40 gépet végleg ki is vont a flottájából. A LOT anyacége is úgy döntött, hogy a korábbi tervekkel ellentétben nem veszi át az egykori Thomas Cook-légitársaságot, a szabadidős utakat bonyolító Condort.

A IATA szerint ebben a helyzetben a légitársaságok a vagyonelemeik eladásából sem tudnak pénzhez jutni, mivel a következő 6-9 hónapban sem új, sem használt repülőgépre nem lesz igény. **Alexandre de Juniac** elnök-vezérigazgató arra kéri a kormányokat, hogy kezeljék prioritásként a légitársaságok életképességének biztosítását közvetlen pénzügyi segélyek, adócsökkentés, hitelek, hitelgaranciák formájában.

Az utazási vállalkozások nemzetközi érdekképviselői több közleményben is felszólaltak a szektor érdekében. **Eric Drésin**, az ECTAA főtitkára szerint az utazások lemondása óriási likviditási nehézségekhez vezetett az utazásszervezőknél és utazásközvetítőknél, ami európai vállalkozások ezreinek fizetőképességét eredményezheti.

Az utazásokat értékesítő irodák szövetségeinek világszövetsége (WTAAA) április 13-i közleményében felszólítja a kormányokat, hogy a járvány miatt kialakult helyzetben biztosítsanak minden szükséges pénzügyi forrást a fogyasztók, az utazási irodák és a légi közlekedési vállalatok támogatására. Külön felhívják a figyelmet arra, hogy a repülőjegyek értékesítésében kulcsszerepet vállaló utazási ügynökök megsegítése is elengedhetetlen.

Az Európai Unió Szállodáinak és Éttermeinek Szövetsége (HOTREC) szerint a legtöbb EU-országban az éttermek és bárók bezártak, a nyitva tartó szállodák nagyon alacsony kihasználtsággal üzemelnek. Számos országban születtek intézkedések az ágazat megsegítésére. Ezek között szinte mindenütt szerepel, hogy jellemzően június végéig elengedik az üzletihelyiségek bérleti díjait. A bajba jutott vállalkozásokat kamatmentes kölcsönök és egyéb pénzügyi megoldások segítik, és mindenütt prioritást élvez a munkaerő megtartása: ezt jellemzően munkabér-támogatás vagy rövidített munkaidő formájában segítik.

SEGÍTSÉG A TURISZTIKAI VÁLLALKOZÁSOKNAK

A legtöbb európai ország különböző támogatásokkal igyekszik segíteni a turizmus területén működő vállalkozásokat és a szakmában dolgozókat. Az intézkedések között kedvezményes hitelprogramok, az adófizetés részleges vagy teljes körű felfüggesztése, közvetlen állami kompenzáció is szerepel – derül ki az ECTAA összesítéséből.

Ausztóriában 100 millió eurós áthidaló hitelkeretet nyitottak a turisztikai és szabadidős iparban működő kis- és középvállalkozások számára. Az Osztrák Hotel és Turizmus Bank által folyósított hiteleket csupán 1,8% kamat terheli.

Máltán a turizmusban és a közlekedési szektorban működő vállalkozások számára két hónapig tartó adómoratóriumot hirdettek. Ezen felül a kormány 800 eurós fizetést biztosít a teljes munkaidőben foglalkoztatottak és az egyéni vállalkozók számára, a részmunkaidősök után 500 eurót ad havonta.

Spanyolországban 214 milliárd euró értékű segélycsomagot hirdettek meg. Az idegenforgalmi ágazat számára 400 millió eurós hitelkeret áll rendelkezésre, ezen belül az egyes adóalanyok maximum 500 ezer eurót kaphatnak legfeljebb 1,5%-os kamatláb mellett. Az érintett kis- és középvállalkozások adófizetési halasztást is kaptak, illetve lehetőség nyílt a kölcsönök halasztott törlesztésére.

Svájcban a kormány elrendelte, hogy azok az utazási irodák, amelyeknek éves árbevétele nem érte el az 5 millió svájci frankot, az éves árbevételük 10%-át elérő kedvezményes hitelt kell, hogy kapjanak számlavezető bankjuktól – extrém alacsony kamatszint és állami kezességvállalás mellett.

BEFAGYOTT A MAGYAR TURIZMUS

Ígéretesen indult, de egyetlen hét elforgása alatt feketévé változott a tavasz a hazai turizmus számára is. Míg az év első két hónapja a rekordokról szólt, március vége óta üresen konganak a szálláshelyek, visszamondásaikat menedzselik az utazási irodák. A vállalkozások a túlélésért és munkavállalóik megtartásáért küzdenek. A vendégszám drasztikus csökkenése miatt március közepére a fővárosban és vidéken is rengeteg szálloda kényszerült működésének szüneteltetésére. A Danubius Hotels vezetősége április 1-jétől üzemszünetet rendelt el minden hazai szállodájában, csak a Danubius Hotel Hungaria konyhája működik, hogy az üzemszünet alatt a fővárosi szállodákban dolgozó munkatársakat ellássa. Bizonytalan időre felfüggesztette szállodáinak működtetését a Mellow Mood Hotels és a Hunguest Hotels is. (A Hunguest Hotel Millenniumban és a Hunguest Hotel Platánusban ugyanakkor a rendvédelmi dolgozók elhelyezését biztosítják.) Üzemszünetet jelentett a Continental Group, a Service 4 You Hospitality Management és az Accent Hotels is.

A Nemzeti Turisztikai Adatszolgáltató Központ adatai szerint a napi vendégszám március 15-től kezdett zuhanni, és a hónap végére elérte a mélypontot, napi 1500-2000 vendéggel.

Március 16. óta az ország területére csak magyar állampolgárok léphetnek be. A Liszt Ferenc Repülőtér ugyanakkor továbbra is fogad és indít járatokat, a tranzit- és teherforgalom zavartalan. A volumen azonban óriásit zuhant: a 2019 áprilisában mért 44 ezer helyett idén áprilisban mindössze 275 utas fordult meg a repülőtér naponta. Teljesen összeomlott a hazai rendezvény-szervezés is: már a rendezvényeket érintő korlátozás bejelentése előtti héten több mint 130, majdnem 200 ezer főt érintő üzleti rendezvényt, konferenciát, kiállítást, eseményt mondtak le.

A 37 ezer embernek munkát biztosító fesztiválszakma is súlyos károkat szenvedett. A szeptember 13. és 20. közötti budapesti 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszust 2021-re halasztják.

A Magyar Idegenvezetők Egyesületének (MIE) tájékoztatása szerint a mintegy 5000 aktív hazai idegenvezető is nehéz helyzetbe került, tavaszi munkáikat lemondták, a későbbiek függőben vannak. Az adóköny-

nyítási csomag révén viszont ők is számíthatnak kárenyhítésre.

Az autóbuszos vállalkozások szintén súlyos helyzetbe kerültek. A vállalkozások nulla bevétel mellett, a tartalékaikat felélve igyekeznek finanszírozni a működésüket. A Magyar Közúti Fuvarozók Egyesülete (MKFE) nyugtázta a kormány által biztosított hitel- és lízingdíj-fizetési moratóriumot, ugyanakkor további és azonnali intézkedéseket kérnek.

MI LESZ A GIRÓVAL?

A Girod'Italia első három szakaszának, a Grande Partenzának megrendezése kapcsán folyamatos volt az egyeztetés a magyar és olasz szervezők között. Végül **Révész Máriusz** kormánybiztos bejelentette, hogy a járványügyi helyzet miatt nem lesz Giro-rajt Magyarországon. Pár nappal később a főszervező RCS Sport az egész versenyt elhalasztását erősítette meg. Április második felében végül megszületett a döntés, mely szerint az olasz körversenyt októberben tarthatják meg egy teljesen átalakított versenynaptár részekén, a Tour de France után, vélhetően magyarországi helyszínek nélkül. **Sió Zoltán**, a Nemzeti Sportügynökség projektvezetője szerint ugyanis októberi rajt esetén nincs realitása a Grande Partenza magyarországi megrendezésének. A magyar fél lapzártánk idején a 2021-

es verseny budapesti indításáról folytatott tárgyalásokat az olasz szervezőkkel.

HAZAI SZAKMAI SZERVEZETEK ÁLLÁSPONTJA

MSZÉSZ

Nehéz és szomorú napokat él meg a szállodaipar – **Flesch Tamás**, az MSZÉSZ elnöke szerint lassú felfutás várható csak. Bízna benne, hogy az emberek nyáron már szeretnének „kiszabadulni”, és legalább a SZÉP-kártyán lévő összegeket elkölteni, ám kérdéses, hogy kinek mennyi szabadsága marad. Kérdés az is, hogy ősszel mi lesz, amikor elfogynak a szabadságok és a kiadásokkal is óvatosabban bánnak majd az emberek. Szintén sok múlik azon, hogy a rendezvények hogyan tudnak újra elindulni.

Budapest van nehezebb helyzetben, mert a nemzetközi forgalom sokkal lassabban tér vissza. Ősszel talán már jelentkezik némi üzleti utazói érdeklődés, tavasszal pedig élénkülhet valamelyest a forgalom, ám elfogadható szintre a szakember szerint csak jövő őszre térhet vissza.

A jelenlegi helyzetben nagyon nehéz

megalapozott üzleti döntéseket hozni, az idei évre tervezett szállodanyitások körül is óriási a bizonytalanság.

A szállodákban a social distancing nehezen tartható a büféreggeli, büfévacso-ra, szaunázás, wellness, kávészünetek közben – ezekre teljesen új sztenderdeket kell kitalálni, hogy a vendégek biztonságban érezzék magukat. Szintén új sztenderdek szükségesek a check-in és a check-out folyamatokra, az F&B (például visszaállni a tányérfedős felszolgálásra) és a rendezvények terén, de a szobatakarításban és karbantartásban is (légkondicionálók gyakoribb tisztítása). Mindez rengeteg pluszenergiát és odafigyelést igényel majd, miközben a személyzetet – egy nyitó szállodához hasonlóan – szinte a nulláról kell összerakni.

A Kurzarbeit-szabályozás hasznos és jó, ugyanakkor szükségesnek látják a járulékkedvezmények meghosszabbítását. A kormányzattól azt kérik, vizsgálják felül a rövid távú lakáskiadás szabályozását.

MUISZ

Molnár Judit, a MUISZ elnöke arra hívta fel a figyelmet, hogy attól függően indul be a ki- és beutaztatás, hogy mikor lesz vége a vészhelyzetnek, mikor nyitják meg a határokat az egyes európai országok. Támpont lehet, hogy a csehek június 8-ával tervezik a határok részleges megnyitását, és állampolgáraik utaztatását Horvátországba, illetve más tengerparti államokba, speciális folyosókon, kétoldalú egyezmények alapján. Ha ez a program megvalósul, hasonló jöhet Magyarország és Horvátország között is.

A visszajelzések alapján szinte mindenki biztos abban, hogy ősszel már beindulhat a turizmus. A nyár alakulása ugyanakkor még kérdéses, de feltehetően sokan választják Magyarországot úti célként. A MUISZ fontosnak tartja, hogy belföldi szállások foglalásakor az utazási irodák is elfogadhassák el az utazási irodák a SZÉP-kártyát, mivel jelentős törzsutas körrel rendelkeznek, tehát hatékonyabban vehetnének részt a magyarországi szállások értékesítésében.

A külföldi utazások tekintetében, ha megszűnik a vészhelyzet, a járvány által korábban sújtott országokat valószínűleg elkerülik a turisták, és olyan úti célokat választanak, mint Görögország, ahol nem tombolt annyira a járvány.

A korábban lekötött charterkapacitások

csökkennek, mivel a sok lemondás miatt a Smartwings légitársaság két gépe közül az egyik kivonásra került a magyarországi forgalomból. Némi optimizmussal abban bízom, hogy július közepén elindulhatnak az első charterek, és a csökkentett nyári kapacitás nagyságrendileg meg fog felelni a jelenlegi keresletnek.

A nehézséget a gyenge forintárfolyam jelentheti, hiszen a nyári szezon részvételi díjai egy jóval alacsonyabb árfolyam alkalmazásával kerültek kalkulálásra.

A kormány legutóbbi intézkedései segítséget nyújtanak az ágazatnak. Mindazonáltal a szakma nagyon várna a 472/2017. (XII.28.) Korm.rendelet módosítását, hogy az utazási irodáknak is legyen lehetőségük kiadni egy évig érvényes vouche-reket, tekintettel arra, hogy a szolgáltatásokat közvetlenül nyújtók (légitársaságok, szállodák, hajótársaságok) is jellemzően egy évig érvényes vouche-reket adnak ki, az irodák által átutalt összegeket nem fizetik vissza, így az irodák sem tudják visszatéríteni az utasok által befizetett összegeket.

Az éttermek, szállodák többsége bezárt, az üdülések lemondása likviditási nehézségekhez vezetett az utazási irodáknál.

MARESZ

A korlátozások miatt jelenleg nincsenek rendezvények, a B2B rendezvénypiac júniusig teljesen leürült. A lemondások 40%-ában egyáltalán nem adtak meg új dátumot, a többi esetben az őszi időszakra, vagy 2021 elejére tolták el az eseményeket. A MaReSz véleménye szerint először a „local corporate” piac indulhat be 2020 késő ősztől, ezt követhetik a magyar és nemzetközi konferenciák.

„Beclésünk szerint a rendezvénypiac 2021 első negyedévében talál majd magára teljesen” – mondta **Ganczer Gábor**, a MaReSz elnöke. A legnagyobb kihívást jelenleg a cégek életben tartása jelenti. Nem engedheti meg magának a szakma, hogy profi rendezvény-szervezők és bonyolítók alkalmazottai állás nélkül maradjanak, mert az amúgy is erőforráshiányos szakmában őket pótolni szinte lehetetlen. Mindent megtesznek a vállalatvezetők, hogy munkaidő-átcsoportosítással, egyéb racionalizálással ameddig csak lehet,

tartsák az embereiket. Dolgoznak már az őszi lekéréseken, bár a helyzet bizonytalan. Ez okozza a másik kihívást: az ügyfelek is kivárnak, de az eredeti kondíciókkal szeretnék megtartani az eseményeket, míg a helyszínek részéről a feltételek szigorodtak.

Az állami intézkedések komoly segítséget jelentettek, ám további lépéseket tartanak szükségesnek, különösen a munkahelyek megőrzése terén. A rendezvény iparág munkaadói járulékaiknak csökkentése részlegesen történt csak meg, mert a kedvezmény igénybevételét TEÁOR-számokhoz kötötték, a beszállítói oldal így nem kapta meg a szükséges könnyítéseket. Viszont nélkülük nem tud helyreállni a szakma. A bérek támogatása volt a másik kérésük, melyet közösen fogalmaztak meg a többi szakmai szervezettel. A jelenlegi támogatási rendszer véleményük szerint korrekcióra szorul. A hitelek felfüggesztése, az áfavisszatérítések felpörgetése is szerepel javaslataik között, örömmel vették, hogy ezeket el-

fogadták. Úgy látják, a határidőket ki kell tolni, mert a szakma újrakezdése csak későbbre prognosztizálható.

MVI

Nehezen képzelhető el, hogy egy tisztességesen működő, hazai vendéglátó vállalkozás akkora extraprofittal rendelkezzen az elmúlt évekből, amiből nulla bevétel mellett, a jelenleg elérhető állami segítséggel hónapokon keresztül meg tudja tartani a munkatársait – mondta el lapunknak **Kovács László**, a Magyar Vendéglátók Ipartestületének elnöke.

A vendéglátó üzletek 90 százaléka bezárt a járvány kitörése utáni hetekben. Mintegy 40 százalékuk próbálkozott meg a házhoz szállítással, de ez a forgalom is visszaesett néhány hét alatt, hiszen az emberek ott spórolnak, ahol tudnak. A közepes és nagyobb vállalkozások az első időszakban a munkavállalóik 30-40 százalékát küldték el, a kormány mentőcsomagjának bejelentése óta pedig 70-80 százalékra nőtt az elbocsátott dolgozók aránya.

A csökkentett munkaidő támogatását célzó mentőcsomag a bevétel nélkül maradt vendéglátó vállalkozások nagy része számára elérhetetlen Kovács László szerint. Az igénybevétellel járó adminisztrációs terhek, az elbírálás bizonytalansága, valamint a dolgozó „oktatásának” szintén a munkáltatóra háruló költségei is mind azt eredményezik, hogy a vállalkozás inkább elküldi a dolgozóját.

A szektor a vállalkozás önerejéhez nem kötött támogatást kér a munkaerő meg-

amelyből a munkahelyek fenntarthatóak lennének. Ahol képeztek tartalékot, ott a vállalkozás életben maradásának feltételeit tudják ebből biztosítani.

A beérkezett ezres nagyságrendű és reprezentatívnak tekinthető válasz alapján a szektorban dolgozók 70 %-a ideiglenesen vagy végleg elveszítette munkahelyét. A még működő 30% átszervezésekkel, profilváltással várja az újrainítást. A beérkezett válaszokat továbbították a minisztériumok és az MTÜ felé.

MABEUSZ

A beutaztató szakma mintegy 60%-át képviselő MABEUSZ tagirodájánál március közepére a teljes márciusi, áprilisi beutazási állomány törlődött, és nagyon sok törlés érkezett májusra, júniusra, sőt az őszi szezonra is. A lemondási hullám azóta is folytatódik. Április közepén minimális MICE-foglalásunk van a 2020-as évre, és ezekben sem lehetünk biztosak – tájékoztatta lapunkat **Lázár Judit**, a szövetség elnöke.

Szerinte 2020 ősze előtt nem lesz beutaztatás Magyarországon, hiszen minden ország az otthon maradásra biztatja az állampolgárait. A szövetség lassú visszatérésre számít, becsléseik szerint talán 2022-re érhető el a tavalyi foglalási szint, amely már közel 16 milliárd forint forgalmat jelentett a tagoknál.

A hús, összesen 180 főt foglalkoztató iroda többsége első körben az időarányos szabadságok kiadása mellett döntött, azután rákényszerültek a munkaidő/munkabérek újratárgyalására is. Egyetlen tagiroda sem zárt be idáig, de hogy ez így maradjon, ahhoz szükség lenne a szakmai szövetségek által javasolt mentőcsomag elfogadására is az állam részéről. A csökkentett munkaidőre vonatkozó rendelkezésekkel kapcsolatban április közepén abban bíztak, hogy a támogatás mértéke még növekedhet.

tartására. Az MVI az egyedüli ésszerű megoldásnak a rendkívüli munkajogi státusz bevezetését tartja, amelynek keretében a munkaadók bérfizetés helyett saját eredménytartalékukból, vagy ha nincs saját fedezetük, kamatmentes kölcsönből szociális támogatást adnának a munkavállalóknak, amit a veszélyhelyzet lejárta követő három éven keresztül levonhatnának a szociális hozzájárulási adóból.

Az MVI elnöke rámutat: már most látszik, hogy hosszabb időszakról van szó, amit az ágazatnak túl kell élnie. Ha a járvány lecseng, akkor sem lesz megfelelő a vásárlóerő. A sikeres újraindulás pedig lehetetlen a lojális és begyakorlott munkaerő nélkül.

MNGSZ

A Magyar Nemzeti Gasztronómiai Szövetség elnöke, **Krivács András** szerint a járvány hatására tízezreknek lett kilátástalan a jelene és a jövője. „Az elmúlt 5 hétben kétnaponta bombáztuk kérdésekkel a tagságunkat. Válaszaikban a vállalkozók és a cégvezetők leírták, hogy az ágazatban kevés tartalék képződött,

Ígéretesen indult, de egyetlen hét elforgása alatt feketévé változott a tavasz a hazai turizmus számára.

A szövetség köszöni a vendéglátásnak nyújtott, kormányrendeletben kihirdetett könnyítéseket, ugyanakkor további intézkedésekre van szükség véleményük szerint, mivel méréseik szerint májusig vannak tartalékaik (85%) a még működő egységeknek. Egyetértve a többi szakmai szervezettel, azt javasolják, hogy a mai bértámogatási rendszernél magasabb arányú támogatás (akár megkülönböztetett TEÁOR-megnevezésekkel) lenne szükséges a súlyos károkat szenvedett turisztikai ágazat részére” – sorolta az elnök.

Krivács András arra is felhívta a figyelmet, hogy a válság előtti években akkora bértömeg szakadt a szektorra, amelyet kitermelni jóformán lehetetlen. A jövőben az álmfizetések, amelyek az elmúlt éveket jellemezték, elérhetetlennek tűnnek az újraindítást követően még sokáig.

A beutaztatók a nagy tapasztalattal és speciális tudással rendelkező munkatársak elvesztésén túl attól is tartanak, hogy partnereik (vendéglátóhelyek, autóbuszos vállalkozók, idegenvezetők) magasan képzett munkavállalói el fogják hagyni az országot és külföldön vállalnak munkát.

FATOSZ

Frankó Pál, a Falusi Turizmus Országos Szövetségének elnöke elmondta, hogy a kereskedelmi szálláshelyekhez képest néhány hetes késéssel történtek meg a lemondások, átfoglalások a tagjaiknál. A helyi korlátozások hatására szinte teljesen megszűnt a turisztikai jellegű vendégfogadás. Ugyanakkor a kedvező árak miatt a munkavégzés céljából érkezők szívesen választják a kis kapacitású szálláshelyeket. Rajtuk kívül csupán néhány

Turizmusmentő intézkedések

A kormányzati gazdaságvédelmi akcióterv lapzártáig nyilvánosságra került intézkedései közül több dedikáltan is segíti a turisztikai vállalkozásokat.

A Magyar Turisztikai Ügynökség a szakmai szervezetekkel egyeztetve már márciusban komplex javaslatcsomagot nyújtott be a kormánynak, hogy enyhítse a válság turizmusra gyakorolt hatásait. Ezek fókuszában a munkahelyek megtartása állt. A javaslatok nagy része belekerült a magyar gazdaság történetének eddigi legátfogóbb, többlépcsős akciótervébe.

ADÓ- ÉS JÁRULÉKKEDVEZMÉNYEK

Március 1. és június 30. között a munkáltatók járulékfizetési kötelezettségét teljes egészében elengedik a következő főtevékenységet végzőkre: szálláshely-szolgáltatás; vendéglátás; konferencia, kereskedelmi bemutató szervezése; utazásközvetítés, utazásszervezés, egyéb foglalás; fizikai közérzet javító szolgáltatások.

A munkavállalóknak nyugdíjjárulékot nem kell fizetniük, az egészségbiztosítás díja a törvényi minimumra csökken. Március 1. és június 30. között a fent említett tevékenységeket végző katasztrófázó vállalkozók, valamint a taxisok mentesülnek az átalányadó megfizetése alól.

Június 30-ig a 4%-os turizmusfejlesztési hozzájárulást nem kell megfizetni.

A válság által legsúlyosabban érintett ágazatokban – ide tartozik a turizmus is – a helyiségbérleti szerződéseket június 30-áig nem lehet felmondani és a bérleti díjakat nem lehet megemelni.

Az idegenforgalmi adó beszedését december 31-ig felfüggesztik. A vendég által meg nem fizetett ifát az állam megtéríti az önkormányzatoknak, ugyanakkor a kapcsolódó üdülőhelyi támogatásra nem jogosultak.

BÉRTÁMOGATÁS

A bértámogatás május 1-jétől háromhavi időtartamra vehető igénybe, a csökkentett munkaidő módosítás előtti 25-85 százaléka lehet, azaz már

napi 2 órás foglalkoztatás esetén is igényelhető a kieső munkaidő bérének 70%-a.

A támogatás maximális havi nettó összege nem haladhatja meg a nettó minimálbér kétszeresének arányos részét, azaz 75%-os munkaidő-kiesés esetén a 112 418 forintot.

A bértámogatás kiterjed a munkaidőkeretben foglalkoztatott dolgozókra, valamint a távmunkára és az otthoni munkavégzésre is. A kieső munkaidő alatt szervezendő képzéseket a támogatások elnyerésétől számítva 2 éven belül kell megtartani.

A vállalkozások 0,1 százalékos kamattal, 9 havi bérre, kétéves futamidejű, munkahelymegtartó hitelt is kérhetnek. Részletek: <https://nfsz.munka.hu/>

MUNKAI DŐKERET BŐVÍTÉSE

A cégek egyoldalúan bevezethetik a 24 hónapos munkaidőkeretet. Lényege, hogy a válság miatt leállásra kényszerült vállalkozás állásidőre járó alapbért fizet dolgozói számára, később – a 24 hónapos munkaidőkeret alatt – viszont lehetősége lesz az így kiesett órákat ledolgoztatni a munkavállalókkal.

SZÉP-KÁRTYA: CSÖKKENŐ ADÓTEHER, NÖVEKVŐ JUTTATÁS

A SZÉP-kártyát terhelő 17,5 szociális hozzájárulási adót június 30-ig elengedi a kormány, ezzel a rekreációs juttatás összes adóterhe a jelenlegi 32,5 százalékról átmenetileg 15 százalékra (szja) csökken.

A munkáltató a versenyszférában az eddigi 450 ezer forint helyett évi 800 ezer forintot adhat SZÉP-kártyán a dolgozónak, míg a közszférában az eddigi 200 ezer forint helyett 400 ezer forintban maximalizálták a juttatás felső határát.

INFRASTRUKTÚRA-FEJLESZTÉS, FESZTIVÁLTÁMOGATÁS

600 milliárd forint értékben nyílnak meg turisztikai pályázatok szálláshelyek korszerűsítésére és építésére, valamint gyógyfürdők infrastruktúrájának fejlesztésére. Ezen felül további 100 milliárd forintot fordít a kormány a kastély- és várprogram továbbfejlesztésére. A korábbi fesztiváltámogatások sokszorosát tervezi kiosztani a Magyar Turisztikai Ügynökség.

KEDVEZMÉNYES HITELEK, MORATÓRIUM

Az MFB hitel-, tőke- és garanciaprogramja a mikro-, kis- és középvállalkozások számára is kedvezményes feltételekkel nyújt hitelt beruházásra, forgóeszközre, likviditásfinanszírozásra.

A magánszemélyek és vállalkozások meglévő hiteleinek tőke- és kamatfizetési kötelezettségét az év végéig felfüggesztették. A rövid lejáratú vállalkozási hiteleket július 30-ig meghosszabbították. |

horgásztól érkeznek foglalások. A vendégek ugyanakkor nyitottak az átfoglalásra, akár a 2021-es évre is.

Az elnök szerint a jelenlegi kormányzati intézkedések közül alig van, ami érdemben tudja segíteni a vidéki szállásadókat az életben maradáshoz.

Hiányolják az önkormányzati szintű helyi segítséget és az együttgondolkodást. „A szobánkénti tételes átalányadó átmeneti mentességét, a településfejlesztési hozzájárulás eltörlését a szektorunkban halaszthatatlan lépésnek érezzük” – hangsúlyozta Frankó Pál.

„Várjuk továbbá egy erős belföldi kampány beindítását megfelelő időben, valamint az önfoglalkoztató egyéni vállalkozó és adószámú magánszemély szállásadók bértámogatását is. A talpra állást segítő a jövőben a hozzáférhető fejlesztési források, például a Kisfaludy Program vagy az MNB új hiteltermékének kiterjesztése a falusi szálláshelyekre. Itt az idő az egymásnak ellentmondó jogszabályok harmonizálására is” – emelte ki.

A jövőt illetően hangsúlyozta, hogy a nyár első fele biztosan elveszett, júliustól reménykednek a szezon megnyitásban, majd pedig egy erős utószezonban. A kevésbé stabil alapokon működő szálláshelyek fel fognak hagyni a tevékenységgel, várható az átlagárak csökkenése is.

MTDMSZ

A Magyar TDM Szövetség folyamatosan tájékozik arról, hogyan kezelik a

A szállodákban a social distancing nehezen tartható a büféreggeli vagy szaunázás közben – ezekre új sztenderdeket kell kitalálni.

válságot külföldön. Mindenütt a belföldi turizmustól, illetve az adott országgal határos, autós távolságra lévő országok piacától várják első körben az élénkülést – mondta el **Semsei Sándor** elnök.

A belföldi turizmus most hatalmas esélyt kap, hiszen várhatóan sokan olyanok is itthon költenek majd, akik eredetileg külföldre terveztek utazást. Persze az elvárásaik is mások lesznek, amelyeknek meg kell tudni felelni. A szakember úgy látja, hogy ha a kényszerű várakozás alatt sikerül a desztinációknak és a településeknek olyan innovatív élményláncokat létrehozni, amelyek növelik az egy-egy térségben átélhető élmények mennyiségét és minőségét, az hosszú távon is jó hatással lehet az ország turizmusára. Ez ott fog sikerülni, ahol az önkormányzatok, a szolgáltatók és a desztinációmenedzsment szervezetek is működőképesek maradnak, másrészt, ahol az újraindulást megelőző időt az új igényekre szabott stratégiák és termékek létrehozására fordítják. A „Restart” világszerte együtt fog járni egyfajta „Redesignnal”.

A legnagyobb kihívás mindenütt a világon az, hogy az életben maradás és a munkaerő megtartása mellett a desztináció a megújuló keresletre szabott, inno-

vatív termékeket fejlesszenek, és ki tudjanak lépni velük a piacra. Ez csakis az önkormányzatok és a szolgáltatók összefogásával valósulhat meg. Ezért jelenthet komoly veszélyt a helyi turizmusra az ifa felfüggesztése és a hozzá kapcsolódó költségvetési támogatás átirányítása más területre. A jelenlegi helyzet arra is rávilágít, hogy az elsősorban turizmusból élő térségekben mennyire egymásra vannak utalva a turizmus helyi szereplői: az önkormányzatok és a szolgáltatók. A turizmus hálózatként működik csak jól. A szolgáltatások feltételezik és kiegészítik egymást, mindegyik egy-egy láncszeme annak, amiért a vendég végső soron utazik: a komplex élményért. Éppen ennek a biztosítása a desztinációmenedzsment lényege – hangsúlyozza Semsei Sándor.

FESZTIVÁLSZÖVETSÉG

A Magyar Fesztivál Szövetség 220 tagszervezetének a legnagyobb kihívást a kiszámíthatatlanság és a források bizonytalansága, illetve a működés ellehetetlenülése jelenti. Az idei fesztiválok legalább 30%-a biztosan elmarad – mondta **Márta István** elnök.

Egy 36 milliárd forintos iparágról van szó, ami 80 milliárd forintot hoz az ál-

lamnak, és közvetve 37 ezer, közvetetten pedig csaknem 300 ezer embert foglalkoztat. A fesztiválok elmaradása nemcsak a szervezőket, az előadóművészeket és a résztvevőket érinti érzékenyen, hanem valamennyi beszállítót is.

A jövő megjósolhatatlan. Ha minden ideálisan alakulna, a fesztiválok egy részét át tudnák ütemezni nyár végére, ősz elejére, viszont így könnyen dugó alakulhat ki a „fesztiválsztrádán” – fogalmazott a szakember. Sokan gondolkodnak a fesztiválok átstrukturálásán (pl. kevesebb helyszín, néző és előadó), ám még akkor is ott marad a kérdés, az emberek mennyire akarnak majd közösségbe menni, és a helyi lakosok hogyan fogadják a rendezvényeket.

A szakma számára az lenne az egyik legnagyobb segítség, ha szabályozás születne az ütemezésről, például, hogy 60, 90, vagy 120 napig mire készüljenek, mondjuk, a létszámkorlátozást illetően. Az elmaradt vagy elmaradó jegybevételek fesztiválok-nál arra tettek javaslatot, hogy a szervezők kompenzálassák a nézőket voucherrel is, erről lapzártánk idején várható döntés. Azt is szeretnék elérni, hogy lehetőség szerint ne vonják vissza a már megítélt

fesztiváltámogatásokat, sőt további támogatásokat tartanának szükségesnek.

HOTELLÁNCOK TAPASZTALATAI

LISSZÉ ÉS FOKOZATOS LESZ A KILÁBALÁS

„Soha nem tapasztalt sokkhatásként érte a szállodaipart a koronavírus okozta válság. A Danubiusnál hosszabb járványidőszakra és elhúzódó utazási korlátozásokra számítunk, ezért arra is, hogy még heteken, hónapokon keresztül bevétel nélkül maradhatnak a szállodák” – fogalmaz **Kovács Balázs** vezérigazgató. Most már egyre inkább úgy látják, hogy a kilábalás is elhúzódó és fokozatos lesz a teljes iparág számára. Azt viszont remélik, hogy a nyári hónapokban elkezdhetik megnyitni a szállodákat. A vidéki hotelek térhetnek előbb vissza, a belföldi turizmus élénkülésére számítanak először. A fővárosi szállodák forgalmának jelentős részét a külföldi turisták tették ki, azonban kérdéses, hogy mikor hoznak döntést a határok megnyitásáról és a légi forgalom újraindulásáról,

vagy a rendezvények és meetingek szervezésének lehetőségéről. Várhatóan ez jóval később következik be, így a budapesti szállodák esetében későbbi kilábalás várható.

A Danubius Hotels összes szállodája üzemszünet alatt áll, így komoly kihívást jelent ezekben a bevétel nélküli hónapokban biztosítani a vállalat további működését, a tartalékokból kigazdálkodni ezt az időszakot, még a jelentős költségsökentésekkel együtt is.

A kormányzati intézkedések konkrét hatásait még vizsgálja a cégcsoport.

SOK A BIZONYTALANSÁGI TÉNYEZŐ

„Különböző scenáriókkal számolunk és aktívan figyeljük azon piacok viselkedését, ahol a vírushelyzettel kapcsolatos korlátozásokat lazították vagy épp lazítják” – kezdi **Kerek Péter** értékesítési és marketingigazgató. Első körben a belföldi szabadidős piac fellendülésére számítanak, reménykednek benne, hogy a nyári hónapokban már lesz lehetőség vendégeket fogadni. Számításaik szerint az év hátralévő részében a szabadidős vendégek a szokásos hétközi szezonálisnak, illetve iskolaszüneteknek megfelelően, növekvő intenzitással

„VÁLSÁGÁLLÓ” ESZKÖZÖK AZ MTSZA-TÓL

A Magyar Turisztikai Szövetség Alapítvány a konferenciaturizmus „motorjának” újjáépítésével, egy online tudástár elindításával és a turisztikai szakképzésben is működőképes duális oktatás tervezésével kívánja segíteni a megbillent ágazatot. **Princzinger Péter** kuratóriumi elnök elmondta: kommunikációs és koordinációs eszközökkel igyekeznek erősíteni az együttműködést a szövetségek között, továbbá szakmai szolgáltatásokat nyújtanak az ágazat szereplőinek.

A vendég és bevétel nélkül maradt vállalkozásoknak megsegítésére több programon is dolgoznak, ezek között van olyan, amelynek haszna már rövid távon jelentkezhet, és van olyan, amelynek majd a járvány lecsengése után érik be a gyümölcse.

A MTSZA forrásaiból, az MTÜ támogatásával márciusban elindult a Budapest Convention Bureau, amely nemzetközi tevékenységével a hazai szolgáltatókat segíti majd jó üzletekhez jutni, ami egyúttal nagy segítség a válságból való kilábalásban is. A következő időszak elsődleges feladata a kilábalási stratégia megfogalmazása, a szakterület helyzetének értékelése, nemzetközi jó gyakorlatok megismerése, és egy

új marketing- és értékesítési stratégia megalkotása, majd pedig a szakmai programok elindítása lesz.

Princzinger Péter kiemelte azt is, hogy a jelenlegi helyzet nyertesei azok lehetnek, akik a kényszerpihenőt önképzésre és a partneri körük erősítésére, bővítésére fordítják. Így megújulva, a vállalkozások ellenállóképességét megerősítve, egy újabb krízis ellen a lehető leginkább felvértezve állnak a startvonalra. Ezt az igényt elégíti ki az MTSZA – szintén az MTÜ-vel együttműködve – a május végén, június elején induló online Turizmus Akadémiával. Itt regisztrációhoz kötve, de ingyenesen tesznek elérhetővé majd a napi szakmai sajtóhíreknél mélyebb, de az egyetemi tananyagoknál könnyebben emészthető edukációs tartalmakat, melyek a turisztikai vállalkozások talpra állását, „válságálló” szakmai építkezését segítik.

A turisztikai szakképzéssel kapcsolatban elmondta, hogy – mivel a jogszabályok alapján ez részben az Innovációs és Technológiai Minisztérium, részben az MTÜ, részben a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara felségterülete –, ezért az MTSZA megkeresi majd az MKIK-t annak érdekében, hogy közösen fogalmazzák meg a járműiparban bevált duális képzési koncepciónak a turizmusban is működőképes változatát.

MTÜ: felkészülten állunk a startvonalra

A magyarok több mint fele utazni készül a járvány után, a többség belföldön. A Magyar Turisztikai Ügynökség az elmúlt hetekben komplex javaslatcsomaggal segítette az ágazatot, az intézkedések hozzájárultak a turizmus- vendéglátásban működő vállalkozások életben tartásához és a munkahelyek megmentéséhez.

Guller Zoltán, az MTÜ vezérigazgatója rendszeresen beszámol az ágazatot érintő legfrissebb hírekről, történésekről az mtu.gov.hu weboldalon megjelenő podcastjaiban - lapzártánk idején már pozitív jelekről is tájékoztatott. A Nemzeti Turisztikai Adatszolgáltató Központ ugyanis, amelyen keresztül online látható 1100 szálloda, 1720 panzió és 28 000 magán-szálláshely, az április közepét megelőző 3 hétben növekedést mutatott, a belföldi és a külföldi foglalások száma is 26%-kal nőtt a három nyári hónapra vonatkozóan.

Á MAGYAROK UTAZNI AKARNAK Az MTÜ abban bíz, hogy júliustól javulhat a helyzet, és a nyári időszakban újraindulhat a belföldi turizmus. Ezt támasztja alá az MTÜ megbízásából készült, a magyarok utazási hajlandóságát hetente vizsgáló felmérés. Az adatokból jól látszik, hogy a magyarok több mint fele tervez ebben az évben belföldi utazást, külföldit pedig a megkérdezettek 12 százaléka. A legnépszerűbb úti cél az utóbbi esetében Horvátország és Görögország, míg belföldön átlagosan 227 kilométer távolságra mennének a magyarok, és utazásaik során leginkább aktív szabadiós tevékenységekre vágnak. A megkérdezettek kétharmada jelenleg úgy tervezi, hogy kerüli majd a szervezett utakat a járványt követően. A kutatásban résztvevők 61%-a jövőbeli utazása során azt is figyelembe veszi majd, hogy mely országok voltak érintettebbek a vírus ál-

tal. Guller Zoltán úgy látja, hogy a jövőben már nem az élménykeresés lesz az utazási döntés meghozatala során a legfontosabb szempont, hanem a biztonság – egészségi és anyagi értelemben egyaránt.

SZÉP-KÁRTYA ÉS FEJLESZTÉSEK Mentőövként segíti a folyamatot a SZÉP-kártya, amely 2008-2009-ben egyszer már bizonyított. Most ezt a béren kívüli juttatást újra csak a személyi jövedelemadó terheli, és emelkednek a keretösszegek is 450-ról 800, illetve 200-tól 400 ezer forintra. Így akár az is elképzelhető, hogy a tavalyi 220 milliárd forint helyett idén a feltöltés eléri a 400 milliárd forintot.

Szintén fontos, hogy a bejelentések szerint hamarosan újabb turisztikai pályázatok nyílnak meg szálláshelyek korszerűsítésére és építésére, gyógyfürdők infrastruktúrájának fejlesztésére. Ezen felül további 100 milliárd forintot fordít a kormány a kastély- és várprogram továbbfejlesztésére. A vezérigazgató szerint kiemelkedő fontosságú a hitel- és kamatfizetési moratórium is, amely nemcsak magánszemélyeknek, hanem vállalkozóknak is óriási könnyebbség.

Az ügynökség egy kovid kézikönyvön is dolgozik, amely az újrainduláshoz szükséges biztonsági intézkedéseket és javaslatokat tartalmazza, valamint ajánlásokat fogalmaz meg a szolgáltatók számára. Hiszen számos óvintézkedés és új sztenderd lesz majd szükséges ahhoz, hogy a vendégek biztonságban érezzék magukat.

ÚJRAINDELŐ MARKETINGAKTIVITÁSOK

Ahogy csökken a koronavírus okozta megbetegedések száma, a Magyar Turisztikai Ügynökség folyamatosan kezdi el forgalomélénkítő marketingaktivitásait. Elsőként elindította a „Jót ettem” kampányt, melynek célja, hogy a házhozzáállítás népszerűsítésével segítse a nehéz helyzetbe került éttermeket. Folytatódik - most a virtuális térben - a Hol vagy, Kajla? program, mely kifejezetten kiskolák gyermekeknek szól. Elkészült egy rendhagyó turisztikai kampányfilm, amellyel azt üzenik: közös erővel leküzdhető a jelenlegi nehéz helyzet, és újra útra kelhetünk majd a hazai úti célok felé. Ám addig is #Vigyázzunk egymásra.

Az új aktivitásoknál, első lépés a belföldi turizmus fellendítése lesz, de párhuzamosan készülnek az akciótervek, azokra a küldőpiac-csoportokra is, ahonnan könnyebben visszacsábíthatók a vendégek. Ilyenek az autós távolságra lévő, szomszédos országok.

Mint az MTÜ fogalmaz, fontos, hogy az újrainduláskor egyszerre állunk startvonalra a versenytárs Ausztriával és Csehországgal. A cél, hogy Magyarország az első között állítsa helyre a turizmusát, ám ez elképzelhetetlen a szakképzett munkaerő nélkül.

sal érkeznek majd, de a 2019-eshez hasonló keresletre csak 2021 első negyedétől számíthatnak. A belföldi, valamint a külföldi üzleti turizmus keresletének alakulásában is meghatározó lesz, mekkora költségmegtérítések maradnak érvényben a partnereknél. Mivel a légi közlekedés is korlátozva van, illetve a nemzetközi utazáshoz lassabban áll helyre a bizalom, a budapesti, valamint a vidéki corporate piacokon is lassú visszarendeződésre számíthatnak. A külföldről érkező szabadidős kereslettel kapcsolatban a legpesszimistábbak. E téren várhatóan minimum egy-másfél év kell majd ahhoz, hogy újra elérje a szegmens a járvány előtti szintet.

A legnagyobb kihívást jelenleg a bizonytalanság jelenti, amit növel, hogy a gazdaságpolitikai környezet is napról napra változik a különböző gazdaságvédelmi intézkedések bevezetésével. „Más költséggazdálkodási és nyitási stratégiát diktál egy 2-3 hónapos üzemszünet, mint egy 5-6 hónapos, viszont mindkét esetben ma kell cselekedni ahhoz, hogy mind üzleti, mind társadalmi szempontból a legoptimálisabb megoldást érjük el” – hangsúlyozza a szakember.

A március közepén meghozott kormányzati intézkedéscsomag nagyon fontos volt, és azonnali döntések meghozatalában segített, mely akkor számos munkahely megmentését eredményezte. A következő, áprilisi gazdasági csomagra már sokat kellett várni és a nyugati példákat figyelemmel kísérve nagyobb mértékű támogatásra számítottak a vállalatnál. Jelenleg is folyik az üzleti modellezés ezzel kapcsolatban.

KÉSŐBB KEZDŐDHET A KIUTAS SZEZON

MEGFELEZTE NYÁRI KAPACITÁSÁIT AZ IBUSZ

Az IBUSZ-nak egyelőre május végéig több mint 40, jórészt telt házas tavaszi városlátogató csoportot és számos egyéni utat kellett lemondania – tudtuk meg **Komora Zoltán** vezérigazgató-helyettestől. A nyári szezonra befoglalt utasállomány több mint 20%-a lemondta útját, 10%-a későbbi (augusztusi, szeptemberi vagy 2021. évi) indulási dátumra módosított. Az utasok többsége (több mint 16 ezren) kivár, hátha normalizálódik a helyzet a nyár közepéig

Az utaztató országos hálózata részben home office-ból, online formában és egy most felállított call centeren keresztül üzemel. Partnereik – a Smartwingstől a buszos alvállalkozón át a külföldi szolgáltatókig – maximális rugalmassággal állnak a problémákhoz. Több munkatársuktól azonban meg kellett válniuk, sokaknak csökkentették a munkaidejét, és sokan mentek kényszerszabadságra is. A prognózisok alapján úgy tervezik, hogy a nyári szezont 40-50%-kal csökkentett kapacitás mellett, de június végén, július elején el tudják kezdeni. Az új kereslet várakozásaik szerint fáziskéséssel jelenik majd meg, az augusztus és az utószezon ugyanakkor erős lehet.

„A kormányzati mentőcsomagot nem feltétlenül azokra a gazdasági szereplőkre tervezték, amelyeket úgy érintett a válság,

Július közepén elindulhatnak az első charterek, és a csökkentett nyári kapacitás nagyságrendileg meg fog felelni a jelenlegi keresletnek.

mint a turizmust. Az ágazatban sok, számos korábbi válságot megélt és felelősen gazdálkodó cég működik, a jelenlegi helyzettel azonban egyikük sem tud mit kezdeni. Ezért fogalmaztak meg a turisztikai szereplők és az őket képviselő szakmai szövetségek alternatív javaslatokat, amelyeket mi is támogatunk” – mondta Komora Zoltán.

HÓNAPOKIG TARTHAT A HELYZET RENDEZŐDÉSE

„A koronavírus-járvány miatti komolyabb keresletcsökkenést február vége óta tapasztaljuk, azóta gyakorlatilag a kárenyhítésen dolgozunk” – tájékoztatta lapunkat **Varga László**, a Fehérvár Travel értékesítési vezetője.

Az utazásszervező közel 170 csoportot mondott vissza május végéig, ami az éves kínálat több mint 25%-a. A járvány miatt visszamondott csoportok utasainak teljes visszatérítést, illetve költségmentes átjelentkezési lehetőséget biztosítanak, az ügyfelek jellemzően az előbbit választják. Legtöbb szolgáltatójukkal viszonylag gördülékenyen megy az egyeztetés.

Az utasok ezen felül sorra mondják le a nyári utazásaikat is, így kérdéses, hogy a helyzet rendeződése esetén megsz-e a

minimális utaslétszám. Hasonló esetekben jellemzően hónapok telnek el, mire a kereslet újra megélnékül, és a járvány okozta gazdasági visszaesés, a munkahelyek elvesztése, a tartalékok felélése, a szabadságok átcsoportosítása akkor is meghatározza az idei szezont, ha a járványt sikerül belátható időn belül megfékezni – véli Varga László.

A munkarend átszervezése viszonylag zökkenőmentesen zajlott a Fehérvár Travelnél, a munkatársak többsége otthonról dolgozik. Elbocsátásokat egyelőre nem terveznek, de a szabadságok átcsoportosítására sor került.

Az ágazat megsegítésére hozott kormányzati döntéseket örömmel fogadta az utazásszervező, azonban úgy gondolják, nagyobb bértámogatásra lenne szükség a munkaerő megtartása érdekében, és mivel valószínű-

leg a járvány után is hosszabb ideig elmaradnak majd a bevételek, fontos lenne az újraindulás időszakát is támogatni.

KAMPÁNNYAL KELL TÁMOGATNI AZ UTAZÁSI KEDVET

„A kialakult helyzetre nekünk is lépniünk kellett, munkatársaink csökkentett munkaidőben, otthonról dolgoznak” – tudtuk meg **Taskár Tamás** értékesítési vezetőtől. A márciusban bejelentett adó- és járulékkedvezmények segítséget jelentenek a cégnek, a „Kurzarbeit” viszont egyelőre nem, ráadásul az utóbbinak sok feltétele nehezen értelmezhető.

A TUI Deutschland mint utazásszervező az összes, május 31. előtt induló útját törölte. Taskár Tamás szerint sok utasok megerősítette: amint lehetőségük lesz rá, szeretnének utazni. Az új foglalásokra hűségbónusz-akciót indítottak, ami a jövő április 30-ig induló utakra lesz érvényes, és akár 100 euró kedvezményt is biztosít.

A szakember szerint az utazási vállalkozásoknak, és nem utolsósorban az érdekvédelmi szervezeteknek a járvány lecsengése után minél hangosabb és lehetőleg egységes kampánnyal kellene támogatniuk az utazási kedvet.

**Z(S)EPPELIN: ELŐBB-UTÓBB
UTAZNI FOGNAK AZ EMBEREK**
Zsebők Tamás, a Z(s)epelin irodavezetője úgy gondolja, hogy az utazási irodák-
nak a járulékos- és bérkifizetések mellett a legnagyobb feladatot a több tízmillió forint értékben kinyomtatott katalógusok, a csoportos repülőjegyek, lekötött médiafelületek és az egyéb, az idei szezonba fektetett eszközök kifizetése jelenti most, amivel párhuzamosan az előlegek és a részvételi díjak visszafizetése is zajlik az utasok számára. Nagy segítség lenne az ágazat számára, ha a visszafizetési kötelezettség alternatívájaként rendeletben rögzítenék a később felhasználható utazási utalvány intézményének lehetőségét. A Z(s)epelin utolsó csoportjai március közepén érkeztek haza, és akkor elejét vette a szerződések módosításának időszak, ami április közepén még javában tartott. Május 28-ig törölték az összes induló csoportjukat, szám szerint 95-öt. Zsebők Tamás elmondta azt is, hogy magas azoknak az utasainak az aránya, akik a pénzvisszatérítés helyett elfogadták az utazási utalványt, amit egy jövőbeni utazásra válthatnak be.

A szakember szerint a jelen helyzet nem tartható hosszú távon. Az EU-n belül a korlátozások enyhítésével az esztendő második felére az utazók „nem bírják tovább türtöztetni éhségüket” az utazás iránt, így lassan, de biztosan elindul az utazási vágyak beteljesítése.

ÁTFOGLALÁSRA BUZDÍT A KARTAGO TOURS

A forgalom visszaesésével párhuzamosan a KARTAGO Tours először a marketingköltségeket csökkentette, home office-ba rendelt kollégáik áprilistól csökkentett munkaidőben dolgoznak.

„Célunk, hogy hosszú távon minden kollégát megtartsunk. Bízunk benne, hogy pár hónapon belül mindenki visszatérhet az irodába, a megszokott feltételek mellett” – nyilatkozta lapunknak **Füri Mihályné** ügyvezető. Járataikat egyelőre május végéig törölték. Optimista tervek szerint májusban előbb az értékesítés, június közepén, végén pedig a járatok is elindulhatnak.

A sikeres előfoglalási időszak után több mint 30 százalékos a lemondások aránya, az átfoglalókkal és utazási utalványt választókkal együtt. „Utasaink érdekeit szem előtt tartva a meglévő foglalásokra könnyítettük a lemondási feltételeket, rugalmas módo-

sítási feltételeket biztosítunk, és az utazási utalvány választása esetén eltekintünk a kötbér megfizetésétől. Az új foglalásokra ingyenes lemondási feltételeket biztosítunk május 20-ig. Az értékesítés újraindulása után speciális akciókkal fogunk kijönni. A jelenlegi árfolyamok mellett nem valószínű, hogy az előfoglalási időszaknál kedvezőbb árakat tudunk majd publikálni, ezért sem javasoljuk utasainknak meglévő foglalásaik lemondását” – mondta az ügyvezető.

UTASAI BIZALMÁBÓL MERÍT ERŐT AZ 1000 ÚT

Folyamatosan törli a tavaszi útjait az 1000 Út Utazási Iroda, nyári időpontjaik egyelőre változatlanok. A nyári indulásoknál kivárára buzdítják utasaikat, amit nagy részük elfogad, aki mégis eláll az utazástól, annak néhány napon belül visszautalják az előleget. „Biztosak vagyunk abban, hogy ezek az utasok vissza fognak térni, amint lehetőség

Mentőövként segítheti a hazai turizmust a SZÉP-kártya, amely a 2008–2009-es válság után is képes volt kihúzni az ágazatot a gödörből.

lesz rá. A gyors visszafizetés is ezt szolgálja” – nyilatkozta lapunknak **Gorszkij Jaroszlav** irodavezető. Az átfoglalások aránya igen magas. Sokan választanak jövő tavaszi vagy jövő nyári indulási időpontokat is.

„Fontosnak tartjuk, hogy kollégáinkat megtartsuk. Éveken keresztül építettük csapatunkat, a jó szakembergárda a jövőbeni sikeres működésünk záloga” – tájékoztatta a szakember. A júniust bizonytalanok látják, de arra számítanak, hogy júliustól megvalósulnak az utazások. Biztató, hogy érkeznek foglalások az őszi időszakra.

ÖSSZETETT HELYZETBEN IS OPTIMISTA AZ ETI

Más irodáktól eltérően főszezonnak számít a tavasz az Express Travel Internationalnál. A határzár bejelentésekor több száz utasuk tartózkodott Egyiptomban, így az első feladatot az ő hazajuttatásuk jelentette. Közben foglalkozniuk kellett azal a több mint ezer utassal, akik befizettek az 1-2 héten belül induló turnusokra.

„Ennyi utasa egyik szervezőnek sincs ebben az időszakban, heti 4-5 járatunk lehetetlenült el egyik napról a másikra

márciusban és áprilisban, ez nagyon nagy volumen” – tájékoztatta szerkesztőségünket **Kerekes Gábor** irodavezető. A helyzet precedens nélküli, az érintettek ügyének jogszerű rendezése, az intézkedések ütemezése az ehhez szükséges erőforrások mozgósítása jelenleg is tart, a megszokott automatizmusok nem feltétlenül működhetnek. A partnerirodák munkájának is köszönhető, hogy az érintettek jelentős része élt az átfoglalási lehetőséggel, illetve fogadta el a cég által felajánlott, 2021 őszéig beváltható utazási utalványt. „Nagyon vonzó az utasaink körében az úgynevezett részvouchert, a befizetett előleg után adott 120 százalékos utalvány, mert az igényléséhez nem kell most kifizetni a foglalás hátralékát” – jegyezte meg Kerekes Gábor. Az ETI munkatársai más utazásszervezők dolgozóihoz hasonlóan otthoni munkavégzés keretében dolgoznak. A járulékok csökkentésének köszönhetően az érintett 4 hónapra sem leépítést, sem munkaidő-csökkentést nem kellett eszközölniük. A marketing- és az üzemeltetési költségeket jelentősen megnyirbálták, de a fizetési és jutalékfeltételek nem változtak.

„Mi nem adtuk fel a szezont. Követjük a hivatalos tájékoztatásokat a járvány kapcsán és azon dolgozunk, hogy amint lehet, azonnal lépni tudjunk. Sokan szeretnének mielőbb utazni, törzsutasaink 'készen állnak'. Az eddigi eladások volumene lehetővé teszi, hogy nagy kapacitással induljunk újra, gyakorlatilag bármikor: akár a közeljövőben, akár a nyár második felében, vagy az őszi-téli szezonban, amikor szintén nagy volumenben utaztatunk. A közeljövő tervezésekor, az anyagi erőforrások allokálásánál a fentiekre fokozottan figyelemmel kell lennünk” – zárta mondanóját Kerekes Gábor.

BÍZIK A SZEZONBAN A SUN & FUN HOLIDAYS

Nagymértékben csökkentek a bevételek a Sun & Fun Holidaysnál is, partnerhálózatuk lelkesedése és visszatérő utasai javítják a negatív mérleget. A kiadáscsökkentés érdekében a marketingbüdzsét határozatlan időre felfüggesztették, a munkatársak létszámát 11 százalékkal csökkentették.

Mivel a koronavírus lefutási idejét lehetetlen meghatározni, felkészültek a legrosszabbra – a teljes idei szezon kiesésére –, ugyanakkor igyekeznek pozitívan gondolkodni, bízva abban, hogy utasikat már idén eljuttathatják a kedvelt desztinációkba.

„A lemondások aránya nálunk körülbelül 12,5 százalékot tesz ki, az utazási utalványok mértéke eléri a 22 százalé-

kot. A lemondások nagy része a májusi és júniusi indulásokat érinti, a későbbi időpontokban nincs jelentős változás” – nyilatkozta lapunknak **Kovács Zolt** marketing- és partnerkapcsolati menedzser. A foglalások újraindulásánál élénk keresletet várnak, ugyanakkor számítnak arra, hogy nem mindenki fogja megtalálni a számítását, miután az utazásszervezők újragondolják járataik számát és a hotelkapacitásokat.

FÉNY AZ ALAGÚT VÉGÉN

Cikkünk írásakor, április második felében érkeztek az első hírek Európa több országából, hogy a kormányzatok – ha óvatosan és csak fokozatosan is –, de elkezdik a korlátozó intézkedések feloldását. A járvány kiindulópontjának számító Wuhanban erre a lépésre már hetekkel korábban sor került.

Az első európai ország, amely bejelentette a korlátozások fokozatos lebontását, Ausztria volt, ahol **Sebastian Kurz** kancellár közölte, május közepén nyithatnak újra az éttermek és kávézók, ugyanakkor júliusig nem lehet rendezvényeket tartani.

Szerbiában május 4-én kinyithatnak a fodrászok, edzőtermek, a szállodák és a fürdők pedig rá egy hétre kezdhetnek újra működni, akárcsak a távolsági közlekedés.

Az Emirates légitársaság, amely március közepén jóformán a teljes flottáját leállította, június 20-tól tervezi újraindítani budapesti járatát. A légitársaság volt az első, amely április közepén bevezette, hogy gyorsesztezt végeztet az utasokkal a repülőtéren. Az Emirates járatain és a dubaji repülőtéren egyébként kötelező a szájmazsk viselése, a gépeken odafigyelnek az utasok közötti távolságtartás szabályainak betartására is. Korlátozták a fedélzetre felvihető tárgyak körét, az ételeket csak csomagolva kínálják és eltűntek a fedélzeti magazinok is.

Lapzártánk idején a cseh és a horvát kormány már arról tárgyalt, hogyan tudnának nagy számban és biztonságos körülmények között nyaralni a csehek idén nyáron a horvát Adrián, ugyanakkor az osztrákok is azt tervezik, hogy a biztonságosnak számító országokból származó turisták előtt megnyitják a határokat.

A fentiek fényében a turizmus óvatossá újraindulása csak fokozatosan, legkorábban május végétől, illetve júniustól várható Európában. A belföldi turizmus éledhet újjá elsőként, a külföldi utazások indulása ehhez képest hetekkel eltolódhat. Mivel Ausztria, Németország, Csehország, Szlovénia és Horvátország is a korlátozások fokozatos feloldásával számol májusban, a következő fejlemény a régió belüli utazások beindulása lehet. A legtöbb elemzésből arra lehet számítani, hogy a világ már soha nem lesz olyan, mint a koronavírus-járvány előtt. Míg a New York-i ikertorony elleni támadások után vezették be világszerte a reptereken a fokozott biztonsági ellenőrzéseket, a cipő-, nadrágszijlevételt, a parfümös üvegek, ásványvizes palackok és ollók tömeges méretű kidobását, most valószínűleg a közúti, vasúti és repülőtéri ellenőrzések alkalmával a koronavírus-gyorsesztezt alkalmazása lehet a norma. Mivel a járvány újra felbukkanhat bárhol és bármikor, a drága, távoli utak vonzereje korlátozott lesz, hiszen kevesen kockáztatják meg, hogy visszaküldjék vagy karanténba küldjék őket. Ugyanakkor a kivézetett légitársaságok nyilván mindent meg fognak tenni azért, hogy bevételekhez jussanak, ezért vonzó jegyárakra lehet számítani. A helyzet csak akkor változhat érdemben, ha megtalálják a betegség ellenszerét. Addig meg kell tanulni együtt élni a jelenlegi helyzettel, és igyekezni kell alkalmazkodni hozzá az utazási szakmának is. ■

MUNKAJOGI KISOKOS TURISZTIKAI VÁLLALKOZÁSOKNAK

A Magyar Turisztikai Szövetség Alapítvány teljes körű áttekintő anyagot készített a Veszélyhelyzetben kiadott munkajogi szabályokról, hogy segítse azok értelmezését a turisztikai vállalkozások számára.

TURIZMUS.COM ÖSSZEÁLLÍTÁS,
FOTÓ: 123RF.COM

„Az elmúlt időszakban azt tapasztaltuk, hogy a kormány által tett bejelentésekkel kapcsolatban a sajtóban, a közösségi médiában, illetve informális beszélgetésekben indult el a szabályok értelmezése, akár napokkal az adott jogszabályok Magyar Közlönyben való kihirdetése előtt. Ebből számos félreértés is kerekedett – indokolta lapunknak **Princzinger Péter**, a Magyar Turisztikai Szövetség Alapítvány elnöke, miért érezték szükségesnek egy tájékoztató anyag elkészítését.

Hozzátette: nyilvánvaló, hogy a turisztikai vállalkozók többsége nem böngésszi napi szinten a Magyar Közlönyt. Ha mégis rákeresnek, akkor sem feltétlenül találják meg a releváns jogszabályt, vagy nem biztos, hogy azonnal eligazodnak a bonyolult jogi szövegben.

Ezért az MTSZA megbízta a **Provaris Varga & Partners Ügyvédi Társulást**, hogy készítsen egy teljes körű áttekintő anyagot a veszélyhelyzet kihirdetése óta született munkajogi és foglalkoztatási változásokról, szigorúan a Magyar Közlönyben kihirdetett jogszabályok alapján.

A szövetség már el is küldte a kötelékébe tartozó 36 turisztikai szövetségnek, illetve szakmai szervezetnek a memorandumot továbbításra a tagságuk felé. A benne foglaltak minden vállalkozás számára hasznosak lehetnek, hiszen közérthetően összefoglalja az öt releváns kormányrendeletben található, a munkáltatók és a munkavállalók jogait és kötelezettségeit módosító rendelkezéseket. **Az összefoglaló április 23-án született, az akkor aktuális állapotot rögzíti.**

Á DOKUMENTUM KITERJED:

- ◆ az otthoni munkavégzés elrendelésének feltételeire,
- ◆ a munkaidő beosztásának szabályaira,
- ◆ a munkába járással kapcsolatos kérdésekre,
- ◆ a német „Kurzarbeit” modell hazai adaptációjában igénybe vehető **bértámogatás – máris korrigált – feltételeire** és az igénylés eljárási szabályaira,
- ◆ a járulékkedvezmények alkalmazásának feltételeire,

valamint a rendkívüli jogszabályok alkalmazásával kapcsolatosan a gyakorlatban eddig felmerült egyes kérdésekre.

FOGLALKOZTATÁS CSÖKKENTETT MUNKAIIDŐBEN

Az anyagból a csökkentett munkaidős foglalkoztatás szabályaira vonatkozó részt az alábbiakban teljes terjedelmében közöljük.

4. A 105/2020. (IV. 10.) számú kormányrendelet

A 2020. április 16. napján hatályba lépett a veszélyhelyzet idején történő csökkentett munkaidős foglalkoztatásnak a Gazdaságvédelmi Akcióterv keretében történő támogatásáról szóló 105/2020. (IV. 10.) számú kormányrendelet (a továbbiakban: „IV. Kormányrendelet”) tartalmazza a veszélyhelyzet idején történt csökkentett munkaidőben történő foglalkoztatás után igényelhető állami támogatás részletszabályait. A IV. Kormányrendeletet a 2020. április 21. napján kihirdetett 141/2020. (IV. 21.) kormányrendelet módosította. Az alábbiakban a módosításokkal egybe foglalt feltételeket és rendelkezéseket foglaljuk össze. Felhívjuk a figyelmet ugyanakkor, hogy a 141/2020. (IV. 21.) kormányrendelet 13. §-a értelmében a módosítások csak a rendelet kihirdetését követő 8. (nyolca-

dik) napon, azaz 2020. április 29. napján lépnek hatályba. Az addigi időszakra a IV. Kormányrendelet módosítások nélküli rendelkezései az irányadók.

A IV. Kormányrendeletben bevezetett magyar állami bérkiegészítés, bértámogatás a német rövidített munkaidős modellt, a „Kurzarbeit”-ot vette mintául. Ennek az állami bértámogatásnak a lényege röviden az, hogy azoknál a cégeknél, amelyeknél a járvány miatt visszaeső kereslet miatt gondot okoz az alkalmazottak kifizetése, a cégek vállalják, hogy elbocsátás helyett csökkentik az alkalmazottak munkaidéjét, az állam pedig a kifizeti a kieső bér bizonyos százalékát.

Elsőként azt szükséges kiemelni, hogy a IV. Kormányrendelet 1. §-a bizonyos fogalmakat (pl. munkaadó, alpbér) érintően az Mt.-től eltérő meghatározásokat tartalmaz, így nem elégséges csupán az Mt. fogalomrendszerét ismerni. (Az alpbér: A IV. Kormányrendelet 1. § f) pontja alapján a kérelem benyújtásának napján hatályos alpbér, melynek részeként figyelembe kell venni a felszolgálati díj mértékének megállapításáról, valamint a felszolgálati

díj alkalmazásának és felhasználásának szabályairól szóló 71/2005. (IX. 27.) GKM rendeletben meghatározott, veszélyhelyzet kihirdetésének napja szerinti felszolgálati díjat is.)

4.1. A bértámogatás igénybevételének feltételei

Az IV. Kormányrendelet 2. §-a alapján a Veszélyhelyzettel összefüggő gazdasági okból bértámogatást nyújthat az állami foglalkoztatási szervként eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal – a munkavállaló és munkaadó közös kérelmére – a munkavállaló részére, amennyiben az alábbi együttes feltételek fennállnak:

➤ A munkavállaló oldalán feltétel, hogy

- ◆ ugyanazon munkaviszonya kapcsán nem részesül részmunkaidőben történő foglalkoztatáshoz kapcsolódó egyéb támogatásban;
- ◆ a munkaadóval legalább a veszélyhelyzet kihirdetésének napjától, azaz 2020. március 11. napjától munkaviszonyban áll, és
- ◆ nem tölti a felmondási idejét.

➤ A munkaadó oldalán pedig elvárás, hogy

- ◆ a vele munkaviszonyban álló, vele együttes kérelmet benyújtó munkavállalót csökkentett munkaidőben foglalkoztassa – ideértve a távmunkát és az otthoni munkavégzést is – a munkavállalói létszám csökkentésének megelőzése érdekében;
- ◆ legalább 6 (hat) hónapja működjön, és
- ◆ a vele együttes kérelmet benyújtó munkavállaló vonatkozásában nem részesül a kérelem benyújtásakor a kutató-fejlesztő tevékenységet végző munkavállalók veszélyhelyzet idején megvalósuló foglalkoztatásának a Gazdaságvédelmi Akcióterv keretében történő támogatásáról szóló 103/2020. (IV. 10.) kormányrendelet szerinti támogatásában, vagy uniós forrásból finanszírozott munkahelymegőrző vagy munkahelyteremtő bérjellegű támogatásban.

A fenti feltételekkel kapcsolatban fontos kiemelni, hogy az egyéb támogatások fennállására vonatkozó előírást nem a vállalat egésze, hanem az egyes, a bértámo-

gatásba bevonni kívánt munkavállalókra vonatkozóan kell vizsgálni.

A támogatás nyújtásának a munkaadó oldalán további feltétele, hogy

- ◆ a munkavállalónak az állami foglalkoztatási szerv által végleges határozattal visszakövetelt, támogatással összefüggő fizetési kötelezettsége nem áll fenn;
- ◆ a munkaadó igazoltan megfelel a rendezett munkaügyi kapcsolatokról szóló jogszabály feltételeinek;
- ◆ nem áll jogerős végzéssel elrendelt végelszámolás, felszámolás alatt, illetve jogerős végzéssel elrendelt csődeljárás vagy egyéb, a megszüntetésére irányuló, jogszabályban meghatározott eljárás nincs folyamatban; és
- ◆ a munkaadó bemutatja, hogy a csökkentett munkaidőben történő foglalkoztatás gazdasági indoka a veszélyhelyzettel közvetlen és szoros összefüggésben áll, és hitelt érdemlő módon alátámasztja, hogy a munkavállalók megtartása a folyamatos gazdasági tevékenységével összefüggő nemzetgazdasági érdek.

A bértámogatás fontos feltétele tehát, hogy az igénylés során a munkaadó igazolja a támogatás igénybevételét indokoló gazdasági körülményeit, és azok veszélyhelyzettel való összefüggését. Ennek részletezettségére és dokumentumokkal való alátámasztására a IV. Kormányrendelet további részletes követelményrendszerrel nem tartalmaz.

4.2. Kötelezettségvállalások

A fenti 3.1. pont szerinti feltételek teljesítésén túl mind a munkaadót, mind a munkavállalót kötelezettségek terhelik az igényelt támogatással kapcsolatban. Így vállalniuk kell a támogatás igénybevételével, hogy ha a csökkentett munkaidő a módosítás előtti munkaszerződés szerinti munkaidő felét meghaladja, a csökkentett munkaidőn túli egyéni fejlesztési időben állapotodnak meg legalább a támogatás időtartamára [IV. Kormányrendelet 4. § (1) bek.] Ha a csökkentett munkaidő a módosítás előtti munkaszerződés szerinti munkaidő felét nem haladja meg, a munkavállaló és a munkaadó egyéni fejlesztési időben állapotodhatnak meg [IV. Kormányrendelet 4. § (1a) bek.]. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy ha egy eredetileg 8 (nyolc) órában foglalkoztatott dolgozót 5 (öt) órában foglalkoztatnak tovább, ak-

kor kötelező megállapodni a fejlesztési időről 3 (három) hónapra, tekintve, hogy a IV. Kormányrendelet 3. § (2) bekezdése alapján a támogatás időtartama ennyi. Ha viszont egy eredetileg 8 (nyolc) órában foglalkoztatott dolgozót 2 (kettő) órában foglalkoztatnak tovább, akkor itt nem kötelező az egyéni fejlesztési idő, hanem csak lehetőség.

A IV. Kormányrendelet 1. § b) pontja alapján az egyéni fejlesztési idő a munkavállaló a munkaköréhez vagy a munkaadó tevékenységéhez kapcsolódó fejlesztés, amelynek érdekében a munkavállaló a támogatás időtartama alatt vagy azt követő két éven belül a csökkentett munkaidő miatt kieső munkaidő 30%-ának megfelelő mértékben mentesül a munkavégzési kötelezettség teljesítése alól.

Ezen közös kötelezettségvállaláson kívül a IV. Kormányrendelet 4. §-a alapján a munkavállalót és a munkaadót az alábbi egyéni kötelezettségvállalások is terhelik:

➤ a munkavállalónak vállalnia kell, hogy

- ◆ a támogatás igénybevételekor jövedelemkieséssel járó csökkentett munkaidőben munkát végez;
- ◆ a kérelem szerinti munkaviszonya melletti újabb munkaviszony létrehozása a támogatás időtartamát követően nem lesz akadálya a csökkentett munkaidőt megelőző munkaidőhöz való visszatérésnek, valamint

- ◆ az egyéni fejlesztési időben a munkaadó rendelkezésére áll;
- a munkaadó pedig vállalja, hogy
- ◆ a munkaadóval együttes kérelmet benyújtó munkavállalónak a munkaviszonyát a támogatás időtartama alatt, valamint az azt követő további legalább 1 (egy) hónapig fenntartja (létszámtartási kötelezettség);
- ◆ a támogatás ideje alatt nem rendel el a támogatott munkavállaló tekintetében rendkívüli munkaidőben történő munkavégzést;
- ◆ a támogatással együtt a munkabér összege a támogatás időtartama alatt – kivéve, ha a IV. Kormányrendelet 4. § (1a) bekezdése szerint a csökkentett munkaidő a módosítás előtti munkaszerződés szerinti munkaidő felét nem haladja meg – eléri a munkavállaló alaphétét,
- ◆ az egyéni fejlesztési időre munkabért fizet, kivéve, ha a IV. Kormányrendelet 4. § (1a) bekezdése szerint a csökkentett munkaidő a módosítás előtti munkaszerződés szerinti munkaidő felét nem haladja meg, és
- ◆ a támogatás feltételeit vagy a csökkentett munkaidő időtartamát érintő változást 2 (két) munkanapon belül bejelenti az állami foglalkoztatási szervként eljáró fővárosi és megyei kormányhivatalnak.

4.3. A bértámogatás időtartama és mértéke

A IV. Kormányrendelet 3. § (1) és (2) bekezdése alapján a bértámogatás a kérelem benyújtását követő időszakra, hónapokra megállapítva, de legfeljebb három hónapra vehető igénybe. A IV. Kormányrendelet 3. § (5) bekezdése alapján a köztehermentes támogatás közvetlenül a munkavállaló részére havonta utólag kerül folyósításra. A támogatás a fizetés nélküli szabadság idejére nem folyósítható [IV. Kormányrendelet 3. § (6) bek.].

A IV. Kormányrendelet 3. § (3) bekezdése alapján a támogatás mértéke az alapbér általános szabályok szerint megállapított személyijövedelemadó-előleggel, járulékokkal csökkentett összegének a kieső munkaidőre járó arányos részének 70%-a. A kieső munkaidő keretet a IV. Kormányrendelet 1. § a) pontja alapján érthetjük meg, mely kimondja, hogy a csökkentett munkaidő a Veszélyhelyzet kihirdetését

vállalónként legfeljebb megközelítőleg 112.500,- Ft lehet:

$$(107.065 \cdot 2) \cdot 0,75 \cdot 0,7 = 112.418,25$$

4.4. A bértámogatás igénylése

A IV. Kormányrendelet 6. § (1)-(2) és (5) bekezdései alapján a támogatás iránti kérelmet a munkaadónak és a munkavállalónak együttesen, elektronikus formában a foglalkoztatás helye szerint illetékes fővárosi és megyei kormányhivatalhoz a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat honlapján közzétételre kerülő rendszeresített formanyomtatványon kell benyújtania.

A kérelem a IV. Kormányrendelet hatálybalépésének napjától, azaz 2020. április 16. napjától, a Veszélyhelyzet ideje alatt és az annak megszűnését követő egy hónapon belül nyújtható be [IV. Kormányrendelet 6. § (2) bek.]. A kérelem beadásának szempontjából további fontos rendelkezés, hogy amennyiben azonos telephely

be újabb kérelem, így egy adott munkavállaló tekintetében egyszer lehetséges a támogatás igénybevétele [IV. Kormányrendelet 6. § (10) bek.].

A IV. Kormányrendelet 6. § (6) bekezdése alapján a munkaadónak nem kell minden munkavállalóval megállapodni a munkaszerződés módosításáról, mert a támogatásra vonatkozó határozat meghozatalának a napján a kérelemben foglaltak szerint módosul a munkaszerződés a támogatás időtartamára a csökkentett munkaidő és egyéni fejlesztési idő tekintetében, kivéve, ha a felek a kérelem benyújtását megelőzően már módosították a munkaszerződést.

4.5. Támogatás megszűnése, visszafizetés

A munkavállalói és munkaadói kötelezettségek nem teljesítése akár a munkaadó, akár a munkavállaló oldalán azt eredményezheti, hogy a támogatást vissza-, illetve annak összegével megegyező összeget a Nemzeti Foglalkoztatási Alap felé be kell fizetni.

A IV. Kormányrendelet 9. § (5) bekezdése alapján a létszámtartási követelmény nem teljesítése miatti befizetési kötelezettség alól a munkaadó akkor mentesül, ha igazolja, hogy a munkaviszony a munkaadó jogutód nélküli megszűnése, illetve a munkáltató azonnali hatályú felmondása vagy a munkavállaló felmondása következtében szűnt meg.

A IV. Kormányrendelet 8. §-a tartalmazza a támogatás megszűnésének feltételeit.

Eszerint megszűnik a támogatás,

- ha a munkavállaló és a munkaadó együttes nyilatkozatban kéri,
- ha a munkavállaló
 - ◆ munkaviszonya megszűnik,
 - ◆ a támogatással összefüggően valamely kötelezettségének nem tesz eleget;
- ha a munkaadó
 - ◆ a támogatásban részesülő munkavállaló tekintetében a 103/2020. kormányrendelet szerinti támogatásában vagy uniós forrásból finanszírozott munkahelymegőrző vagy munkahelyteremtő bérjellegű támogatásban részesül,
 - ◆ a támogatással összefüggően valamely kötelezettségének nem tesz eleget;
- ha a csökkentett munkaidő a támogatási időtartam alatt módosításra kerül;
- ha a támogatás a jogszabályban meghatározott feltételek hiányában nem lett volna megállapítható. ■

Azoknál a cégeknél, amelyeknél a járvány miatt visszaeső kereslet miatt gondot okoz az alkalmazottak kifizetése, a cégek vállalják, hogy elbocsátás helyett csökkentik az alkalmazottak munkaidőjét, az állam pedig kifizeti a kieső bér bizonyos százalékát.

(azaz 2020. március 11. napját) követően módosításra kerülő munkaszerződés szerint háromhavi átlagban legalább a módosítás előtti munkaszerződés szerinti foglalkoztatás 25%-át elérő, de a 85%-át meg nem haladó részmunkaidő. Azaz 15% és 75% (tizenöt és hetvenöt százalék) közötti intervallumban lehet csökkenteni a munkaidőt, hogy még járjon a bértámogatás.

A felső korlát tekintetében a IV. Kormányrendelet 3. § (4) bekezdése előírja, hogy az alapbér összegének meghatározásakor a maximálisan figyelembe vehető alapbér adókkal és járulékokkal csökkentett összege nem haladhatja meg a kérelem benyújtásakor hatályos, adókkal és járulékokkal csökkentett kötelező legkisebb munkabér kétszeresét. Tekintettel arra, hogy a nettó havi minimálbér 107.065,- Ft, a támogatás maximális összege 75%-ban csökkentett munkaidő esetén munka-

vonatkozásában a munkaadó több munkavállalóval nyújt be együttes kérelmet, azokat egyszerre kell benyújtani, illetve ugyanazon telephely tekintetében egy időben benyújtott kérelmekre megállapított támogatás ugyanazon időszakra szólhat [IV. Kormányrendelet 6. § (3) bek.].

Amennyiben a kérelem elutasításra került, a munkaadó ugyanazon munkavállalójával összefüggésben legfeljebb még egyszer nyújthat be kérelmet [IV. Kormányrendelet 6. § (9) bek.]. A kérelem elutasítása ellen jogorvoslatnak nincs helye [IV. Kormányrendelet 6. § (8) bek.], ezért kiemelt figyelmet kell fordítani a kérelem megfelelő elkészítésére, azon belül is a gazdasági körülmények bemutatásának kellő részletességére. A támogatási időtartam lejártát követő egy hónap elteltével viszont már kizárólag a korábban nem támogatott munkavállalókra vonatkozóan nyújtható

A járvány hatása a turisztikai ingatlanok piacán

Április lehet a mélypont a hazai turizmusban, de lapzártánk idején még teljes volt a bizonytalanság. A szállodák jelentős része üzemszünetet hirdetett, a hazai Airbnb-piac befagyott. Most megtippelni sem lehet, hogy mikor fogadhatnak újra nagy számban vendégeket a magyar szállodák és a lakáskiadók.

SZERZŐ: NAGY KÁROLY, FOTÓ: 123RF.COM

A BDO Magyarország hotel- és ingatlan tanácsadóval foglalkozó szakértője, **Hegedűs Attila** úgy becsüli, hogy a kereskedelmi ingatlanokra felvett hitelek közül 110-120 milliárd forint lehet az az összeg, ami hotelekhez kapcsolódik. (Más források szerint ez akár 700-1000 milliárd forint is lehet.) A hitelfizetési moratórium azért fontos szerinte, hogy a cégek túléljék a következő időszakot, részleges elbocsátásokkal, költségcsökkentésekkel. Hegedűs Attila szerint nem lehet tudni, hogy meddig tart a válság. Valószínűleg lesznek majd olyan szállodák, éttermek, amelyek kénytelenek lesznek hosszabb távon is bezárni, a nagyobb hotelüzemeltetők kitarthatnak. Ehhez az egész turisztikai sektort segítő, kiegészítő gazdasági csomagra lenne szükség. Ennek a tervnek szerinte tartalmaznia kellene azt is, hogy aki ideiglenesen bezár, annak nyitáskor ne kelljen újra beszereznie az engedélyeket.

ELKEZDETT ÉS ELHALASZTOTT BERUHÁZÁSOK

„Szerintem azt ember meg nem mondja, hogy a hazai vendéglátásban és turizmusban érdekelt szereplők milyen mértékben vannak eladósodva. Ennek nagyságrendje több száz milliárdtól több ezer milliárd forintig terjedhet” – válaszolta a helyzetet **Flesch Tamás**, a Magyar Szállodák és Éttermek Szövetségének elnöke. Azok a cégek, amelyek az utolsó fázisban vannak egy szállodai építkezésnek, vélhetően befejezik majd a beruházást, viszont az, aki csak most kezdte el az építkezést, valószínűleg leállt, mert jelenleg nem láthatja a megtérülés esélyét.

BEZUHANT AZ AIRBNB-PIAC

A turizmusban működő szakmai szervezetek egy több pontos javaslatcsomagot fogalmaztak meg a válság napjaiban a kabinet felé. Ebben az is szerepelt, hogy a lakáskiadással foglalkozó, Airbnb-jellegű vállalkozók működését csak a főszabályzatban, évi 120 napra korlátozza a kormányzat.

„Elfogadhatatlan, hogy egyes gazdasági szereplők a saját konkurenciájuk működését akarják szabályozni” – reagált a javasolt korlátozásokra **Schumicky Balázs**, a Magyar Apartmankiadók Egyesületének elnöke.

Az viszont nagy segítség szerinte, hogy hitelfizetési moratóriumot hirdetett a kormány, mivel így év végéig nincsenek azonnali lépéskényszerben azok, akik hitelből vették a lakásaikat.

Schumicky Balázs szerint viszont az nem valódi segítség, hogy június 31-ig

nem kell megfizetniük a 4 százalékos turizmusfejlesztési hozzájárulást, hiszen jelenleg árbevételük sincs, ami alapján fizetniük kellene. Ezért évi 12 millió forintos árbevételig az adó alóli mentességet kérnek, és azt is kérik, hogy a szobánkénti, 38.400 forint tételes átalányadó megfizetése alól idén és jövőre is mentességet kapjanak.

Fontos lenne az is, hogy a válság után a kormány és az egyes önkormányzatok szabályozásai egységesek legyenek, és helyi törvényekkel ne lehetetlenítsék el a rövid távú lakáskiadással foglalkozó vállalkozókat. Szerinte a törvényesség felé lehetne terelni a vállalkozókat úgy is, ha a nagy közvetítőoldalakon csak legális, engedéllyel rendelkező vállalkozások jelenhetnének meg.

Az Airbnb közben globális szinten sietett a lakáskiadók segítségére: közölte, hogy a vendégek és a házigazdák május végéig

következmények nélkül tudják törölni a foglalásaikat. A lakáskiadással foglalkozó vállalkozóknak pedig az ingyenes lemondás miatt a lemondások után járó díjak 25 százalékát kifizetik a március 14-ig megtett foglalások után. Erre világszerte 250 millió dollárt költ a cég, és részesednek belőle a magyar vállalkozók is.

Egyelőre három trend indult el a hazai Airbnb-piacon. Van olyan vállalkozó, aki a járványhelyzet miatt szociális alapon odaadja a lakását azoknak az egészségügyi dolgozóknak, akik a munkájuk miatt nem mehetnek haza. Megjelent több ezer Airbnb-s lakás az albérletpiacon is, ahol máris letörték az árakat. A harmadik vállalkozói kör inkább nem adja ki a lakásait, mert fél attól, hogy fizetésképtelenné válhat a bérlője, és mivel kilakoltatási moratórium is van, ezért kitenni sem tudnák őket az ingatlanból, ha nem fizetnék a havi díjukat.

ÁIRBNB-LAKÁSOK ALBÉRLETBE

Ingatlanpiaci szereplők is megerősítették, hogy az Airbnb-lakások megjelentek a kiadó ingatlanok piacán. Exponenciálisan nőtt az ilyen jellegű albérlethirdetések száma. Az Ingatlan.com adatai szerint április elejére 22 százalékkal nőtt az országszerte kiadó lakások hirdetésének száma. A fővárosban 12 százalékos volt a bővülés, így a bérlők már majdnem 12200 darab kiadó lakás és ház hirdetéséből válogathatnak. Ennek az a hatása, hogy egyes budapesti kerületekben már most 5-15 ezer forint közötti mértékben csökkentek a havi albérleti díjak az új szerződéseknél. A budapesti 100 ezer forint alatti havi bérleti díjjal kivehető lakások száma egy hónap alatt megtriplázódott, több mint 900 ilyen ingatlan található a kínálatban. Könnyen elképzelhető, hogy a mostani helyzet megmarad a nyári hónapokra, amikor sok bérleti szerződés évfordulója lesz. Emiatt a bérlők alkupozíciója erősebb lehet a korábrinál. **Balogh László**, az Ingatlan.com vezető gazdasági szakértője szerint sokat mond a jelenlegi gazdasági helyzetről, hogy nem tömegesen, de több hotel és panzió – főleg amelyek rendelkeznek a vendégek önellátására alkalmas egységekkel – elkezdte közép- és hosszú távra, havidíjért hirdetni a szobáit, hogy ezzel is mérsékelje a bevételkiesést.

HITELFIZETÉSI MORATÓRIUM

Sütő Ágnes, a Bankszövetség kommunikációs főtárgyaló-helyettese kérdésünkre elmondta, hogy a hitelfizetési moratórium mellett év végéig csak a jegybanki alapkamat, plusz 5 százalékot kérhetnek el a kereskedelmi bankok az új kölcsönök kamataiként. Ez maximum 5,9 százalékos kamatot jelent, bármilyen új hitel esetében. Ez a szabály egyelőre csak év végéig él. Mivel a kormány 2000 milliárd forintba becsült hitel- és hitelgarancia programjának részletei még nem tisztázták, ezért a Bankszövetség a jelenlegi helyzetet nem kívánta a továbbiakban kommentálni.

A hitelezési moratórium miatt az időben elhalasztott kamatbevétel összege mintegy 450 milliárd forint. A bankokat terheli az is, hogy a kormányzati mentőcsomag miatt 55 milliárd forint pluszadóval sújtják őket. ■

INTERJÚ
FAIX CSABÁVAL

Az újra- tervezés napjait éljük

Brand- és kommunikációs szakembernek, valamint televíziós újságírónak definiálja magát a Budapesti Fesztivál és Turisztikai Központ (BFTK) március elsején hivatalba lépett új ügyvezetője.

SZERZŐ: SZEBENI ZSOLT
FOTÓ: REVICZKY ZSOLT

Faix Csaba kinevezése nemcsak azért lepte meg a turisztikai szakmát, mert nincs turizmuszakmai múltja, hanem azért is, mert január végén már kinevezték őt egy másik fővárosi cég, a Budapesti Városarculati Nonprofit Kft. (BVA) élére. Az ügyvezető szerint ez nem véletlen, sőt, ő azzal a koncepcióval pályázott mindkét cég élére, hogy a BVA-t és a BFTK-t össze kell vonni.

A két cég – akkor még Budapesti Turisztikai Hivatal, illetve Studio Metropolitana néven jól megférte egymás mellett 2012-ig, amikor összevonták ezeket BFTK név alatt. Azután 2015-ben újra önállóvá tették a városarculati céget, akkor már BVA néven, hogy most ismét összevonják a kettőt. Ennyire fontos a szervezeti forma? Meggyőződésem, hogy ebben az esetben igen. Kommunikációs múlttal a hátam

mögött állíthatom, nem lehet új brandet létrehozni pusztán kommunikációval. Úgy biztosan nem lesz tartós. Nem csak a saját eseményekre, a Budapesti Tavaszi Fesztiválra, a CAFe Budapestre, vagy az adventi vásárra gondolok, amikor azt mondom, a város számtalan, remek látványosságáról, attrakciójáról nem tud a világ. Mesélnünk kell például a budafoki pincesorról, vagy a kézműves piacokról, amelyek érdemtelenül nem ismert csodái ennek a városnak.

A városról, a városképről alkotott tudás a BVA-tól érkezik, a turisztikai kommunikáció viszont a BFTK terepe. Ezért kell a kettőt összegyúrni.

Ezekben a hetekben sajnos semmilyen attrakciót nem kell kommunikálni. Mivel telnek ma a BVA és a BFTK munkatársainak napjai?

A válság, bármennyire tragikus is, azt a lehetőséget kínálja, hogy intenzíven, a szokásos napi ügyektől tehermentesítve tudjuk átgondolni mindazt, amit amúgy is kellett volna. Az újratervezés napjait éljük. Most van időnk arra, hogy végig gondoljuk, miként akarjuk újrapozicionálni a várost.

Biztos Ön abban, hogy egy város turisztikai szervezetének módjában áll pozicionálni egy várost? Milliók zarándokolnak Athénba, vagy Berlinbe, mert látni akarják az Akropoliszt, vagy át akarnak sétálni a Brandenburi kapun. De nem azért, mert Athén vagy Berlin turisztikai hivatala olyan remek munkát végzett.

Nagyon jól átgondolt kreatív kampányokat kell folytatnunk, olyan kommunikációs üzenetekkel, amelyek elég izgalmasak ahhoz, hogy megnézzék a social médiában.

Meg kell mutatnunk azokat a budapesti eseményeket, látványokat, amelyeket máshol nem lehet megtalálni.

Addig is, amíg előben tudjuk megmutatni a várost, elkészítettük a „Budapest megvár” videót. Az alapötletet a tavaszi fesztivál elmaradása adta, s szeretnénk volna emlékeztetni az embereket arra, hogy Budapest egy gyönyörű város, amelyik tele van értékes kulturális programokkal is. A videót már az első nap 130 ezren látták.

Nem lenne gyümölcsözőbb olyasmibe fektetni energiát, mint például nagy létszámú kongresszusokat

megszerezni a főváros számára, együttműködve a Magyar Turisztikai Szövetség kongresszusi irodájával, a Budapest Convention Bureau-val, vagy ellenállhatatlan ajánlatokat tenni nagy utazatóknak, dunai hajós társaságoknak, esetleg légitársaságoknak, hogy nyissanak új járatokat Budapestre?

City supportot mindenképpen nekünk kell adnunk, például úgy, hogy MICE-vendégek számára összerakott, speciális tartalmakat tudjunk kínálni a nekik szóló Budapest Kártyákon. De azt is fel kell vállalnunk, hogy a főváros vezetése felé tolmácsoljuk, milyen egyedi kedvezményekkel, lehetőségekkel tudják támogatni egy 10-15 ezer fős kongresszus résztvevőit.

S természetesen együtt fogunk működni mindazokkal, akik a főváros turizmusában meghatározó szereplők lehetnek, így például már elkezdjük a tárgyalásokat a Magyar Turisztikai Szövetséggel, valamint a Magyar Turisztikai Ügynökséggel.

Miből lesz forrás a terveik megvalósítására? A kerületek 2010-ben egy salátatörvény benyújtásakor elvették az IFA-bevételt a fővárostól. Ez több mint 10 milliárd forint évente...

Az IFA meg nem osztásával kialakult helyzet nyilvánvalóan igazságtalan. Fontosnak tartom, hogy a krízisben ezt elővegyük és újratárgyaljuk, mert ez a forrás elengedhetetlen ahhoz, hogy a budapesti turizmust és ezen keresztül az itt működő vállalkozásokat és embereket meg tudjuk menteni.

A március 26-i Fővárosi Turisztikai Kerekasztal során elhangzott, hogy vélhetően a belföldi turizmusnak lesz esélye először újraindulni. Budapest viszont nem tipikus belföldi célpont, főleg mivel viszonylag drága a hazaiaknak...

Biztos vagyok abban, hogy tudunk olyan izgalmas kínálatot felmutatni, ami idevonzza majd a belföldieket is. Az anyagi félelmekre belföldi Budapest Kártya lehet egy megoldás, megannyi kedvezménnyel, például az ingyenes tömegközlekedéssel.

Az Unión belül tilos bármifajta kettős ár alkalmazása. Nem létezik olyan kártya, ami a belföldieknek olcsóbb, mint a külföldieknek szóló változat.

Nem is az ára miatt, hanem a kifejezetten

belföldieknek szóló tartalma miatt lenne más ez a Budapest Kártya. A belföldi sikerhez persze az is fontos lenne, hogy minél több szálláshely és más szolgáltató fogadja el a SZÉP-kártyát.

Komolyan gondolják a pesti alsó rakpart nyári lezárását? Nem lehet majd busszal megközelíteni sem a szállodahajókat, sem a Parlament látogatóközpontját. A forgalom terelése pedig dugókat okoz majd a város más útvonalain.

Fontos, hogy nem lezárásról, hanem megnyitásról beszéljünk. A rakpart egy részét megnyitjuk éppen a fővárosiak előtt.

Az általunk javasolt rakpart szakasz – a Margit hídtól a Lánchídig – nem érinti a hajókat.

Egyébként az érintett szakasz kiválasztása előtt konzultáltunk a BKK szakembereivel, ők modellezték a várható forgalmi változásokat, s megnyugtató választ adtak. Közben elkezdtünk egyeztetni a beutazatókkal és az V. kerülettel is, hogyan lehet eljuttatni a turistákat a Parlament közelébe.

Egy sor régóta megoldatlan problémával is szembe kell majd nézniük. Mi lesz például a hop-on, hop-off buszok, vagy a Várba feljáró nyitott kisbuszok üzemeltetőivel?

Ezekben a kérdésekben is lehetőséget ad a krízis egy remélhetően gyors megoldásra. Ezeket a gondokat is meg kell beszélni a készülő turizmusstratégiában, amelynek a folyamat végén meg kell adnia a válaszokat is.

A Budapest Convention Bureau-val megkezdett együttműködést már említette. Milyen fórumot képzelnek el a turizmus többi szereplőjével?

Pontos válasz még nincs. A kerekasztal nagyon jó fórum, de úgy látom, hogy elmélyült munkára nem alkalmas, ebben a plenáris formában. Még keressük a formát a szakmai vélemények becsatornázására. Gyorsan meg kell találnunk egy hatékony, interaktív formát, együtt kell működnünk a stratégia megalkotásától kezdve a remélhetően minél közelebbi újraindulásig sok mindenben. |

Az interjú teljes terjedelmében a turizmus.com online felületén olvasható.

CheckINN Turisztikai Karrier Expo

BESZÁMOLÓ AZ ELSŐ HAZAI TURISZTIKAI ÁLLÁSBÖRZÉRŐL

Az idei Utazás kiállítás keretében első alkalommal rendezték meg a CheckINN Turisztikai Karrier Expót, amely felvonultatta a turisztikai szektorban munkát kínáló vállalkozásokat, közel 50 céget. A kiállítás mellett szakmai előadások segítettek orientálódni az ágazatban elhelyezkedni szándékozóknak.

SZERZŐ: ELEK LENKE - FUCSKÓ HAJNALKA - SZERDAHELYI KRISZTINA
FOTÓ: FRAUNHOLCZ ATILA / MTSZ

NEM VÁRT FORDULAT

Alig egy hónap alatt óriásit változott körülöttünk a világ. Miközben február legvégén még a turizmus-vendég látás ágazatban uralkodó munkaerőhiány volt az egyik legforróbb téma a szakmában, a koronavírus-járvány következtében lapzártánk idején, április közepén már tömeges elbocsátásokról, az egész turisztikai szektor mélyrepüléséről szólnak a hírek. Hogy meddig fog tartani a zuhanás, most még nem lehet tudni, de a megfelelő munkaerő megszerzése és megtartása minden körülmények között létfontosságú a vállalkozások számára. Ezek az információk soha nem veszítenek érvényességükből.

A Magyar Turisztikai Szövetség Alapítvány (MTSZA) hosszú távú karriertámogatási programjának második lépéseként debütált a CheckINN Turisztikai Karrier Expo az Utazás kiállításon – hangsúlyozta **Princzinger Péter**, az alapítvány elnöke a rendezvény megnyitóján.

A karriertámogatási program első lépéseként hirdették meg a felsőoktatásban tanulók számára a CheckINN Turisztikai Innovációs Versenyt, amelynek díjátadóját a február 1-jei Turizmus Évadnyitó Gálán tartották – emlékeztetett az elnök. Az Utazás kiállítás újdonságaként megrendezett első hazai turisztikai állásbörzén közel 50, a szektorban munkát kínáló cég várta ajánlataival a kiállítás első két napján az álláskeresőket.

Princzinger Péter a 2020-as év kihívásai kapcsán arról is beszélt a megnyitón, hogy a Magyar Turisztika Ügynökség WOW Hungary és Spice of Europe kampányainak köszönhetően Magyarország ismét felkerült a globális turizmus térképére, most a következő feladat a desztinációs márkák megalkotása. „Ha van valaki, akitől lehet tanulni a márkaépítésben, az éppen Olaszország” – fogalmazott az elnök, utalva az Utazás kiállítás idei külföldi díszvendégére, és jó példaként hozva Toszkánát, Nápolyt, valamint Szicíliát, amelyek önálló arculattal rendelkező, az utazókban érzelmet keltő desztinációk.

Magyarország célkitűzése nem a turisták számának további növelése, hanem

a minőségi, azaz magasabb költsési hajlandóságú, szabadidős és üzleti utazók megnyerése. Ennek érdekében új szakmai és üzleti modellt készítenek elő az MTÜ, az MTSZA, a MICE-turizmusban érdekelt szolgáltatók és Budapest együttműködésére – tette hozzá Princzinger Péter.

MIÉRT JÓ A TURIZMUSBAN DOLGOZNI?

A munkaerőhelyzet a turizmus-vendéglátás ágazat jelenlegi legégetőbb problémája, olyannyira, hogy ma már konkrét fejlesztések maradnak el a nehézségek miatt – hangsúlyozta a CheckINN Turisztikai Karrier Expón **Gál Pál Zoltán**. „Ebben a helyzetben a proaktivitás különösen fontos” – indokolta a CheckINN

- 1 Princzinger Péter, az MTSZA elnöke
- 2 Szabó Áron, az MTÜ igazgatója
- 3 Gál Pál Zoltán, a VIMOSZ elnöke
- 4 Kovács Balázs turisztikai szakértő

életre hívását, a Turisztikai és Vendéglátó Munkaadók Országos Szövetsége (VIMOSZ) elnöke az állásbörzét kísérő szakmai programok nyitó előadásában.

A Magyar Turisztikai Szövetség Alapítvány és a Turizmus Kft. közös kezdeményezésének célja az ágazat komplex elismertségének növelése, vonzóbbá tétele, elsősorban a pályaválasztó fiatalok körében – hangsúlyozta.

A szakma előnyeit sorolva a VIMOSZ elnöke elmondta: az ágazat szereplői számára pozitív jövőt jósol a középosztály folyamatos növekedése világszerte, ami a turizmus-vendéglátás szektor szolgáltatásai iránti kereslet erősödésével jár.

Az ágazat gyors munkahelyteremtési potenciállal bír, ráadásul ezek a munkahelyek itt maradnak, nem lehet kiszervezni őket, mint egyes ipari létesítményeket. Gál Pál Zoltán kiemelte a szakmában érvényesülő kiemelkedő multiplikátor hatást is: az ágazat egyetlen munkahelye 1,8 további pozíciót teremt. Ugyanakkor a szektor versenyképessége még mindig elmarad a kívánatostól: az átlagkeresetek alacsonyabbak, mint az üzleti szféra egyéb területein, ez azonban nemcsak Magyar-

országot, hanem egész Európát érintő jelenség. A növekedés gátja a jövedelmesség hiánya – tette hozzá.

A VIMOSZ elnöke a szakmai szervezetek közös sikereként említette, hogy idén januártól a kereskedelmi szálláshelyek szobaértékesítésének áfája 5 százalékra csökkent. A közétkeztetés 27 százalékos áfataralmának mérséklését azonban egyelőre nem tudták elérni, ennek érdekében tovább folynak a tárgyalások.

Végül elhangzott, hogy az ágazat jövőjének biztosításához középtávon elengedhetetlen a képzés reformja. Ezt szolgálja a Next Tourism Generation (NTG) program, az első olyan – nyolc ország 14 intézménye, szervezete részvételével működő – nemzetközi partnerség, ami javítani szeretné az együttműködést és produktivitást a turizmus-vendéglátás ágazat és az oktatás között, és ami a munkavállalóknak, munkaadóknak, oktatóknak, trénereknek, valamint diákoknak kíván alapmodulokat fejleszteni a zöld, a digitális és a szociális készségek terén.

ÁTALAKULÓBAN AZ ÁGAZAT

Manapság sokkal könnyebb szakmai sikereket elérni a turizmus-vendéglátás területén, mint akár egy évtizeddel ezelőtt, s ez is része az ágazat nyújtotta vonzó perspektívának – mondta előadásában **Szabó Áron**, a Magyar Turisztikai Ügynökség (MTÜ) szálláshelyekért és vendéglátásért felelős igazgatója előadásában. *(A szakember azóta új pozícióba került: a Danubius Hotel Helia és a Radisson Blu Béke Hotel klaszterét vezeti.)*

A szektorra is jellemző szemléletváltást érzékeltetve Szabó Áron elmondta: míg korábban a termelési, azt követően az értékesítési, majd a marketingkonceptió volt a meghatározó, manapság mindez csak másodlagos a legfőbb cél, a márkaérték kialakítása mögött.

Ezzel párhuzamosan a munkakörök is átalakulnak az ágazatban – hangsúlyozta az igazgató. Sokak számára vonzó lehet, hogy a munkavállalókra összetettebb feladatok várnak, és egyre több az olyan feladatkör, ahol a dolgozók az események, folyamatok részesei, alakítói lehetnek. Azzal pedig, hogy az Y generáció, a digitális bennszülöttek nemzedéke is belépett a munkaerőpiacra, a technológiai forradalom elkerülhetetlenül átforgalmazza az ágazatot. Ugyanakkor a technológi-

zált világot fenyegető elidegenedéssel szemben a turizmus, a szállodaipar és a vendéglátás továbbra is olyan élményalapú munkát kínál, amelyben a munkavállalók soha nincsenek egyedül – tette hozzá Szabó Áron.

OSZTRÁK TAPASZTALATOK

Az ágazat munkaadóinak 80 százaléka az akut munkaerőhiányt tartja az osztrák turizmus legégetőbb problémájának – mondta el **Kovács Balázs** Ausztriában élő turisztikai szakértő.

Az ágazat hatékonysága figyelemreméltó: nyugati szomszédunknál 20 százalékkal dolgoznak többen az ágazatban, ugyanakkor háromszor annyi kereskedelmi szálláshelyet működtetnek, ötször annyi vendégéjszakát és hétszer

mányokra bontva kidolgozott kollektív szerződések hálózatát, ahol többek között (az évi 14 alkalommal járó) minimumfizetéseket is rögzítik.

A szakértő a szemléletbeli sajátosságokra is felhívta a figyelmet: Ausztriában a turizmust a boldogság kultúrájaként azonosítják, és ez a munkavállalókra is vonatkozik; az eredményeket pedig már nem a vendégéjszakaszám, hanem az elégedettség mértéke határozza meg.

KARRIERLEHETŐSÉGEK A TURIZMUS ÉS VENDÉGLÁTÁS TERÜLETÉN

A huszonéves, kétdiplomás **Horváth Viola** karriertanácsadó meggyőződése, hogy legfontosabb az önismeret és az erre épülő önmarketing. A nyelvtudás és

annyi bevételt könyvelhetnek el, mint Magyarországon.

Nem könnyíti meg a helyzetet az erős szezonális sem: Ausztriában az állandó munkavállalók aránya 25 százalék, a szezonálisan bejelentetteké 20 százalék, míg a szektorban dolgozók 55 százaléka idejnyelleggel, beugróként vesz részt a munkában. A külföldi munkaerő is jelentősen megnőtt: 1998-ban a turizmus területén 72 százalék volt az osztrák munkavállalók aránya, 2018-ban ez a szám már csak az 52 százalékot érte el, az ágazatban foglalkoztatottak 21 százaléka a 2004 után csatlakozott EU-tagállamokból érkezett.

A munkaerőhiány megoldására tett osztrák erőfeszítések között Kovács Balázs megemlítette az ágazatokra és tarto-

a jó önéletrajz elengedhetetlen, de fontos, hogy utóbbi a cég profiljához legyen szabva, és tartalmazzon mindent, amitől különlegesek vagyunk. Javasolta, hogy az álláskereső legyen proaktív, igyekezzen személyesen megkeresni olyan cégeket, amelyek illenek az elképzelésükhöz.

Vértes János Benjamin, a Beyond The Standard utazási iroda igazgatója és társ tulajdonosa azt emelte ki, hogy érdemes olyan munkatársakkal dolgozni, akik értik, ismerik a célcsoport elvárásait. „A 22-26 év közötti korosztályhoz mint célközönséghez, olyan kollégák sükségletnek, akik hasonló korúak, azonos nyelvet beszélnek az utassal. Már 12 év, vagyis egy fél generációnyi különbség is számít” – tette hozzá. ■

Az egri Eszterházy Károly Egyetem másodéves turizmus-vendéglátás szakos hallgatói végeztek az első helyen a CheckINN Karrierexpo keretében az Utazás kiállításon megrendezett Diák Szakmai Nap versenyén. Pályamunkájukban Eger és környékének bemutatására dolgoztak ki ötletes és interaktív turisztikai programot.

A csapat, melynek felkészülését Gyurkó Ádám segítette, azal indokolta témaválasztását, hogy Eger városát saját szemzőgből, saját tapasztalatok alapján tudják vonzóvá és eladhatóvá tenni az Y generáció számára. Erre a koncepcióra építve 3 eltérő, mégis egymással harmonizáló turisztikai termékkombinációt dolgoztak ki. Az élményalapú csomagok olyan elemeket tartalmaznak, melyek másutt nem található meg. Az egyes elemek önálló attrakcióként és vonzerőként is megállják a helyüket, összekapcsolásukkal pedig tovább növelhető az átlagos tartózkodási idő. A fiktív turisztikai programokba beépítették a gasztronómiát, az egri bort, a sportot és az egészséges életmódot, valamint a kulturális, történelmi és művészeti látnivalókat. Az ajánlatok kidolgozásakor a komplexitás volt a fő szempont. Olyan turisztikai termékeket kapcsoltak össze, melyek többnyire egész évben fellelhetők, látogathatók.

A győztes csapat tagjai

Antal Petra, András Lili, Kazai Gyöngyvér, Kaplonyi Benjámin, Berecz Mátyással, Eger alpolgármesterével (jobbról a második)

INNOVATÍV PÁLYAMŰ DIÁKOKTÓL

Komplex élményvariációk Egerre

ÍZELÍTŐ AZ AJÁNLATOKBÓL

Az egyelőre csak „tervezőasztalon” létező, ám a gyakorlatban is megvalósítható tematikus csomagok közül az első címe: Kulturális körutazás, avagy ismerd meg Eger kincseit! Ebben a kínálat főbb vázát Eger városának kulturális és történelmi öröksége adja. A 21. század technológiai eszközeivel szeretnék az ajánlatot eladhatóvá tenni, azaz tabletek és applikációk segítségével, különböző feladványokon keresztül, virtuális módon járhatnák be a várost az érdeklődők.

A másik tematikus csomag a Bormágor címet viseli. Ennek az ajánlatnak a főszereplője a jó hangulat, a finom ételek és a különleges borok. Azok figyelmébe ajánlják, akik érdeklődnek a kulináris élmények iránt, valamint szeretik aktívan eltölteni a szabadidejüket. A harmadik program a tudatos turizmus témája köré szerveződik. Ennek a termékcsoagnak a központjában az egészséges életmód és a környezetbarát kikapcsolódás áll. A célcsoport az Y gene-

ráció, amely az aktív pihenést keresi, nem fél az adrenalin-növelő extrém kalandoktól, valamint szívesen keres fel gyógyfürdőket és wellnesslétesítményeket.

KÁRTYÁT IS FEJLESZTENÉNEK

A projektet prezentációján bemutatták azokat az értékesítési módokat is, amelyekkel a csomagokat piacra vinnék. Az egyik a háromszintű Kincsesláda Turisztikai Kártya, mely lehetőséget adna az ajánlatok együttes, illetve kombinált felhasználására, továbbá kedvezményes szolgáltatások igénybevételére.

A projektben bemutatott ajánlatok mellett az szól, hogy minimális ráfordítással és szervezéssel egyik napról a másikra integrálhatók lennének a város turisztikai termékinálatába, az ajánlatok révén Eger kevésbé látogatott attrakciói is nagyobb ismertségre tehetnének szert.

SZERZŐ: NÉMETH ANDREA
FOTÓ: HUNGEXPO

90 strand újulhat meg nyárra

A Magyar Turisztikai Ügynökség (MTÜ) a kormány támogatásával indította el 2017-ben azt a strandfejlesztési programot, amelynek célja, hogy 2030-ig az összes hazai szabadvízi strand megújuljon. A program első ütemében, a 2018-as strand-szezonra több mint 30 balatoni település 55 fizetős strandjára költöttek el 2 milliárd forintot, elsősorban a vizesblokkok, öltözők, játszóterek és a parti sétány megújítására, valamint a szolgáltatások bővítésére.

A strandfejlesztés második ütemére összesen közel 4,4 milliárd forint vissza nem térítendő támogatást kaptak balatoni, dunakanyari és Tisza-tavi települések, amelyből 43 szabadstrand fejlesztése valósult meg. Ebből 15 balatoni település 30 strandja összesen több mint 3 milliárd forintból, 7 Tisza-tavi strand közel 700 millió, a Dunakanyarban 6 strand szintén 700 millió forintból újult meg.

Idén elérkeztünk a következő ütemhez, ennek keretében összesen 90 strand kap 3 milliárd forintos támogatást a Balatonnál, a Dunakanyarban, a Tiszánál, a Tisza-tónál és a Velencei-tónál hazai forrásból. Ezen belül a Balaton kiemelt turisztikai térségben több mint 60 strand támogatása kezdődött meg.

EGYSÉGES MINŐSÉG ÉS ARCULAT

Az európai színvonalú, azonos szolgáltatási minőséget biztosító strandok eléréséhez szükséges volt az új arculatok meghatározására is, amelyek hosszú távon beazonosíthatóvá tesznek egy-egy térségeket a látogatók számára. Ennek érdekében a tájakhoz illeszkedő arculati kézikönyvek és gyártmánytervi leírások készültek.

A fókusz itt is az alapszolgáltatásokon van. A legelső lépés a vizesblokkok rendbetétele, ennek során kiemelt figyelmet szentelnek a családi mosdóknak és a baba-mama szobák kialakításának.

Ezt követően javítják a vízbe jutás feltételeit (pl. stégek, lépcsők), újítják meg a zöld területeket, az egységes megjelenést biztosító tájékoztató felületeket és a szabadtéri öltözőkabinokat.

Az MTÜ megbízásából elkészült arculati kézikönyvben az öltözők, a családi és akadálymentesített öltözők, a tájékoztató táblák és az irányjelző táblák szerepelnek kötelező elemként. Emellett az arculati tervek nem zárják ki az egyes települések egyediségének, jellegzetességeinek és értékeinek a megjelenítését sem. ■

Az MTÜ február végén jelentette be a strandfejlesztési program harmadik ütemének indulását. Ennek keretében országszerte 90 strand újulna meg az idei szezonra 3 milliárd forintos vissza nem térítendő állami támogatásból.

SZERZŐ: TURIZMUS.COM-ÖSSZEÁLLÍTÁS
FOTÓ: MTÜ

BUDAPEST CONVENTION BUREAU ÚJRATERVEZÉS, FELSZÁLLÁS ELŐTT

Békefi Anna,
a Budapest Convention Bureau
szakmai igazgatója

Gerzanics Nikoletta, a
Budapest Convention Bureau
marketingigazgatója

Működési hatékonyságot javító átszervezésnek indult, egy teljes turisztikai szegmens újjáélesztési folyamatába illeszkedő munkává alakult a Budapest Convention Bureau felépítése.

BÉKEFI ANNA szakmai igazgatóval és
GERZANICS NIKOLETTA marketingigazgatóval beszélgettünk.

SZERZŐ: SZÁNTÓ ZOLTÁN, FOTÓ: BCB

Honnan indulunk, felvázolnád nagy vonalakban, hogy teljesített tavaly a magyar és azon belül a budapesti konferenciaturizmus?

Békefi Anna: 2019-ben 10%-kal több üzleti rendezvényt tartottak Magyarországon az előző évihez képest, és ennél is nagyobb mértékben, 12,5%-kal növekedett a hazai és a külföldi rendezésű üzleti eseményeken részt vevő vendégek száma. A Konferenciaszervezők Nemzetközi Szövetségének (ICCA) nemzetközi városrangsorában Budapest a mintegy 400 szereplő közül a 20. helyen áll. Ez egészen jó pozíció, ahhoz képest, hogy Budapest turisztikai stratégia nélkül működött, értelemszerűen MICE-stratégiája sem volt. Ugyanakkor az elvesztett rendezvények száma, illetve azon események száma, ahol a rajtvonalhoz sem állt a város, százas nagyságrendű. Az emiatt elmaradó bevétel milliárdos tétel.

Ehhez képest mire lehet számítani az idei évben?

B. A.: Egyelőre még csak az első ne-

gyedéves adatok begyűjtése zajlik, de az egyértelmű, hogy a 2020-as év adatait nem lehet összevetni majd a korábbi évek számaival, hiszen a koronavírus-járvány miatt a második negyedévtől kezdődően lényegében leállt a piac, a szervezők gyakorlatilag minden rendezvényt elhalasztottak, jó párat pedig töröltek. 2020 második fele egyértelműen az újjáépítésről kell, hogy szóljon.

Mi az iroda működésének legfőbb célja? Számszerűsíthetők ezek a célok vendégszámban, rendezvény-számban, bevételekben?

B. A.: Vannak általánosan megfogalmazható és persze vannak számszerűen is kifejezhető célok. A legfontosabb célunk Budapestet és Magyarországot az adottságainak megfelelő szinten pozícionálni az üzleti turizmus piacán, valamint az MTÜ-vel és a fővárossal szoros partnerségben dolgozva segíteni a hazai MICE-piaci szereplők versenyképességét, sikereit. Személyes küldetésemnek érzem a fenntartható, felelős turizmus

szemléletének szegmensünkbe való áttételét is. A különböző mutatók közül a nemzetközi megrendelésű rendezvények és a hivatásturisztikai eseményeken részt vevő vendégek számát érdemes kiemelni, ebben évenkénti 10-12%-os bővüléssel lennénk elégedettek.

Hány fővel tervezi működését az iroda? Hogy alakul a munkamegosztás a kollégák között?

B. A.: A munkatársak közötti munkamegosztást most alakítjuk ki. Az építkezéssel a feladatok tervezésével párhuzamosan, folyamatosan haladunk, jelenleg – immár a marketingigazgatóval együtt – heten vagyunk. Az európai nagyvárosok hasonló irodái 10-12 fős csapattal dolgoznak, a szerepeket jellemzően a piackutatási és elemzési feladatok, a marketingfeladatok és az értékesítési feladatok mentén alakítják ki. Mi is ebben a modellben gondolkodunk, természetesen a helyi sajátosságokra adaptálva. Evidens, hogy nagyon erős nemzetközi sales kapacitásokra van szükség,

kiemelten is figyelve a szövetségi piacra. Fontos feladat az operatív fővárosi kapcsolattartás és koordináció, vagy a kutatás-elemzés, piaci trendek monitorozása. A hazai partnerekkel való együttműködést, kapcsolattartást, érdemi kommunikációt is kiemelt helyen kezeljük, ennek is lesz felelőse. Jelenleg az MTÜ-vel, a főváros turisztikai vezetésével, a MICE-terület meghatározó szereplőivel és ezek szakmai szövetségével közösen dolgozunk a BCB szakmai, szervezeti és üzleti koncepcióján, ezt szeptemberben tervezzük bemutatni. Ez határozza meg az egyes munkakörök-höz szükséges kompetenciákat.

Milyen feladatok várnak a marketingigazgatóra?

B. A.: Kifejezetten az üzleti turizmusra koncentrálni marketingstratégia és aktivitások eddig nem voltak kidolgozva. A Budapest Convention Bureau keretei között a pozicionálást, a brandinget önálló stratégiai területként kezeljük. Gerzanicz Nikoletta személyében megtaláltuk azt a szakembert, aki irányítja majd a Budapest Convention Bureau marketingtevékenységét, többek között a márkázás tervezési,

megvalósítási folyamatát, a versenytárselemzéstől kezdve, a márkauzenet megfogalmazásán keresztül a kreatív anyagok gyártásáig és a konkrét marketingaktivitások megszervezéséig bezárólag, valamint összefogja a BCB pr-aktivitásait is. Együttal általános helyettesemként is számíthat rá.

A Budapest Airportnál eltöltött 12 év alatt Nikoletta részt vett a vállalat rebranding folyamatában, melynek során újrafogalmazták a cég marketingstratégiáját, üzenetét. Továbbá számos járatfejlesztést támogató légitársasági és desztinációs marketingkampány, B2B szakmai rendezvény, konferencia, kiállítás szervezése, turisztikai együttműködés kidolgozása gazdagítja szakmai tapasztalatait.

Gerzanicz Nikoletta: A turizmus és Budapest számomra nagy szerelem, és nagyon jó érzés olyasmért tenni, dolgozni, melynek fejlesztésében óriási potenciál rejlik. Az üzleti turizmus szerepe eddig is fontos volt a turisztikai iparágban, mert az üzleti utasok mind tartózkodási idejük, mind költségi hajlandóságuk tekintetében kiemelkedő szerepet játszanak a turizmusban. Iz-

galmas szakmai kihívás, egyben nagyon megtisztelő feladat, hogy a Budapest Convention Bureau felépítésében részt vehetek.

Sajátos pillanatban kapcsolódtál be a munkába, épp akkor, amikor az iparág gyakorlatilag leállt. Hogy befolyásolja ez a helyzetet?

G. N.: Véleményem szerint a koronavírust követő időszakban az eddiginél is jobban fel fog értékelődni a MICE-szegmens jelentősége, ez lehet az egyik olyan terület, ahol az elsők között indulhat újra a turizmus. Még nem látjuk pontosan, hogy milyen hatással lesz a járvány a piacra hosszú távon, de bizonyos fokú átrendeződésre, a digitális megoldások erősödésére, koncentráltabb, célzottabb aktivitásokra, innovatív megoldások iránti igényre mindenképpen készülünk kell. Ezek a megújuló marketingaktivitásokban is vissza fognak köszönni. Nagyon fontos lesz, hogy amikor a turizmus újraindul, akkor a BCB is ott álljon a rajtvonalnál a többi convention bureau-val együtt egy újragondolt, erős marketingstratégiával. Első feladataim egyike ennek a stratégiának a kialakítása lesz. |

Az iroda célja Budapestet és Magyarországot az adottságainak megfelelő szinten pozicionálni az üzleti turizmus piacán, valamint az MTÜ-vel és a fővárossal szoros partnerségben dolgozva segíteni a hazai MICE-piaci szereplők versenyképességét

Új szemlélet a szálloda- iparban

INTERJÚ
LUC GESVRET-VEL,
AZ ACCOR RÉGIÓS
IGAZGATÓJÁVAL

A globális hoteltrendekben az utóbbi időben kulcsszerepet játszik a személyesség, az élmény és a társadalmi felelősségvállalás. Ezek a koronavírus miatti válság mellett is áthatják az Accor szállodavállalat tevékenységét. A részletekről Luc Gesvret régiós igazgatót kérdeztük.

SZERZŐ: NÉMETH ANDREA
FOTÓ: ACCOR, TAMÁS PÁL

Milyen trendeket lát a magyar hotelpiacon?

Évek óta a régióban dolgozom, a mostani, koronavírus miatti megtorpanásig mind a leisure, mind a MICE-szegmensben dinamikus bővülés volt tapasztalható, és ezzel együtt Budapest imázsa is szépen fejlődött. Szállodáink is friss, trendi stílusra váltottak. Jó példa erre az ibis és Mercure Castle Hill, amely ráadásul kombóhotelként, vagyis egyik részében ibis-, a másik pedig Mercure-sz tenderdek szerint üzemel. Úgy gondolom, a feladatunk az utóbbi évtizedben megváltozott: nem egyszerűen szálláshelyet kínálunk, hanem komplex élményt közvetítünk.

Tapasztalataim szerint kifejezetten pozitív változás észlelhető Budapesten a szolgáltatói szektorban a turistákhoz, vendégekhez való hozzáállásban. Mintha a magyarok újra képesek lennének kimutatni a híres vendégszeretetüket, és sokkal barátságosabbak, többet mosolyognak, szívélyesebbek, kedvesebbek, nyitottabbak, mint korábban.

Az Accornál jelenleg is több fejlesztés van folyamatban. Összefoglalná ezeket?

Jelenleg több mint 40 márka tartozik az Accor ernyője alá. Ennek az az oka, hogy igyekszünk minél differenciáltabban lefedni a vendégigényeket, és minél inkább személyre szabott szolgáltatásokat kínálni. Magyarországon 20 szállodával vagyunk jelen, a terv a mostani válságig az volt, hogy a következő két évben ez a szám 30-40-re bővül, Budapesten és vidéken is előkészítés alatt állnak projektjeink.

Az élmény és a személyre szabottság a kulcsa az új, Accor Live Limitless névre keresztelt hűségprogramnak is. Mitől különleges ez?

Például attól, hogy nem kell megszállni egyetlen szállodánkban sem ahhoz, hogy valaki tagja legyen a klubnak, ami ráadásul teljesen ingyenes. Abban hiszünk, hogy a vendégélmény már a szálloda keresésekor elkezdődik, és jóval az utazás

után ér csak véget. Ezért ez sokkal inkább egyfajta életstílus köré szerveződött ökoszisztéma, amely rengeteg előnyt kínál a tagjainak. Ilyen például a VISA-val közös hitelkártya, illetve az együttműködés több légitársasági hűségprogrammal, autókölcsönzőkkel, biztosítótársasággal és számos egyéb partnerrel. Csak regisztrálni kell a programba a weboldalon, vagy az applikáción keresztül.

Szintén aktuális téma az Accornál a műanyagmentes program...

Így van. Az Accor nagyon komolyan veszi a vállalati társadalmi felelősségvállalási (CSR) tevékenységet, melynek részeként 2022 végéig összes szállodájában kivonja a forgalomból az egyszer használatos műanyag eszközöket.

Más területeken is igyekszünk lépéseket tenni, jelentős összegeket költünk például faültetésre, és büszkén mondhatom, hogy júniusban ünnepeljük az 50. évfordulójunk elültetését.

A környezettudatos működés korábban csak lehetőségként volt jelen a szállodák életében, meggyőződésem viszont, hogy ma ez már egyfajta kötelesség is. A fiatalabb generációk gondolkodásmódjának pedig ez természetes módon a része. De ugyanúgy elvárás a nagy cégek részéről is, ahol a megfelelő CSR-policy már eleve feltétel a szerződéskötésnél. ■

(Luc Gesvret-vel március első napjaiban, a koronavírus-járvány okozta válság kibontakozása előtt beszélgettünk – A szerk.)

SZERZŐ: KARAKASNÉ MORVAY KLÁRA
FOTÓ: 123RF.COM

FENNTARTHATÓSÁG? – MOST!

Tisztában vagyunk vele, hogy a hazai szállodások még sokkos állapotban vannak az elmúlt hetek történései miatt. A kényszerű hotelbezárások következményeként a vállalkozások jelentős része is lélegeztetőgépre kényszerült. Hogy lehet ilyenkor egyáltalán a környezetvédelemre gondolni?

Az elmúlt évek tapasztalatából tudjuk: ha nincsen vendég, akkor azért nem foglalkozunk eleget a környezetvédelem kérdésével, ha nagy a pörgés, akkor pedig azért. A fenntarthatósági munka elkezdésére mindig a „most” a legjobb időszak. Ezért „most” egy cikksorozat indul, mely inspirációkat ad a szállodai szakemberek számára, hogy hogyan is kell elkezdni tenni valamit a jövőnkért.

A Magyar Szállodák és Éttermek Szövetsége 37 éve indította útjára környezetvédelmi programját a tagság részére, ennek keretében idén is meghirdeti a „Zöld szálloda 2021-2022” pályázatot.

Az utóbbi évek tapasztalata, hogy a tagszállodákból mindig ugyanaz a kör – mintegy 100 szálloda – tartja fontosnak, hogy beadja pályázatát. A visszajelzések alapján az látszik, hogy sokan még nem foglalkoznak a környezettudatos működéssel, néhányan nem merik magukat megmérteni, mások nem tudják, hogyan kezdjenek hozzá, vagy félnek a beruházás tőkeigényétől. Az aktívak viszont rengeteg beruházással, programmal, intézkedéssel és gyakran csekély ráfordítást igénylő odafigyeléssel haladnak előre.

Ebben a cikkben a „Zöld szálloda” pályázat kritériumrendszerét ismertetjük tematikus bontásban, hogy tájékoztassuk az érdeklődőket arról, mi mindent lehet tenni a fenntartható szállodaüzemeltetésért, illetve a pályázati anyagokból követendő példákat, jó gyakorlatokat is bemutatunk. [Az adott kritérium leírása mögött a teljesítése esetén szereshető pontszám látható.](#)

1. TÉMA: TÁJÉKOZTATÁS

1. A hotelnek van környezetvédelmi felelőse és környezetvédelmi programja **2**
2. A menedzsment és a dolgozók kapnak környezetvédelmi oktatást **2**
3. Évente legalább egy átfogó környezetvédelmi és energetikai ellenőrzést tartanak a szállodában, az eredményeket és az akciótérvet dokumentálják **2**
4. Tájékoztatják a vendéget a szálloda környezetvédelmi munkájáról **2**
5. Van kapcsolat környezetvédő szervezettel, tevékeny részvétel környezetvédelmi akcióban **2**
6. Környezetbarát közlekedést ajánlanak a vendégnek **2**

Az Accor szállodáiban van a témának felelőse, a Planet 21 vállalati környezetvédelmi programról tájékoztatják a kollégákat és a vendégeket is. Az Opera Garden Hotelben „Green team”-et hoztak létre, amely havonta tart megbeszélést az aktuális projektekről, a Park Inn szállodákban rendszeresen tájékoztatják és tréningezik a személyzetet. A Danubius Hotel Heliában a szállóvendégeket tájékoztatják környezetbarát közlekedési módokról: a recepció kollégák informálják őket a könnyen elérhető tömegközlekedési eszközökről és a hotel előtt létesített MOL Bubi kerékpárállomásról.

2. TÉMA: ENERGIA

1. A fogyasztások napi mérése / gáz, villamos energia **6**
2. Energiatakarékos égők használata a közösségi helyiségekben **2**

3. Energiatakarékos égők mindenhol, ahol lehet, LED **4**
4. Alkalmaznak hővisszanyerős megoldást **3**
5. Fázisjavító berendezést alkalmaznak **1**
6. Megújuló energiaforrást használnak **7**
7. A gépészeti berendezések csövei, csőrendszerei hőszigeteltek **2**
8. Az épület ablakai hőszigeteltek / hővédő fóliával ellátottak, alkalmaznak árnyékolási technikát **2**
9. Az épületszerkezet hőszigetelt **1**
10. Szobai kártyás kapcsoló / főkapcsoló használata a vendégszobában **2**
11. A közösségi és személyzeti terekben jelenlét-érzékelős világítási rendszer **2**
12. Épületfelügyeleti rendszer használata **2**
13. Energiatakarékos berendezések beszerzése **2**

Az energiatakarékosságra a tarifák emelkedése már rákényszerítette a szállodákat. Az energiatakarékos LED-izzók, a mozgásérzékelők és a szobai kártyás kapcsolók már elterjedtek.

A Budapest Hiltonban a mérőórák napi leolvasási adatait a PPM karbantartó programon belül erre a célra kifejlesztett energiamodulon keresztül elemzik (napra, hónapra, évekre). A Radisson Blu Békében az épületfelügyeleti rendszer 15 percenként gyűjti az energiafogyasztási adatokat és az időjárás paramétereit. A szálloda fűtő-hűtő berendezéseit a külső időjárás viszonyoknak megfelelően szabályozza, időprogram szerint kapcsolja standard vagy takarékos működési módba.

Az új építésű szállodákban – mint az Airport Hotel Stáció – tapasztalataik szerint egy célirányos gépészeti (hőcserélők, épületfelügyeleti rendszer, megújuló energia) beruházással nagyobb megtakarítást lehet elérni, mint az összes többi intézkedéssel együttvéve. Több szállodában alkalmaznak fázisjavító berendezést és a folyadékűtő hulladékűtő hasznosítják.

A klímaberendezéseket tehermentesítheti (hatásfokát javíthatja, energiaigényét csökkentheti) a megfelelő árnyékolás, valamint a csövek szigetelése. A Kempinski Corvinus Budapest szálloda üvegfelületeit hő- és törésvédő fóliával látták el.

Egyre több tetőn jelenik meg napkollektor, melyekhez időszakosan állami támogatások is elérhetők.

Az energiaellátás jövőbeni bizonytalanságai, a gazdaságossági kérdések, a klímavédelmi törekvések felértékeltek a megújuló energiaforrások szerepét. A Zichy Park

Hotel hőszivattyús és napkollektoros rendszerrel biztosítja a szükséges használati meleg vizet és a fűtési energiát. Az épület tetején elhelyezett tizenkét napkollektorral a melegvíz-előállításához szükséges energia 60%-át takarítja meg évente.

3. TÉMA: VÍZ

1. Naponta méri a vízfogyasztást **3**
2. Víztakarékos csaptelepeket / perlatorokat alkalmaznak; víztakarékos zuhanyfejek **3**
3. Víztakarékos WC-tartályok kettős öblítő rendszerrel, piszoárok érzékelőkkel **2**
4. Hűtőtornyok vízkezelése **1**
5. Vendégtörölköző/ágyneműcsereavendég kérése alapján **2**
6. Csapadékvíz-hasznosítás **2**
7. Fűtő kút locsoláshoz **2**
8. Automata öntözőrendszer **1**
9. A wellnessrészleg és az úszómedencék az ÁNTSZ „Üzemeltetési szabályzat közhasználatú fürdők részére” alapján működnek / üzemnapló szabályos, csak OTH-engedélyes vegyszert használnak **4**

A vízfogyasztás csökkentése érdekében a visegrádi Royal Club Hotelben is víztakarékos csaptelepeket, zuhanyfejeket telepítettek, a WC-tartályok kettős öblítő rendszerrel rendelkeznek. A víztakarékos perlator a csapból kevesebb vizet enged kiáramolni, és a vízugarat levegővel dúsítja fel. Ennek köszönhetően a vízugar átmérője, intenzitása ránézésre nem változik, és a komfortérzetet nem befolyásolja. Ezzel az apró és olcsó eszközzel akár 50-85%-os vízmegtakarítás is elérhető, továbbá a villany- és gázzámlán is

érezhető lesz a megtakarítás, hiszen kevesebb meleg vizet kell előállítani.

A Park Inn szállodákban a szobai tájékoztató anyag arra motiválja a vendégeket, hogy csak akkor kérjenek textíliacserét, ha valóban szükségesnek tartják.

A Katalin Hotel nagy hangsúlyt fektet díjnyertes kertjük környezetbarát fenntartására, a növényeket saját kútból, automata öntözőrendszer segítségével táplálják.

A csapadékvíz környezetbarát kezelésére még kevesen vállalkoznak, pedig széles skálán mozog a vízgyűjtő (ciszterna, csőtározó, tartályok) és esővíz-hasznosító szerkezetek választéka. A La Contessa Kastélyhotel gyakorlata szerint, ahol nem követelmény az ivóvízminőség, pl. parkok, zöld területek, növények öntözése, WC-k vízbőlítése vagy mosógépekben történő hasznosítás, ott az esővízzel sokat lehet spórolni a vízfelhasználáson.

4. TÉMA: SZENNYVÍZ

1. A konyhai (zsíros) szennyvíz kezelése megoldott **3**
2. Nem engedik a közcsatornába a főzőolajat, biológiai, szerves hulladékot, ételmaradékot **3**
3. Szűrkevíz-hasznosítás **2**

A szennyvízhez kapcsolódó tevékenységeket rendeletek szabályozzák, így a szállodák ezeknek 100%-ban megfelelnek. A keletkező szennyvíz zárt csőrendszeren keresztül jut a helyi csatornázási művek szennyvíztisztító telepére. A konyha területén keletkező szennyvíz tisztítására zsírfogót és homok-hordalékfogót építenek. A Kempinski Corvinus mélygarázsában működő autómosóban egyedi tervezésű, hosszanti átfolyású, 3 rekeszes iszap-olajfogó ülepítő van. A szennyező anyagok elszállítását mindenhol engedéllyel rendelkező szerződéses partnerek végzik rendszeres időközönként. A csapadékvíz elvezetése csatornákon keresztül történik. A szálloda wellnessrészlegén a medence rendelkezik víz visszaforgató-, tisztító- és szűrőrendszerrel.

A fenti példák zömében a magas beruházási értékű környezetvédelmi intézkedéseket szemléltetik, amelyeket új beruházások esetében eleve be kell tervezni – a szállodák elmondása alapján ezek gyorsan megtérülnek.

A következő cikkünkben mutatjuk majd be azokat a lehetőségeket, melyek kevésbé tökéletesek. Addig is: Fenntarthatóság – Most! **I**

Tíz éve a vendégekért

A szálloda 10. születésnapja alkalmára tervezett nagyszabású partit ugyan nem tudták megtartani, de büszkék az elmúlt 10 évben elért eredményekre a Vital Hotel Nautis****superior vezetői.

Az egyik legnagyobb öröm számunkra, hogy 100-ból 99 partnerünk visszajáró vendég, ez a rendezvényvonalon éppúgy igaz, mint az egyéni vendégek esetén. Rengeteg pozitív visszajelzést kapunk, a negatívokból pedig próbálunk építkezni. Folyamatosan fejlesztünk, a partnereinkkel közösen gondolkodva dolgozunk a szolgáltatások és a kínálat megújításán” – nyilatkozta lapunknak **Behán István** szállodaigazgató. Az elmúlt években elnyert díjak szintén fontos visszajelzést jelentenek számunkra munkájuk magas minőségéről.

10 év eredményes működés után eljött az ideje egy nagyszabású felújításnak, ezért az év végi ünnepi időszak után február végéig zárva tartottak, hogy elvégezzék a nagy volumenű munkákat: átfestették a homlokzatot, kicserélték az erkélykorlátokat, újraburkolták a fürdőszobákat, új matracokat, matracvédőket és televíziókat vásároltak. A szobák és az étterem is megszépültek. A squashpályát megszüntették, helyén új, beltéri játszóházat, valamint tárgyalótermet hoztak létre. Az eddig hol játszóházként, hol rendezvényhelyszínként működő, 110 négyzetméteres termet újraperkettázták, kettéosztható konferenciateremmé alakították.

Megtudtuk: a többféle szobátípust és gazdag wellness-szolgáltatásokat (szaunák, gőzkabin, sókamra, élményzuhanók), kinti és benti medencéket kínáló szálloda vendégköre 95-96 százalékban belföldi. A rendezvényszegmensben nagyon erős, összesen 400 fős konferenciakapacitással rendelkező szálláshelyen ősztől tavaszig a céges események dominálnak, a hétvégéken, ünnepnapokon és a nyári szünetben pedig az egyéni vendégek. Utóbbiak számára helyi partnerekkel (borászat, pálinkafőzde, kerékpárkölszövő) együttműködve kínálnak tartalmas programokat. (X)

INDUL AZ INFORMÁCIÓBIZTONSÁG

Húsz évvel az ezredforduló után már teljesen természetes számunkra, hogy az információs technológia átszövi a mindennapjainkat, megkönnyíti a munkánkat, a kommunikációt és egyáltalán az életünket, ezért is használjuk már olyan egyszerűséggel, mint egy kenyérpirítót. És talán ezért is kezeljük olyan nagyvonalúan és hanyagul a biztonságos használat kérdését. Pedig a kenyérpirítónak is van használati utasítása és biztonsági előírásai, amelyeket betartunk. A GDPR-ról szóló cikksorozatunk 10. részében ezt a kérdést járjuk körül.

SZERZŐ: MAKAI GÁBOR, AZ MSZÉSZ GDPR-SZAKÉRTŐJE

GDPR

Az információtechnológia biztonságával kapcsolatban gyakran elhangzanak olyan mondatok, mint „hogyan is tudnának hozzáférni az adataimhoz, hiszen azok védve vannak”, ráadásul „a gépem itt van a nappalimban, a telefonom pedig a zsebemben, és még az ujjlenyomatom is védi az adatokat”. Ez otthon valóban így is van, de mi a helyzet a munkahelyen? Rendre az a tapasztalat, hogy a cégeknél nagyobb a baj, mert több az adat, többen kezelik azokat, és sajnos alacsonyabb az információbiztonság-tudatosság szintje is.

Az előző cikkemben megígértem, hogy írok pár gondolatot a témával kapcsolatban. Hol is érdemes elkezdni az információbiztonság fejlesztését, milyen lépései vannak?

Ezek közül az első és talán a legfontosabb, hogy a szállodaigazgatók és más turisztikai vállalkozások vezetői legyenek tökéletesen tisztában az információbiztonság fontosságával, és teljes elkötelezettséggel álljanak ki az adatvédelem mellett. Csak így tudják véghezvinni a szükséges változtatásokat.

A következő feladat a megfelelő intézkedések bevezetése. Na, itt a legtöbb helyen el is akad a dolog. Hogy miért? Biztosan tapasztalták már, hogy ha egy olyan új intézkedést vezetnek be, ami picit is „kényelmetlenebbé” teszi a munkavállalók napi életét, rögtön jönnek a megjegyzések és az ellenállás. Feltételezem, volt már részük hasonlóban. Gondoljunk csak az olyan újításokra, mint a csomagellenőrzés, a belépőkártya vagy a havi jelszócsere bevezetése. Ugye, egyik sem volt zökkenőmentes? És akkor a titkosításról vagy a kétlépcsős azonosításról még nem is beszéltünk... Sajnos nincs jó hírem, ez is egy olyan fal lesz, amelyet Önöknek kell áttörniük.

Érdeemes megkérdezni a kevésbé együttműködő munkatársakat, hogy például a saját autójuk biztonságával kapcsolatos intézkedések nem kényelmetlenek-e a számukra? Az autóban hajlandóak matatni az „esernyős” vagy a kormányra szerelhető „csodavédelemmel”, a sebváltózárral, vagy a titkos kapcsolóval, amelyet a jobb kezükkel a bal fülük felett átnyúlva kell megnyomni, miközben szól a rádió és nyomják a fékpedált... Tehát ott, ahol akarják, és nekik számít, belefér a plusz „kényelmetlen” helyzet? Máshol meg nem? Pedig mennyivel egyszerűbb lenne csak úgy bepattanni a nyitott ajtóval járó motorú kocsiba. A legtöbben ilyen hanyagul kezelik az IT-rendszereiket.

Különösen fontos feladat, hogy az intézkedések bevezetésével párhuzamosan kerüljön sor a kapcsolódó oktatásokra, képzésekre annak érdekében, hogy a munkatársak megszerezzék azt az általános és szervezetspecifikus információbiztonsági tudást, amelynek birtokában megértik, hogy miért is van szükség az intézkedésekre. Továbbá ezt a tudatosságot és tudást ne feledjék el folyamatosan fenntartani!

MENNYIT ÁLDOZZUNK RÁ?

A megfelelő IT-szakember kiválasztása sem könnyű feladat. Sajnos nem igazán figyelünk erre, mert amíg jól működik minden, azt hisszük, hogy nincs is rá szükség, pedig pont fordítva van: azért van rá szükség, hogy minden rendben működjön. Ha van rá lehetőségünk, akkor válasszuk külön a nyomtatópatront cserélgető, mosolygós rendszergazdát az IT-hálózat- és szerverüzemeltető kollégától.

Honnan tudjuk, hogy ki a jó IT-üzemeltető? Majdnem sehonnan, mert ameddig nincs baj, addig nem derül ki. Mindenesetre jó, ha tud szolgálni információval a fejlesztési lehetőségeinkről, a jelenlegi kockázatainkról, azok megoldásairól, valamint naprakész tudása és tapasztalata van. Ha megtaláltuk a megfelelő embert, akkor kommunikáljunk vele rendszeresen, és ha fejlesztési javaslatai vannak, akkor legyünk azokra nagyon nyitottak, hiszen az ő tudása és tapasztalata meghatározó lesz a munkahelyen.

És persze adódik a legnehezebb kérdés, ami napjainkban valószínűleg kiemelkedően érzékeny terület: mennyit költsünk az információbiztonságra? Ezt megmondani persze nem lehet, de segítségképpen az a javaslatom, gondolják át, hogy a saját gépjárművükre mennyi cascót fizetnek, mennyit költenek a védelmi rendszerére és az üzemeltetésére. Ezt a százalékot vetítsék rá a szálloda nyereségére, hírnevére, adatainak értékére stb., és akkor kapnak egy olyan számot, amelyet kiindulási alapként lehet tekinteni.

Hogy hol állnak most információbiztonság területén, azt csak egy átfogó szakmai ellenőrzés tudja megfelelő pontossággal megmondani. Léteznek felkészült szakemberek, cégek, akik, illetve amelyek ebben a segítségükre lehetnek. Ha módjuk adódik rá, egyszer próbáljanak ki egy ilyen átvilágítást, meglepő, ám annál használhatóbb és már rövid távon is kifizetődő eredményeket kaphatnak. ■

ANTROPOLÓGIA ÉS TURIZMUS

Régi Tamás kulturális antropológus közel húsz éve kezdte meg kutatásait az ajaktányéros asszonyokról ismertté vált dél-etiópiai murszik között. Az utóbbi időben egyre több turista látogatja meg a félnomad közösséget, ami merőben új helyzet elé állította a murszikat – és a kutatót is újabb jelenségek vizsgálatára ösztönözte.

SZERZŐ: SZERDAHELYI KRISZTINA, FOTÓ: RÉGI TAMÁS, MIHÁLY LÁSZLÓ

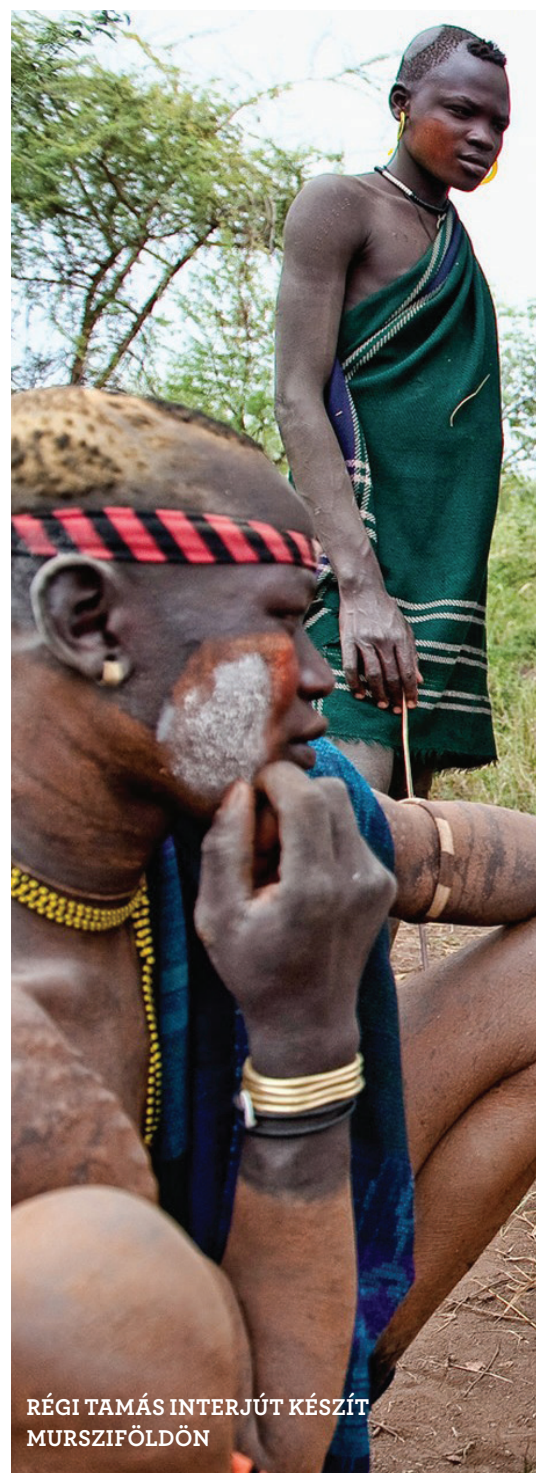

KÍNAI TURISTÁK ETIÓPIÁBAN

Hogyan gondolkodnak a „bennszülöttek”... például a turistákról című legutóbbi kötetéből sok mindent megtudhatunk a murszik és a turisták találkozásairól és az ebből kibontakozó folyamatokról. Mint írja, a jelenséget a turizmusantropológia eszközeivel is vizsgálja. Valójában mire kíváncsi a turizmusantropológia?

A turizmus hirtelen lett nagyon agresszív jelenség nagyjából az 1970-es években. Az antropológusok ekkor kezdték el komolyan venni azt, hogy a Földünkön milyen társadalmi hatásai vannak a tömegturizmusnak. Először persze azokon a helyeken

szembesültek a turistákkal a kutatók, ahol a terepmunkájukat végezték. Többségük kénytelen volt valamit kezdeni azzal a frusztráló helyzettel, hogy Afrikában vagy éppen Pápua Új-Guineában az elzárt törzsi közösségeknél egyik napról a másikra megjelennek egyszerű átlagemberek és összevissza fotóztatnak. Persze az antropológia egy nagyon flexibilis tudomány, és a kutatók szinte azonnal elkezdték követni és tanulmányozni magukat a turistákat. Azóta eltelt ötven év, a törzsi közösségek nagy része eltűnt, a turisták viszont maradtak. Ma tehát úgy állunk, hogy a turizmusantropológia a turizmus jelenségén

RÉGI TAMÁS INTERJÚT KÉSZÍT MURSZIFÖLDÖN

keresztül próbálja értelmezni a turistát, azaz magát az embert, annak motivációit, vágyait, elképzeléseit a világról. Azt, hogy mi készíti ezt a hatalmas embertömeget arra, hogy újra és újra útra keljen.

Miért éppen ez a két téma – a kelet-afrikai nomadizmus és a turizmus, illetve a kettő kapcsolata – lett a fő kutatási területe?

Amikor a szakmát kezdtem, körülbelül húsz évvel ezelőtt, nem érdekelt a turizmus. Afrikanista szerettem volna lenni és klasszikus antropológiával foglalkozni. Jóval később, mikor Angliába kerültem doktori ösztöndíjjal, akkor kezdett el érdekelni a turizmus, és láttam meg benne, hogy össze lehet kapcsolni az addigi érdeklődésemet és terepemet a turizmussal. Két nomád nép rabja lettem

tehát: a mursziké és a turistáké. Az első pillanattól kezdve lenyűgözött, ahogy ez a két különböző csoport találkozik egymással. A mai napig azt gondolom, hogy minden benne van ebben a témában: globalizáció, modernizáció, vágygazdaság.

Jellemzően kik azok a turisták, akik ilyen típusú utazásokra indulnak? Régóta nem látom értelmét a turista-

karakterizációnak. Felesleges nyelvi kategóriákba gyömöszölni egy ilyen jelenséget. Az már érdekesebb, hogy a Mursziföldre utazók miként határozzák meg önmagukat. Legtöbbjük elhárítja a turista jelzöt és inkább utazónak vallja magát. Turistának lenni sok turista szemében kellemetlen dolog. Számomra mindig nagyon vicces, ahogy sokan inkább valami másnak vallják magukat,

semmint hogy közösséget vállaljanak a turistákkal. Persze a dolog legtöbbször ugyanoda fut ki.

Sőt továbbmegyek, az egészben ott vagyunk mi, kutatók is. Az egyik kedvenc író, **David Lodge** Paradise Lost című regényének egyik karaktere egy komikus, hawaiiimintás inget viselő turizmuskutató antropológus, aki folyamatosan utazik a világban, és a nyaralás társadalmi szerepéről gyűjt anyagot a könyvéhez. Arra a megállapításra jut, hogy a szervezett társas utak akkor lettek igazán népszerűek a nyugati világban, amikor a vallás elvesztette a szerepét az emberek életében. A karakter persze a híres antropológusról, **Nelson Graburnról** lett mintázva, aki valóban ezzel az elmélettel szerzett hírnevet magának a 70-es években. Azóta kutatók ezrei követik a turistákat és gondolkodnak azon, hogy mi is hajt másfél milliárd embert utazásra. Bevallom, nekem is több ezer fotóm van turistákról a világ számos pontjáról.

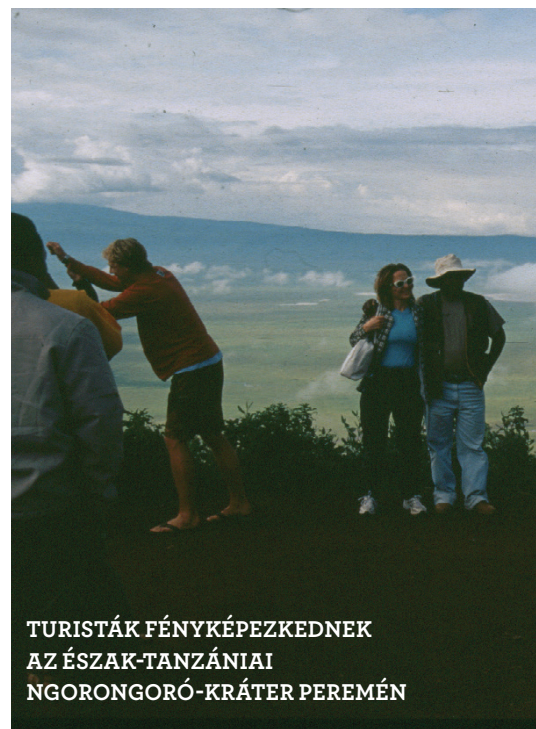

NÉVJEGY

Régi Tamás kulturális antropológus a Miskolci Egyetemen szerezte alapdiplomáját, majd a Leeds Metropolitan Universityn doktorált turizmusantropológiából. A Kodolányi János Egyetem egyetemi docense, emellett az utóbbi két évtizedben a Sheffeldi Egyetemen, a dél-koreai Keimyung Egyetemen és számos más magyar egyetemen oktatott kulturális antropológiát. 2015-ben az Oxfordi Egyetem Refugee Studies Centre-ének vendégkutatója volt. Fő kutatási területe a kelet-afrikai nomadizmus és az általános turizmuselméletek.

RÉGI TAMÁS A DÉL-ETIÓP DORZÉK EGYIK FALUJÁBAN

TURISTÁK FÉNYKÉPEZKEDNEK AZ ÉSZAK-TANZÁNIAI NGORONGORÓ-KRÁTER PEREMÉN

Nézzük az ön terepét, Dél-Etiópiát. Ahogy írja, az 1990-es évektől Mursziföld egyre felkapottabb turistacélponttá vált. Mégis egy viszonylag elzárt és érintetlen nemzeti parki területről van szó, ahová csak engedéllyel lehet belépni. Jellemzően milyen szervezettségű szinten áll a hasonló

„érintetlen” helyekre irányuló turizmus?

Ahogy a kollégák beszámolóit olvasom, az ilyen helyek turisztikai irányítása a világon mindenütt hasonlóan esetleges. A turizmust a politikusok legtöbbször fejőstehénként kezelik, és mindenhol ez az egyik legátpolitizáltabb, legkorrup-

tabb ágazat. Mindig a rövid távú érdekek mentén alakul a beavatkozás és szabályozás. A kérdés az, hogy például a jelenlegi globális katasztrófa mennyire érteti meg a döntéshozókkal, hogy a turizmussal sokkal óvatosabban kell bánni, mint eddig tették. A Dél-Etiópiához hasonló helyeken az attrakciót jelentő helyi kul-

MASZÁJOK ÉKSZEREKET
ÁRULNAK TURISTÁKNAK
TANZÁNIÁBAN

túrák azok, amelyek a hatalmi harcok vesztesei lesznek. Sokuknak a turizmus az egyetlen lehetőség, hogy a világgal kapcsolatban maradjanak.

Mind az egyik korábbi könyvében, a *Minimális antropológiában*, mind a legutóbbi kötetében felhívja a figyel-

met nemcsak a politikusok, hanem a turizmusipar szereplői, az utazásszervezők, útikönyvszerzők, filmek, fotósok felelősségére is.

A felelősség hatalmas, és a helyzet nem túl rózsás. Az utóbbi időben sokat beszélgettem fotósokkal, színes populáris magazinok szerkesztőivel a kép szerepéről és a szakmaiság csökkenéséről. Úgy szoktam érvelni, és ezzel ők hallgatólagosan egyet is értenek, hogy manapság a kép fontosabb a tartalomnál, és a 200 évvel ezelőtt megteremtett „Sötét Afrika” képet a mai napig előszeretettel termeljük újra és újra. Szeretjük így látni Afrikát. Olyan megnyugtató, hogy veszélyes. És ebben, ahogy Afrikát ma látjuk, hatalmas szerepe van a *National Geographic* és a hozzá hasonló sokszor felszínes és szenzációhajhász képes magazinoknak, tévéadóknak. A fotósok többsége, úgy látom, ugyanazokat a zsánereket próbálja újra megalkotni, amiket ezekben a lapokban lát. Borzalmas vizuális unalom. Hol van már **Sebastiao Salgado**, aki

KÍNAI TURISTA FÉNYKÉPET
KÉSZÍT MURSZIFÖLDÖN

évekig követte a ruandai menekülteket és úgy készítette a fényképeit?

Sok híres fotós képét elemeztem a könyvemben, olyanokét, akik elmentek a murszikhöz Dél-Etiópiába. A képekről pontosan meg tudom állapítani, hogy ki mennyi időt töltött ott. Van egy képtéma, amit a murszik csak a turistáknak mutat-

nak. Ez minden nagy nevű fotós anyagában sajnos ott van, egyik sem vette a fáradságot, hogy maximum néhány napnál többet a terepen legyen. A turisták pedig ezt másolják.

A murszik részéről milyen tényezők alakítják ezeket a találkozásokat?

Ahogy a helyiek a turistákkal bánnak, ahogy kezelik őket, az egy nagyon kreatív folyamat. Megjelenik benne a murszik külvilágról alkotott elképzelése, a társadalmi töréseik, a fiatalok növekvő szerepe egy gerontokráciában stb. A könyvem címében sokaknak feltűnt a „bennszülött” szó használata. Ez nem provokatív tett volt, hanem részben **Levi Bruhlre**, részben **Marshal Sahlins** Hogyan gondolkodnak a „bennszülöttek”: például Cook kapitányról című könyvére utaltam. Bátorkodtam a „felfedező” alakját itt a modern „felfedező” alakjával helyettesíteni. Ez a könyv aránylag erős történelmi szemléletmódjára utal. Meggyőződésem, hogy a kulturális kontaktusokat fontos történelmi kontextusba helyezni.

A könyve kétségkívül érzékenyíti a téma iránt érdeklődőket. Ön szerint mit tanulhatna a turizmus az antropológia eredményeiből?

A turizmus mindig az adott társadalom szimptomája. Elsősorban kulturális és társadalmi kérdés, nem más. Ne felejtjük, az antropológusok voltak az elsők, akik felhívták a figyelmet, hogy az „élmény” vagy a „látvány” az, amit a nyugati társadalomban mindenki keres és szeretne átélni. Erre épül a gazdaság, különösen a turizmusipar. Az antropológusok már nagyon korán előkészítették a talajt a közgazdászoknak, hogy megértsék, mi alapján működik ez az élménygazdaság. Az, ahogy egy társadalom utazik vagy a szabadidejét tölti, mindent elmond az adott kultúráról. És hangsúlyozom, nem (csak) a gazdaságról. Ma már szinte senki sem olyan szegény, hogy ne tudna várost nézni, és különösen nem olyan szegény, hogy ne lennének utazással kapcsolatos vágyai. Ha valaki nem válik turistává, az nem gazdasági, hanem kulturális döntés. A turizmusantropológia azt írja le, ami az embereket foglalkoztatja, ahogy a világról gondolkodnak, a szimbolikus értékeket, amit a gazdaság majd kisajátít magának. ■

A SZOLÁRHAJÓZÁSTÓL A MEGÚJULÓ KILENCLYUKÚ HÍDIG

Milliárdok ökoturisztikai fejlesztésekre

A természetjárás egyre növekvő népszerűségét jelzi, hogy Magyarország kedvelt kirándulóhelyein összességében évente 35 millió látogatói alkalmat becsülnek a szakemberek. Az Agrárminisztérium munkatársait, BALCZÓ BERTALAN természetvédelemért felelős helyettes államtitkárt a nemzeti parkok, SZENTPÉTERI SÁNDOR erdőkért felelős helyettes államtitkárt pedig az erdőgazdaságok legfontosabb fejlesztéseiről kérdeztük.

SZERZŐ: SZERDAHELYI KRISZTINA
FOTÓ: NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁGOK

A most záruló EU-ciklusban több mint 40 milliárd forint jutott hazai és uniós forrásból a természeti értékek megőrzését és bemutatását célzó beruházásokra. Milyen szempontok vezetnek a fejlesztéseket?

Balczó Bertalan: A 2020-szal záruló időszakban mintegy száz egyedi kiemelt

fejlesztés révén országszerte jelentős területeken javíthatjuk a természeti értékek állapotát, kialakíthatjuk a hosszú távú természetvédelmi kezelés infrastruktúráját, fejleszthetjük a természetvédelmi őrszolgálat hatékony működését és az értékek állapotának nyomon követését szolgáló (ún. monitoring) eszközrendszert.

1 Órségi Nemzeti Park, a szőcei tőzegmohás láprét tanösvénye

2 Kisvasút a Hortobágyi Nemzeti Parkban

3 A budapesti Pál-völgyi-barlang

Ugyanakkor a belföldi turizmus élénkülését látva fontos szerepet szánunk a nagyközönségnek szóló ökoturisztikai fejlesztéseknek is. A 2014–2020-as időszakban összesen tizenöt különféle ökoturisztikai, illetve a Natura 2000 területek bemutatásával kapcsolatos fejlesztés valósult vagy épp valósul meg összesen nyolcmilliárd forint értékben. Ennek köszönhetően a létesítmények színvonala és speciális szakmai kínálata felveszi a versenyt a tisztán profitorientált turisztikai szereplőkével is (pl. Pannon Csillagda csillagászati tárlata, Ipolytarnóci 4DX moziterem, szolárhajózás a Fertő tavon). Azt szeretnénk, hogy a nemzeti parkok látogatói kiemelt minőség-

get kapjanak, és egyre több ökoturisztikai attrakció szolgálja egyszerre a szabadidő aktív eltöltését és a szemléletformálást, a környezeti nevelést.

Szentpéteri Sándor: Az elmúlt években az állami erdőgazdaságok által kezelt területen mintegy húszmilliárd forintnyi ökoturisztikai beruházás valósult meg. 2010 óta 44 új kilátó, 30 erdei szálláshely, 14 látogatóközpont és 13 erdei iskola épült, közel 150 létesítményt pedig felújítottunk, és ez a tendencia a következő években is folytatódik. Az említett területen fut 11 500 kilométernyi jelzett turista- és sétaút, emellett 1255 kilométer kerékpározásra kijelölt útvonal és 389 kilométernyi lo-

vaglót várja a természetjárókat. Ez az úthálózat jelenti az ökoturisztikai kínálat gerincét, a többi szolgáltatás ezekre az útvonalakra felfűzve valósul meg.

Az utóbbi öt-tíz évben milyen mértékben nőtt az erdők, nemzeti parkok látogatottsága?

B. B.: Az említett fejlesztéseknek köszönhetően a nemzeti parki igazgatóságok éves regisztrált látogatószáma 2010 óta több mint 26%-kal emelkedett, az értékesített jegyek alapján immár évek óta meghaladja az 1,6 milliót. Tekintettel az ingyenes programokra, a tényleges látogatottság ennél jóval nagyobb.

Sz. S.: Az állami erdőgazdaságok mintegy 1 millió hektár területet kezelnek, ezek közé tartoznak a legismertebb kirándulóhelyek, mint a Budai-hegység, a Pilis és Visegrádi-hegység, a Börzsöny, a Bükk, a Bakony vagy éppen a Mecsek. Ezeken a területeken évente mintegy 35 millió látogatói alkalmat becsülnek a szakemberek, ebből 25 milliót közvetlenül a főváros környéki erdőterületen. Ezen a létszámon belül mintegy 3 millió 300 ezren látogatják az erdőgazdaságok által fenntartott ökoturisztikai létesítményeket – ennyien váltottak jegyet a térítés ellenében igénybe vehető szolgáltatásokra. Ha tovább bontjuk az adatokat, látjuk, hogy 2018-ban 910 ezren utaztak az erdei kisvasutak valamelyikén, 100 ezer gyereket fogadtak az erdészeti erdei iskolák, 700 ezren látogatták meg az erdei múzeumokat, kiállításokat és látogatóközpontokat, és 150 ezer vendégéjszakát töltöttek el az erdőgazdaságok által működtetett szálláshelyeken. A látogatottság ilyen mértékű növekedését az erdőgazdaságok utóbbi tíz évben megvalósult ökoturisztikai beruházásai is elősegítették.

Az aktív turizmust érintő beruházások kapcsán többször elhangzik, hogy a pontszerű fejlesztések helyett hálózatokban kellene gondolkodni, régiós programcsomagokat és egységes, összehangolt túraajánlatokat érdemes kidolgozni. Ebben történt előrelépés?

B. B.: A hálózatba kapcsolt ökoturisztikai attrakció lényege, hogy élményt nyújtson,

Az állami erdők éves látogatottsági adatai

Az 1 millió hektáros összterületen a látogatások száma: 35 millió
Ebből a főváros környékén: 25 millió
Ökoturisztikai létesítmények látogatószáma: 3 300 000
Erdei kisvasutak utasainak száma (2018-ban): 910 ezer
Gyerekek létszáma az erdei iskolákban: 100 000
Erdei látogatóközpontok és múzeumok látogatószáma: 700 000
Vendégéjszakák száma az erdei szálláshelyeken: 150 000

ezért a hálózatos fejlesztések középpontjában a látogatói élmény komplexitása áll. A nemzeti parki igazgatóságokkal azon dolgozunk, hogy minél teljesebb programokkal és lehetőségekkel fogadjuk a természetjárókat. Mindenki számára elérhető központi felületet hoztunk létre a programtervek összeállításának megkönnyítésére, de a nemzeti parkok jelen vannak a főbb közösségi felületeken is. Évek óta sikeresek az összehangolt országos kampányaink: a januári Téli túrák, a márciusi Barlangolás, az áprilisi Csillagséták, a nyári természetjárásra ösztönző Magyar Nemzeti Parkok Hete és az őszi Tájétták. A tavaly megalakult Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ munkatársaival is azon dolgozunk, hogy a közeljövőben további elérhető programcsomagokat és túralehetőségeket állítsunk össze.

Mik lesznek a következő időszak legfontosabb nemzeti parki beruházásai?

B. B.: A nemzeti parkok területén több fejlesztés is megvalósul mintegy ötmilliárd forint értékben. Ezek olyan emblemikus család- és környezetbarát látogatóközpontok lesznek öt nemzeti park igazgatóság kiemelt helyszínein, amelyek a természeti értékek bemutatása mellett hozzájárulnak a helyi szolgáltatások jobb kihasználásához és a vendégéjszakák számának növeléséhez.

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság Kis-Balaton Látogatóközpontja interaktív kiállítói térrel, foglalkozta-

tóval, „labirintusos” kiállítói felülettel, mozi- és konferenciateremmel, időszaki kiállításokhoz mobil kiállítói felülettel, zöld bolttal és játszótérrel várja a kirándulókat.

A Balatonfüreden megvalósuló, geológiai tanösvénnyel kiegészített Lóczi-barlang Látogatóközpont vendégfogadó és információs terek kialakítását is magában foglalja. A bel- és szabadtéri interaktív kiállítás mellett a Lóczi-barlang földtani és természeti értékeiről szóló filmek vetítésére is lesz mód. Az épület abszolút környezetbarát, megújuló energiát hasznosító rendszere százszázalékban fedezi majd a teljes komplexum energiaigényét. De gondoltunk a gyermekgondozási helyiség vagy a szélesített családi parkolóhely kialakítására és a büfé célirányosan gyermekeknek szánt kínálatára is.

A Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság új projektje az Anna-ligetben lévő Körösvölgyi Állatpark fejlesztésére irányul, és – sok egyéb mellett – a kerékpáros és vízi turizmust kiszolgáló létesítményeinek kialakítását, valamint az Állatparkban bemutatott fajok számának növelését szolgálja.

Hortobágyon a Világörökségünk a Puszták című hárommilliárdos projekt nyomán megújul a település nagy rendezvényeinek helyet adó vásártér; az árusok új, tájba illő építménybe költözhetnek, és parkolóval, közműfejlesztésekkel is gazdagodik a település. A régi Kőrösín helyén egy új létesítmény, a világörökségi

1

- 1-2 Életkép az Aggteleki Nemzeti Parkból
 3 A tihanyi Levendulaház
 4 A Hiúz-ház Erdei Iskola Királyréten

2

3

4

helyhez méltó információs pavilon épül, benne az időszakos kiállításoknak helyet adó galériával, ajándékbolttal és jegypénztárral. Sor kerül a Páztormúzeum épületének műemléki helyreállítására, illetve maga a kiállítás is teljesen megújul. Nagyon fontos az örök értékek látványképének javítása: a Hortobágy folyó partjának kitisztítása, folyóparti sétány létrehozása, a Kilenclyükú híd külső renoválása, a Víziszínpad felújítása. A világörökségi élményt kínáló további helyszínek közül megújul a Mátrai Ménes több helyszíne, emellett megvalósul a pusztai programok szekereinek cseréje, akadálymentesítése is. Nem utolsósorban pedig bővül a Pusztai Állatpark kínálata.

Az erdei szálláshelyek fejlesztése is a beruházások része?

Sz. S.: Mindent összevetve az elmúlt évekhez hasonló ütemben folytatódnak az erdőgazdaságok közvetlen ökoturisztikai fejlesztései. Jelenleg mintegy további 22,4 milliárd forintnyi beruházás és fejlesztés van folyamatban vagy előkészítés alatt. Ezek között szerepel a Téry Ödön Nemzeti Turistaház-fejlesztési Program, amelyben a Bakonyerdő Zrt.

a Rodostó turistaház, a Pilisi Parkerdő Zrt. a Lajos-forrasi menedékház, a Vadex Mezőföldi Zrt. a Gaja-völgyi turistaházak felújításával, az Északerdő Zrt. a Rostallói Ökotudatos Nevelési Központ turistaszállás, a Vértesi Erdő Zrt. a Kőhányáspusztai Ökocentrum turistaszállás építésével vesz részt.

Halad az erdei kisvasutak felújítási programja is, az állami erdészeti társaságok kezelésében 117 kilométer vasútszakasz újul meg a kapcsolódó infrastruktúrával együtt. A 2017. évi támogatási szerződések értéke több mint hatmilliárd forint, az

A 2010 és 2019 között épült erdei ökoturisztikai létesítmények számokban

44 kilátó
 30 erdei szálláshely
 14 látogatóközpont
 13 erdei iskola
 150 felújított létesítmény

érintett társaságok beruházásai a 2018–2020-as időszakban valósulnak meg, 2020–2022-ben pedig hétmilliárd-hétszázmillió forintot is meghaladó értékben kerül sor felújításra és újjáépítésre.

Végül hadd említsem meg a Magyar Természetjáró Szövetséggel közös konzorciumban megvalósuló fejlesztéseket, amelyekben nyolc erdőgazdaság vesz részt, ennek keretében többek között megújul a főváros környékének teljes erdei turisztikai infrastruktúrája: a padok, a pihenőhelyek és az információs táblák. ■

A négy legnagyobb értékű, folyamatban lévő ökoturisztikai fejlesztés

Projekt	Érték	Átadás
Hortobágy – Világörökségünk a Pusztá	3 milliárd forint	2021
Kis-Balaton látogatóközpont kialakítása és a Diás-szigeti Fekete István Emlékhely fejlesztése	1,2 milliárd forint	2020
Berek Világa Látogatóközpont, Ordacsehi	400 millió forint	2021
A szarvasi Körösvölgyi Látogatóközpont és Állatpark komplex ökoturisztikai fejlesztése	350 millió Ft	2020

Legendás helyek
a nyugati parton

TISZTA AMERIKA

Mindenkit más visz az USA-ba, hiszen mindenki fejében másképp áll össze az „Amerikai Álom”, mást-mást képzelünk róla az olvasmány- és filmélményeink alapján. Aztán szembesülünk a valósággal. A Las Vegas–San Francisco–Los Angeles bakancslistás háromszögben jártunk éppen a járvány kitörése előtt, idén januárban.

SZERZŐ: NÉMETH ANDREA

Fotó: 123RF

Újságíróként, egyedül indultam el egy Las Vegas-i konferenciára, majd onnan saját szervezésben, minimális büdzséből jártam be a nyugati part egy részét.

A feladat adott volt: belesűríteni a rendelkezésemre álló 11 napba mindent, amit csak lehet. Azt tudtam, hogy 6 napot a CES 2020 techvásáron töltök Las Vegasban, a repülőm oda érkezik, és Los Angelesből indul vissza.

DOLGOK, AMIK MŰKÖDNEK

Már itthon megjött az első pozitív benyomás: végiggondolva a távolságokat és a látnivalókat, elkezdtem lefoglalni a közlekedést, programokat, szállást, magamnak. És működött! Úgy vettem meg a Las Vegas–San Francisco buszjegyet a Greyhound járatára helyfoglalással együtt, mintha a MÁV Budapest–Velencefürdő szakaszra

váltanék jegyet. Arányaiban nem is került sokkal többbe: annyit fizettem a 15 órás útért (kb. 900 km), mint a Budapest–Nyíregyháza vonatútért oda-vissza, első osztályon.

Hamar nyilvánvalóvá vált, hogy az USA teljes mértékben berendezkedett az online foglalásokra, egyetlen aprócska porszem sem került a gépezetbe. Sem a vízum-ügyintézésnél, sem az utazásoknál, sem a szállásoknál, sem a programoknál vagy a belépőjegyeknél. Mindent úgy kaptam meg, ahogyan megrendeltem. Mindenütt. Az fontos persze, hogy dombornyomott bankkártya és netképes okostelefon nélkül az ember elveszett, ahogyan amerikai szabványú csatlakozó nélkül is.

Ugyanígy foglaltam le 3 perc alatt, már a budapesti repülőtérre menet a Las Vegas-i reptéri transzfert. A budapestihez hasonló minibusz-szolgáltatás 10 dollárba került. A reptéri személyzet útbaigazításával könnyen megtaláltam az esti érkezésemkor a találkozóhelyet. A minibusz időben jött, kényelmes volt, és mire a zsebembe nyúltam volna borralaléért, a sofőr már

el is búcsúzott, kellemes tartózkodást kívánva. Kelet-európai szemmel már-már gyánús volt: hogyhogy mosolyog?

HOW ARE YOU?

– ÉS AMI MÖGÖTTE VAN

Lehet, hogy csak szerencsém volt, de ugyanezzel a hozzáállással találok mindenütt Amerikában, így a kezdeti szorongás, hogy egyedül utazom ilyen messzire, hamar elszállt. Mert minden egyértelmű volt, minden működött. Úgyhogy mindenkit biztatok, ne féljen akár egyedül is nekivágni.

Erre az érzésre ráerősített az amerikaiak kedvessége, ami akkor is nagyon emberi gesztus, ha nem életre szóló barátságok köttetnek a 2 perces „small talk” alatt. Mert van abban valami megnyugtató,

hogy az embernek joga van ügyetlennek lenni, eltévedni, megijedni, szomorúnak vagy épp harsányan vidámnak lenni, elfogadják. És amikor az ember tétova az ismeretlen útjelző táblák sűrűjében egy kereszteződésben (általános például, hogy a lámpa a kereszteződés után van, és nem előtte, San Franciscóban pedig sok kereszteződésben minden irányból kint van a stoptábla), nem dudálnak le az útról, mert feltételezik, hogy talán nem ismered az utat. Ha pedig tanácstalanul álldogálsz a jegyautomata előtt, odalépnek és segítenek, még akkor is, ha emiatt a saját buszukat le is késik. Ugye, hogy jól hangzik?

Könnyű megszokni az emberi hangot. Ehhez képest hazafelé már a Heathrow-i átszállásnál másodpercek alatt visszazök-

kentett egy mogorva brit három barátság-talan mondata. De nem hagyom magam! Elhatároztam, ha semmi mást nem is, ezt a szokást hazahozom, lesz, ami lesz.

MÁSNAPOSOK, LAST VEGAS, OCEAN'S ELEVEN

Bakancslistás utazásom első állomása Las Vegas és környéke volt. Aki szereti a hollywoodi filmeket, azt elsősorban nem a féltakarú rablók és a rulettasztal hozza lázba – amelyekből akad bőven már a reptéren és minden szálloda lobbyjában –, hanem a filmes forgatási helyszínek. Számomra libabőrös élmény volt végigsétálni a híres szállodákkal szegélyezett Stripen (ez a beceneve a Las Vegas Boulevardnak), aztán bekukkantani a Bellagióba és megnézni

előtte a hang- és fényjátékkal megspékelt szökőkutat este, ahol Brad Pitt és George Clooney fosztotta ki Andy Garcia páncéltermét, és csábította vissza Julia Robertset. Fantasztikus volt később körbesétálni a Ceasars Palace-ban, ahol a Másnaposok négy hóhártyója kezdte az ámokfutásos örült éjszakát. Vagy benézni az Aria Hotelbe, ahol a négy nagyjú, Robert De Niro, Michael Douglas, Morgan Freeman és Kevin Kline ünnepelte a legénybúcsút a Last Vegas című filmben.

Természetesen felmentem a Stratosphere Hotel and Casino, azaz a The Strat tetejére is, ahol 329 méter magasságban lógatják ki az embert a metropolisz fölé. A pneumatikus sínen olyan gyorsan kezd el a mélységbe zuhanni az ember, mint egy durva hul-

lámvasúton, csak itt néhány méter múlva a sín vége megállítja. Michael Douglas az első sorban ült a Last Vegas című filmben, gondolkodás nélkül oda ültem én is. De már az első kör után köszönettel kiszálltam volna. Utána jött még három. Remegő térdekkkel, sírva-nevetve szálltam ki.

A rockrajongóknak is igazi zarándokhely a város, sok show és múzeum emlékezik meg az itt megfordult sztárokról, és rengeteg relikviát lehet megnézni. Nem szabad kihagyni az óvárost sem, ahol tényleg a bűn városa elevenedik meg.

SKYWALK ÉS HOOVER-GÁT

Las Vegasból csak egy ugrás a Grand Canyon és a Hoover-gát, több utazási iroda is szervez ide egész napos túrákat. Ahová van szervezett út, arra érdemes befizetni, hiszen a profi idegenvezető sokkal több információt és érdekes sztorit mesél el, mint

- 1 Las Vegas-i utcakép. Itt menő a rózsaszín!
- 2 A The STRAT emblemikus épülete
- 3 Szökőkút a Bellagio Hotel & Casino előtt
- 4 Velencei utcaképet idéz a The Venetian Resort belső csarnoka
- 5 A híres Ceasars Palace Hotel & Casino belső udvara

amire magunk rábukkanunk a neten, ráadásul nem kell semmi másra figyelni, csak az élményre. Jó ilyenkor teljesen átadni magunkat a rengeteg látnivaló befogadásának. Ilyen volt például az üvegpadlós Skywalk kilátó, amely alatt 1220 méter mélységben kanyarog a Colorado folyó. A különleges kilátó a Hualapai indián rezervátum területén épült fel, és annyira biztonságos, hogy azt beszéljük, elbírná 71 Boeing 747-es súlyát is, és 160 km/órás szélességnek, és egy 8.0-as erősségű földrengésnek is ellenáll. Az üveghídon biztonsági okokból 112 ember tartózkodhat egy időben, fotózni tilos. A kilátás lélegzetelállító, életre szóló élményt nyújt, bár képen megmutatni nem tudom...

Hasonlóan páratlan látvány a Hoover-gát, legalábbis azoknak, akiket lenyűgöznek az efféle építészeti csodák. Engem igen. A Hoover-gát Arizona és Nevada határán épült nagy teljesítményű vízierőmű a Colorado folyón. A legnagyobb ember alkotta építmény felépítése kisebbfajta építészeti csodának számított, hiszen a kor technikai

4

5

színvonalához képest rekordidő, 6 év alatt elkészült. Az építkezés 1931-ben kezdődött meg, a hőmérséklet sokszor a 45 Celsius-fokot is meghaladta. A projekt a csúcson 5251 embert foglalkoztatott. A betonnal kapcsolatos munkálatok 1935 májusára befejeződtek. Összesen 3,3 millió köbméternyi betont használtak fel, amelyből el lehetne készíteni a San Francisco és New York közti, kétsávos autópályát. (A két város 4600 kilométerre fekszik egymástól.) Csak mítosz, hogy az építkezés közben elhunyt munkásokat befalazták a gátba, ám tény, hogy a munkálatok 112 áldozatot követeltek. Ma az erómű évi 4 billió kw áramot termel, és több mint 20 millió ember vízszükségletét elégíti ki a dél-nyugati államokban.

AZ ÓRIÁSFENYŐK MISZTÉRIUMA ÉS AZ ALCATRAZ

A Grand Canyon után San Francisco utcáit fedeztem fel. A város igazi gyöngyszem azoknak, akiket a filmélmények hoznak ide, és azoknak is, akiket a kultúra, a hippikorszak misztikuma vagy a különleges építészet vonz.

Az emberi léptékű, tiszta és élhető, 7 dombra épült város többek között mere-

2

1

3

4

dek utcáiról, a viktoriánus kori és a modern építészet eklektikus keveredéséről, és a néha egész hosszan megmaradó ködről is ismert. Ikonikus látnivalói között van a Golden Gate híd, az Alcatraz, a Twin Peaks, a San Franciscó-i Modern Művészetek Múzeuma, a kikötői utcák és a Fisherman's Warf, valamint a Transamerica Pyramid nevű felhőkarcoló, a Chinatown és természetesen a híres kábelvasút.

Hosszan sorolhatnám azokat a filmeket és sorozatokat is, amelyek itt játszódnak. Azt mégse gondoltam, hogy egy ennyire ismert és „sztárolt” város ennyire kedves, hangulatos, élhető is lehet! Engem azonnal megfogott, valószínűleg hagyományos építésze miatt.

5

Persze felkerestem azt a házat is, ahol Robin Williams a Mrs. Doubtfire-t forgatta, és bizsergető élmény volt átsétálni a parkon, ahol Janis Joplin járt egykor, vagy végigmenni az utcán, ahol Jimi Hendrix élt és sétálgatott egykor. Kis dizájnerüzletek, lemezboltok és nagyon cool könyvesbol-

- 1 Pier 39 San Franciscóban
- 2 Muire Woods National Monument az óriás vörösfenyőkkel
- 3 Alcatraz, hajóról
- 4 A napfürdőző fókák tipikus látvány a Pier 39 mólójánál San Franciscóban
- 5 Painted Ladies, a színes viktoriánus házak San Franciscóban

tok, hangulatos pubok és kávézók szegélyezik az utcákat ezen a környéken.

A kábelvasutazás is óriási élmény, alternatív módja a város bebarangolásának. Aki teheti és nem siet, ezt válassza, és vesszen el a városban!

A partról látni az Alcatrazt. Hajó visz a ma

1

2

3

4

- 1 A Rodeo Drive, Beverly Hills legdrágább utcája
- 2 A Sunset Boulevard Los Angelesben
- 3 Tipikus Santa Monica-i látkép
- 4 Beverly Hills egyik villaépülete a sok közül
- 5 Los Angeles belvárosa a jellegzetes panorámával és a pálmákkal

5

már múzeumként funkcionáló börtönszigetre, az online jegyvásárlás ismét profin zökkenőmentes. Megrázó végigsétálni az egykori cellák között, és megismerni a rabok életét. Az audioguide épp ezt mutatja be, a megérkezéstől a rabok hétköznapijáiig, kiemelve néhány legendás szökést is.

Utazásom csúcspontja viszont csak ezután következett: az óriás mamutfenyőket bemutató Muir Woods National Monument. A park több mint nemzeti park, nemzeti emlékhely, ám látogatható, bejárható, több túraútvonalat kijelöltek. Az ember lélegzete is eláll a hatalmas fák között sétálva. Sok példány közülük előbb ott állt már, mint mikor Krisztus megszületett, és Kolumbusz Amerikába érkezéséig már

életük felét leélték. Ezt mutatja egy 1930-ban kidőlt fa törzse. Szinte vallásos áhítattal keríti hatalmába az embert alattuk sétálva, megérintve őket. A természet ereje, csodája, szépsége. A park San Franciscótól északra található félórányi autóra.

COLUMBO VILLÁJA

Los Angeles a többi érintett látnivalóhoz képest már „csak” levezetés, az idő is kevés a több száz kilométeren elterülő városra és vonzaskörzetére. De Hollywoodot és Beverly Hillst látni kell! Az egyetlen csalódás is itt ért, mert a Walk of fame-nek nevezett, teljesen átlagosnak tűnő utcán úgy sorakoznak a sztárok csillagai, mint ha csak egyszerű járdadíszek lennének.

Másnap viszont az egyik helyi utazási iroda túszerzője feltette a koronát az egész utazásomra: az ikonikus Hollywood-tábla megtekintése után körbementük a filmsztárok és zenészek villáit, és azokat a helyeket, ahova a hírességek jártak, járnak. Megtudhattuk, melyik Leonardo Di Caprio szállodája, hol lakott Madonna, Michael Jackson, Peter Dinklage, Phil Collins és Arnold Schwarzenegger, hova járt Elvis Presley, s melyik jazzklubban gyűltek össze a jazzlegendák néhány évtizede, vagy a stand-up-comedy műfaj ifjú s mára nagyon híres titánjai egykor.

Amerika pontosan azt az élményt hozta, amit vártam, sőt. Kedvem támadt több szegletét is megismerni. ▀

MICE-variációk Tunéziában

Jóval a világjárvány kitörése előtt hirdette meg turisztikai kínálatbővítő programját Tunézia, amelynek egyik fontos eleme az üzleti turizmus (MICE) népszerűsítése lenne. Március elején Dzszerba szigetének szállodai és konferenciakínálatát ismerhette meg munkatársunk.

SZERZŐ: IRHÁZI JÁNOS FOTÓ: IRHÁZI JÁNOS, 123RF.COM,

A Tunéziában bevezetett utazási korlátozások előtt néhány nappal fejeződött be Dzszerbán az I. Nemzetközi Légi és Hadiipari Kiállítás (IADE), amelyen lapunk munkatársa is részt vett. A turisták körében népszerű, 500 négyzetkilométeres sziget repülőtérén március 4–8. között szervezett impozáns rendezvény is azt a célt szolgálta, hogy Tunézia új arcát mutassa meg ország-világ előtt. A reptér betonján polgári és katonai repülőgépek, védelmi eszközök és más technikai berendezések álltak, a hatalmas kiállítóteremben pedig vezető hadiipari cégek standjai sorakoztak, ahol folyamatosan zajlottak az üzleti megbeszélések.

TÁRT KAROKKAL VÁRT KONFERENCIÁK

Hichem Mahouachi, a Tunéziai Nemzeti Idegenforgalmi Hivatal (TNIH) Dzszerba-Zarzis régióért felelős vezetője a ren-

dezvényen kérdésünkre elmondta, hogy a hagyományteremtő szándékkal megrendezett IADE csupán egyik eleme a régiós programkínálat bővítésének. A térség turisztikai infrastruktúrája egyébként impozáns. Konferenciák, kongresszusok rendezésére kiváló helyszín például a szigeten a Grand Casino, amelynek maximális befogadóképessége 1200 fő, de ugyanitt 750 személyes fogadásokat is szervezhetnek. Hasonlóan tágas rendezvénytermekkel rendelkezik még a szigeten a Radisson Blu Palace Resort, vagy Zarzisban az Odyssee Resort, illetve a Zita Beach Resort.

INCENTIVE PROGRAMLEHETŐSÉGEK

Az üzleti utazók számára az is fontos, hogy két megbeszélés vagy szekcioulás között, esetleg este, a szabadidejükben mivel tölthetik az időt, mit lehet megnézni a szigeten. A tengerparti Houmt Souk piacát például kötelező meglátogatni, utána ér-

demes egy kiadós sétát tenni a kikötőben, ahol egy XV. századi erőd és a híres Djama el Ghorba mecset is található.

Igazi incentive-programlehetőség lehet a sziget déli részén található Guellala fazekasváros felkeresése, ahonnan sokféle színes ajándéktárgyat vihetnek haza az utazók. Ha mindez nem volna elég izgalmas, Dzszerba arról is híres, hogy itt él a legrégebbi zsidó közösség Izraelen kívül. A 2500 éves, bár ma már megfogyatkozott létszámú zsidóság kultúráját, hagyományait a La Ghriba zsinagógában ismerhetjük meg. Azt sem árt tudni, hogy Dzszerba neve már az Odüsszeiában is szerepel: a Lótuszhezők szigeteként említik. Klímája ideális, évente 310 napot süt a nap.

Ha pedig valaki különleges helyszínt keres Dzszerbán, az minden bizonnyal a Djerba Explore központot választja, ahol a kiválóan felszerelt tárgyalóterem mellett múzeum, krokodilfarm, valamint skanzen is működik.

- 1 A dzserbai La Ghriba zsinagóga
- 2 Ötcsillagos szálloda Hammametben
- 3 Bardo Nemzeti Múzeum
- 4 Medina Mediterranea Hammamet
- 5 Messze földön híresek a dzserbai színes agyagedények

KONFERENCIAKÖZPONTOK ORSZÁGSZERTE

Ha Dzserbát elhagyjuk, Tunézia más részein is megfelelő létesítményekkel várják a konferenciaturistákat. Az elsősorban homokos tengerpartjáról, üdülőszállodáiról és XV-XVII. századi erődtámaszokról ismert Hammametben például két, nagy kapacitású konferenciaközpont is működik. A Great Congress Palace Azur nagyteremének befogadóképessége 700 fő, itt kiállítások is szervezhetők. A Medina Mediterranea multifunkcionális dísztermében 2000 szék is beállítható, ugyanakkor rendelkezik két amfiteátrummal és egy ötezer négyzetméteres kiállítási résszel.

Ha egy cég valóban felejthetetlen konferenciát akar szervezni, akkor választhatja az ország déli részén, Douz városától 24 kilométerre lévő, a sivatagi homokdűnék közé épített Méhari Zaafran Douz táborát, amelyben 150 személyt tudnak elszállásolni luxussátrokban.

MICE-rendezvényekre a legváltozatosabb lehetőségeket természetesen a főváros, Tunisz kínálja. Ezek közül is kiemelkedik a Le Kram vásár- és üzleti központ, amely 40 ezer négyzetméteren terül el.

Három kiállítási csarnok és számos tárgyalóterem áll rendelkezésre akár több ezer vendég fogadására.

A Tunisz belvárosában épült kongresszusi központ 1200 személy befogadására alkalmas. A híres Bardo Nemzeti Múzeumban pedig több kisebb terem és egy 120 férőhelyes nagyterem bérelhető ki konferenciák céljára.

A rendezvényhelyszíneken a házigazdák mindent megtesznek, hogy a kiállításokra, konferenciákra érkezőkkel megismertessék az ország történelmét, kultúráját és nem utolsósorban a gasztronómiáját.

ÚJRAINDULÁSRA VÁRVA

Akárcsak a világ legtöbb részén, a turizmus jelenleg tetszalott állapotban van Tunéziában. Dzserba szigetén tavaly 1,2 millió vendég hétmillió vendégéjszakát töltött el, most még nem lehet tudni, hogy ebből mennyi marad 2020-ra. **Emna Chebbi**, a tunéziai kulturális

programokat népszerűsítő tunisie.co vezető munkatársa lapunknak elmondta, hogy a kormány most igyekszik mentőövet dobni az ország gazdasági húzóágazatának. Ez két részből áll: az első, hogy a leginkább sújtott utazási irodák, vendéglők, kulturális programszervezők, turizmusban érdekelt fuvarozó cégek stb. számára egy 500 millió dínáros (kb. 56,5 milliárd forint) banki hitelkeret áll rendelkezésre, és ebből bizonyos feltételekkel hét év futamidőre, két év türelmi idővel hívhatnak le összegeket. A másik egy speciális alap létrehozása – egyelőre ennek összege nem ismeretes –, amely lökést adna az ígértes turisztikai, kulturális projekteknek, hogy átvészeljék a nehézségeket, amelyeket a sorra lemondott rendezvények okoztak.

A helyiek mindenesetre bíznak abban, hogy a járvány elülte után Tunézia is visszakapja a turizmus térképére, ráadásul, mint népszerű üzleti és MICE úti cél. ■

A FÜRDŐK NÉLKÜL NEM ÁLL TALPRA A MAGYAR TURIZMUS

Súlyos láttelepet rajzol a fürdőágazatról a válság: még a legnagyobb fürdőknek is alig van annyi tartalékuk, hogy egy-két havi munkabért ki tudjanak fizetni bevételek nélkül. A fürdők magas fix költségszinttel, alacsony jövedelmezőséggel, olykor túlzóan erős önkormányzati kontroll alatt, sokszor nem piaci alapon működnek. A válság rámutatott, hogy a helyzeten változtatni kell. Egyebek mellett egy kormányzati segélycsomag lehetne a megoldás, az ezzel kapcsolatos javaslatot a Magyar Fürdőszövetség már benyújtotta.

SZERZŐ: VAMOS ÉVA
FOTÓ: 123RF.COM

„A válság rámutatott arra, hogy a fürdőket a rendszerváltás óta nagyon sok kedvezőtlen hatás érte. Az elmúlt harminc év minden negatív folyamata most csúcson sodik ki. A legfájóbb, hogy a fürdőágazat a turizmus egészénél is sérülékenyebb. Itt érződik először a baj, és a fürdőágazat fog utoljára helyreállni, pedig attrakcióként a fürdőket fogja először keresni a belföldi vendég is” – vázolja fel az alap helyzetet **Boros László Attila**, a Magyar Fürdőszövetség elnöke.

NINCS TARTALÉK

Még a száz főnél többet foglalkoztató fürdőüzemeltetőknek is olyan kevés a tartalékuk, hogy bevétel híján a legjobb esetben is csupán egy-két havi munkabért tudnak kifizetni. „Sok helyütt a fürdők rossz hatékonysággal, jellemzően nem a gazdasági racionalitás mentén működnek. Nagyon erős az önkormányzati befolyás, a városháza rendszeresen beleszól a folyamatokba (köz)politikai érdekek mentén: így többek között az árképzésbe, a foglalkoztatottak számába és személyébe, a bérekbe. Sok helyen közszolgáltatásként fogják fel a fürdő működtetését, ami hiba, mert burokokban tartja őket. Értsük meg végre: a közszolgáltatástól nem lehet piaci mechanizmusokat elvárni! Ettől függetlenül elismerem, hogy nem lehet mindent erre visszavezetni, a fürdők gazdálkodási környezetében is vannak súlyos problémák” – mondja a Fürdőszövetség elnöke.

A fürdők főleg a jövedelmezőség alacsony szintje miatt sérülékenyek. Az elmúlt évtizedekben semmiféle ösztönzést, szabályozást vagy forrást nem kaptak – hacsak azt nem vesszük ide, hogy a SZÉP-kártya mindhárom zsebéből fürdőszolgáltatásokat is lehet fizetni, továbbá hogy legutóbb egy évtizeddel ezelőtt zajlottak – a fenntarthatóságukban, észszerűségükben, összehangoltságukban megkérdőjelezhető – komolyabb pályázatok a Széchenyi Terv keretében. Nem voltak a fürdőkre szabott ágazati programok, ráadásul Európa egyik legmagasabb áfakulcsával működnek a hazai létesítmények. A NEAK- (korábban OEP-) támogatás mértéke „sértően alacsony”. 2012 óta nominálisan sem változott a térítési díjak összege, miközben ugyanabban az időszakban az egészségügyi szakdolgozók bére 82 százalékkal nőtt

a fürdőkben. Az alacsony jövedelmezőség miatt a fürdőkben képtelenség volt tartalékot felhalmozni. Akinek mégis volt némi likvid pénzeszköze, az átfogó fejlesztési programok híján maga fogott fejlesztésbe, ami most helyenként félbe-maradó beruházásokhoz vezethet.

LESZNEK A VÁLSÁGNAK ÁLDOZATAI

Még a leginkább piaci alapon működő, nagy fürdők közül is lesz több, amelyik csődközelségbe kerül a válság miatt, és a tulajdonos önkormányzat segítségét kéri – többnyire hiába. A kisebb fürdők még nagyobb veszélyben vannak, ráadásul ők az idegenforgalmi adó elmaradása és az iparüzési adó csökkenése miatt szintén likviditási gondokkal küzdő önkormányzatoktól is kisebb eséllyel kapnak mentőövet.

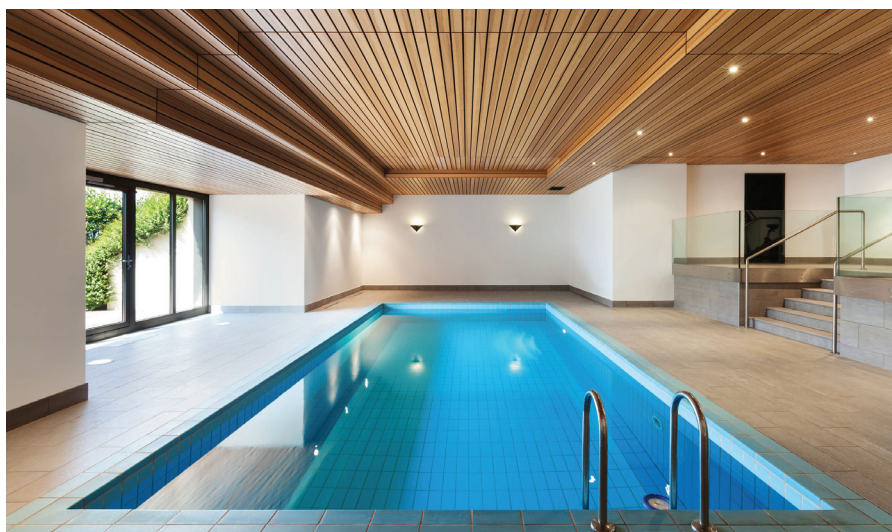
„Biztos vagyok abban, hogy lesznek áldozatai a válságnak. A pillanatnyi helyzet is súlyos, a jövő pedig még borúsabb. Ha az idei szezon bevételei kiesnek, akkor elmarad a jövő szezoni működéshez szükséges források felhalmozása, és sok fürdő nem tud kinyitni. Szerintem a fel lendülés lassú lesz, nem hiszek a V alakú felpattanásban, ami azt jelenti, hogy a bevételek is csak lassan emelkednek majd.” – véli a Fürdőszövetség elnöke. Ez pedig az újrainduláskor is újabb problémákhoz vezet. A fix költségek aránya a fürdőkben magas, alig van olyan költségelem, ami a vendégek számától függene. A most visszaeső, sőt lenullázódó bevételi oldalon viszont természetesen minden fillér számít majd, ezért élet-halál kérdése lesz az áfacsökkentés és a NEAK-finanszírozás azonnali rendezése.

A FÜRDŐK NÉLKÜL NEM LESZ ÚJRAINDELÁS

A magyarországi vendégéjszakák 71 százaléka olyan településen képződik, ahol turisztikailag releváns fürdő van. „Hiába tudjuk, hogy a fürdő jelenti a magyar turizmus egyik hajtómotorját, más, jövedelmezőbb ágazatokat szolgál ki. Mondhatnánk, a tápláléklánc végén áll” – teszi hozzá Boros László Attila. Pedig ha a fürdők nem tudnak desztinációs léptékkal is értelmezhető kapacitással újraindulni, akkor hiába vannak a szép szállodák, nem lesznek bennük vendégek. Ez vidéken hatványozottan igaz. Az emberek az attrakcióért kelnek útra, s – néhány ki-

vételtől eltekintve – nem a szállodákért. A fürdő a vonzerő, a szálloda az eszköz, hogy egy napnál tovább tudjanak maradni a vendégek. A fürdők nélkül a belföldi turizmus sem tud majd talpraállni.

Újratervezésre van szükség a fürdőágazatban is. Az önkormányzatoknak kevésbé lenne szabad beleszólniuk a fürdők működésébe, hagyniuk kellene őket piaci alapon dolgozni. „Sajnos valószínűleg még akkor is rákényszerülünk a munkaerő létszámának csökkentésére, hatékonyabb belső működésre és alacsonyabb bérekre – már ha a béreket egyáltalán lehet ennél is alacsonyabban tartani –, ha az adott polgármesternek ez éppen nem tetszik” – emeli ki Boros László Attila.

A legnagyobb és vélhetően egyetlen segítség a fürdők esetében is a kormányzati mentőcsomag lenne, mert a fürdők mögött nem áll sem erős magántőke, sem pénzzel kitömött önkormányzatok. A Fürdőszövetség benyújtott egy javaslatcsomagot a kormánynak ezzel kapcsolatban, és tagjai bevonásával dolgozik annak következő fázisán is.

JAVASLATCSOMAG KÉSZÜLT A KORMÁNYNAK

„Kértük többek között, hogy hozzanak létre egy azonnali vis maior alapot a munkaerő megtartására. A '61-es' és a '68-as' kormányrendeletekben szereplő járulékmentesség és a hiteltörlesztési moratórium kiváló időzítéssel érkezett, nagyon fontos volt, hálásak is vagyunk érte, de ha nincs bevétel, akkor egyszer ezek a pozitív intézkedések is kifulladásra kerülnek. A fürdők

a hitelpiacon most még folyószámlahitelhez sem jutnak hozzá, és a fentebb említett okok miatt sok esetben az önkormányzat sem tud nekik segíteni. Már az sokat jelentene, ha állami kezességvállalást tennének a folyószámlahitelek mögé” – kezdi sorolni a csomagban szereplő javaslatokat a Fürdőszövetség elnöke.

Az áfacsökkentésnek az ágazat újraindulásáig meg kell történnie, hogy forrás maradjon a fürdőknél. Az első technikai

lépés ehhez az lenne, hogy a kormányzat hozzon létre egy olyan önálló TEÁOR/ TESZOR-számot a fürdőszolgáltatásoknak, ami semmi mással nem keveredik. Ez egy adminisztratív intézkedés, egy fillérbe sem kerül. Nagyon fontos lenne, hogy a NEAK azonnal legalább 50 százalékkal emelje a gyógyfürdőknek járó térítési díjakat, amiért azok gyakorlatilag egészségügyi közszolgáltatást nyújtanak, leginkább önköltségi ár alatt. „A fürdőknek egy NEAK-dijemelést lehetőséget teremtené arra, hogy megtartsák a speciális szaktudással rendelkező munkaerőt, akik nélkül nem lehet fürdőgyógyászatot működtetni. Ha most elengedjük ezeket a kollégáknak a kezét, elmennek dolgozni az egészségügybe, és nem lesz kivel újraindítani a fürdőket – egyszerűen nem fogunk engedélyt kapni a fürdőgyógyászatok működéséhez” – zárta gondolatait a szakember. ■

Hogyan írjunk sikeres turisztikai pályázatot?

2017. szeptember 1-jén indult a Kisfaludy Turisztikai Fejlesztési Program, amelynek keretében vidéki szálláshelyek fejlesztésére lehet pályázni egészen 2030-ig. A rendelkezésre álló keretösszeg a 14 éves fejlesztési programra mintegy 300 milliárd forint. Az eddigi kiírások tapasztalatait foglalja össze írásában a Vanessa tanácsadó cég munkatársa.

SZERZŐ: KECZE ZSANNETT
FOTÓ: 123.RF

A program az uniós támogatások mellett jelentős hazai költségvetési forrásokra is épít, így a hagyományos beavatkozási területeken (kiemelt attrakciófejlesztés) túl olyan területeken is alkalmazható (pl. szálláshelyfejlesztés), amelyekre a 2014-2020-as uniós tervezési időszak pályázati konstrukciói keretében uniós fejlesztési forrás nem biztosítható. A Kisfaludy Szálláshely-fejlesztési Konstrukció 2030-ig tartó futamideje alatt a vidéki Magyarország szállodái és panziói újulhatnak meg, mintegy 2000 szálláshely, 30 ezer szobája léphet minőségi szintet, és mintegy 20%-os árbevétel növekedés várható a megújult szálláshelyeken. Olyan beruházások kaphatnak támogatást, amelyek hosszú távon fenntarthatóak és turisztikai szempontból indokoltak. Alapvető cél a szolgáltatási színvonal emelése, a tematikus szolgáltatások kapacitá-

sának növelése és új szolgáltatások bevezetéséhez kapcsolódó infrastrukturális beruházások elősegítése, oldva a szezonálisból fakadó egyenetlenségeket, a helyi turisztikai fejlesztési irányvonalakhoz illeszkedve. A program teljes keretösszege 300 milliárd forint, a támogatási intenzitás maximum 70%, konstrukciónként eltérhet. Több kiemelt turisztikai fejlesztési térségben már lezárultak a pályázatok, de számos további kiírás megjelenésére lehet számítani a jövőben. A program következő ütemeiben várhatóan az alábbi projektekre lehet pályázni: Debrecen, Tiszta-tó, Hortobágy kiemelt turisztikai térségeiben található jelenleg is működő szállodák fejlesztése, új panzió vagy szálloda létesítése.

Ezt követően írják majd ki az Eger, Pécs, Villány, Békéscsaba, Sárvár és Kőszeg kiemelt turisztikai térségeiben található jelenleg is működő szállodák fejlesztésére, illetve új panzió vagy szálloda létesítésére vonatkozó pályázatot.

TAPASZTALATOK, AMIKRE ÉRDEMES FIGYELNI
Megjelenő pályázati felhívástól függően a szálláshely-kategóriának való megfelelés el-

lenőrzése: a szálláshely-üzemeltetési engedély kiadásának rendjéről szóló 239/2009. (X. 20.) Korm. rendeletben (a továbbiakban: 239/2009. Korm. rendelet) meghatározott kereskedelmi szálláshelytípusok.

Fejlesztéssel érintett ingatlan rendezett tulajdoni viszonyainak ellenőrzése. Volt olyan korábbi pályázati felhívás, melyben a szálláshely létesítésére kizárólag a tervezett beruházás helyszínéül szolgáló ingatlan tulajdonosa nyújthat be támogatási kérelmet. Természtesen volt olyan pályázat is, ahol elegendő volt a bérleti szerződés és a tulajdonosi hozzájáruló nyilatkozat. Éppen az adott aktuális pályázati konstrukciótól függ, mi a feltétel. Érdemes tervező szakemberekkel előzetesen egyeztetni a hasznos alapterületeket illetően, ugyanis a maximálisan elszámolható költség a létrejövő szálláshely hasznos alapterületének négyzetméterére vetítődik, és ez szálláshely-kategóriától függően eltérő (3*-5*). Átlagosan 300.000 Ft – 600.000 Ft/ hasznos négyzetméter az elszámolható költség. (Elszámolható költség = Támogatás + Önerő) Hasznos alapterület alatt az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII.20.) Korm. ren-

delet (a továbbiakban: 253/1997. Korm. rendelet) 1. számú melléklet, 46. pontja szerinti hasznos alapterület értendő. Amennyiben a projekt előkészítettsége előrehaladott állapotban van, az értékelésnél előnyt jelent, ha a támogatást igénylő rendelkezik jogerős építési engedéllyel, vagy nem építésiengedély-köteles beruházás esetében rendelkezik építési vagy egyéb normagyűjtemény szerinti tételes költségvetéssel. A tervező csapat által elkészített tervek

alapján el tud készülni egy költségbecslés, melyre kivitelezői árajánlatok bekérése javasolt, ezzel körvonalazódik az elszámolható költségvetés.

Javasolt minél több innovatív megoldást a projektekbe építeni, például:

- ◆ Épületek energiahatékony működését javító beruházások (pl. nyílászárócserre, hőszigetelés stb.)
- ◆ Megújuló energia alkalmazása (pl. nap-elem, napkollektor, hőszivattyú stb.)

- ◆ Új tematikus szolgáltatásfejlesztéséhez kapcsolódó infrastrukturális beruházások támogatása
- ◆ Akadálymentesített szobák, parkolók

A támogatást igénylőnek legalább a beruházás összes elszámolható költségének az igényelt támogatási összeggel csökkentett részét kitevő önerővel kell rendelkeznie. Regionális beruházási támogatási jogcím igénybevétele esetében 25% saját forrást minden állami támogatástól mentes formában szükséges biztosítani. Támogatott projektek esetében az igénybe vehető maximális előleg mértéke a megítélt támogatás 50%-a.

Érdemes partnerségekkel megállapodásokat kötni: ha a projektgazda együttműködik a térség más turisztikai / egyéb szervezeteivel, vállalkozásaival, és ez az üzleti tervben bemutatásra került, akkor ezek az együttműködések biztosítják a turisztikai kínálat komplexitását.

A projekt a támogatási igény benyújtásának napjától saját felelősségre megkezdhető. Támogatás a támogatási igény benyújtását megelőzően megkezdett beruházáshoz nem igényelhető. Ez alól kivételt képez az előkészítési tevékenységhez kapcsolódóan felmerült költség, A projekt megkezdésének minősül a megvalósításra megkötött első szerződés hatálybalépésének napja, illetve az aláírt és a szállító részéről visszaigazolt vagy az előzetes ajánlatra írásban adott megrendelés.

MIK PÁLYÁZHATNAK?

MŰKÖDŐ SZÁLLODÁK FEJLESZTÉSE	ÚJ PANZIÓ LÉTESÍTÉSE	ÚJ SZÁLLODA LÉTESÍTÉSE
<p>A fejleszteni kívánt – legfeljebb 200 szobás – szálloda tulajdonosa vagy üzemeltetője:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Magyarországon bejegyzett, kettős könyvitelt vezető gazdasági társaságok ◆ egyéni vállalkozások ◆ költségvetési szervek, önkormányzatok és intézményeik, vagy az általuk alapított gazdasági társaságok ◆ nonprofit szervezetek szövetkezetek ◆ egyházi jogi személyek <p>Ha rendelkezik 1 teljes lezárt üzleti évvel</p>	<p>A szálláshely jövőbeli tulajdonosa, vagy üzemeltetője:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Magyarországon bejegyzett, kettős könyvitelt vezető gazdasági társaságok ◆ egyéni vállalkozások ◆ költségvetési szervek, önkormányzatok és intézményeik, vagy az általuk alapított gazdasági társaságok ◆ nonprofit szervezetek szövetkezetek ◆ egyházi jogi személyek <p>Kifejezetten erre a célra létrehozott „projekt cég” is nyújthat be pályázatot, amennyiben a pályázónak nincs teljes lezárt üzleti éve</p>	<p>A szálláshely jövőbeli tulajdonosa, vagy üzemeltetője:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Magyarországon bejegyzett, kettős könyvitelt vezető gazdasági társaságok ◆ egyéni vállalkozások ◆ költségvetési szervek, önkormányzatok és intézményeik, vagy az általuk alapított gazdasági társaságok ◆ nonprofit szervezetek szövetkezetek ◆ egyházi jogi személyek <p>Kifejezetten erre a célra létrehozott „projekt cég” is nyújthat be pályázatot, amennyiben a pályázónak nincs teljes lezárt üzleti éve</p>

MIRE LEHET TÁMOGATÁST IGÉNYELNI?

MŰKÖDŐ SZÁLLODÁK FEJLESZTÉSE	ÚJ PANZIÓ LÉTESÍTÉSE	ÚJ SZÁLLODA LÉTESÍTÉSE
<p>Jelenleg is üzemelő szállodák fejlesztésére és bővítésére, az alábbiak szerint:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ az ingatlan belső megjelenésének javítása ◆ új szolgáltatás bevezetése és a kapcsolódó infrastruktúra fejlesztése (p. családbarát, egészségturisztikai, kerékpáros stb.) ◆ kapacitásbővítés (szobaszám növelés, kiszolgáló infrastruktúra) ◆ vendéglátó egység bővítése, fejlesztése ◆ energiahatékony működés javítása (pl. napelem, geotermikus rendszerek kiépítése) ◆ software, hardware beszerzés ◆ bűnmegelőzés, biztonsági rendszerek kiépítése ◆ akadálymentesítés, azbeszt-mentesítés 	<p>Új panziók és szállodák létrehozására, az alábbiak szerint:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ új panzió létrehozása ◆ egyéb ingatlan szálláshelyé átalakítása, bővítése ◆ kapcsolódó üzleti-, marketing tevékenység ◆ a leendő szálláshelyen nyújtott bor-, lovas-, kerékpáros, túra kajak-kenu, vitorlás-, természetjáró turizmus szolgáltatások fejlesztése ◆ vendéglátó egység bővítése, fejlesztése ◆ energiahatékony működés javítása (pl. napelem, geotermikus rendszerek kiépítése) ◆ software, hardware beszerzés ◆ bűnmegelőzés, biztonsági rendszerek kiépítése ◆ akadálymentesítés, azbeszt-mentesítés 	<p>Új panziók és szállodák létrehozására, az alábbiak szerint:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ új szálloda létrehozása ◆ egyéb ingatlan szálláshelyé átalakítása, bővítése ◆ kapcsolódó üzleti-, marketing tevékenység ◆ a leendő szálláshelyen nyújtott bor-, lovas-, kerékpáros, túra kajak-kenu, vitorlás-, természetjáró turizmus szolgáltatások fejlesztése ◆ vendéglátó egység bővítése, fejlesztése ◆ energiahatékony működés javítása (pl. napelem, geotermikus rendszerek kiépítése) ◆ software, hardware beszerzés ◆ bűnmegelőzés, biztonsági rendszerek

A szerzőről

Kecze Zsannett pályázati tanácsadó, projektmenedzser a Debreceni Egyetem Közgazdaság- és Gazdaságtudományi Karán végzett gazdálkodási és menedzsment szakon, pénzügyi szakirányon. Tanulmányait a Gazdaságtudományi Karon, okleveles közgazdász-ként fejezte be vállalkozásfejlesztő mesterszakon, 2016 januárjában. Elérhetősége: zsannett@vanessia.hu

A Vanessia Kft. 20 éves múltra tekint vissza a pályázati tanácsadói piacon. Segítséget nyújtunk ahhoz, hogy az ötletekből, elképzelésekből, vágyakból a valós lehetőségeknek megfelelő, sikeres projektek szülessenek.

Újabb hibrid hotellánc, az a&o csoport debütál Magyarországon

Még idén megnyitja első budapesti egységét Európa legnagyobb magánkézben lévő hostellánca, a német a&o csoport. A századfordulós épületben kialakított modern hostel a tervek szerint nyár elejétől várja a kedvező ár-érték arányú szálláshelyet kereső vendégeket.

Az a&o megjelenésével a hibrid-hotelek egy újabb képviselője lép a magyar piacra. A hotelek és a hostelek szolgáltatásait egy fedél alatt kínáló modell szerint a szálláshelyek klasszikus szobákat, családok elhelyezésére alkalmas egységeket és csoportos hálótermeket egyaránt kínálnak. Lesz külön igénybe vehető konyha, co-working terület, és nagy közösségi tereket is kialakítanak. Az a&o csoport új budapesti egysége összesen 4500 négyzetméteren, 114 szobával és 412 ágygal várja majd a vendégeket. A célközönségben nagy arányt képviselnek a diákcsoportok, de a hibrid-hotelek szolgáltatásait egyre több család és baráti társaság is igénybe veszi.

Az új hostelnek helyet adó Csengery utcai épületben eredetileg a Ferdinand Piatnik & Söhne Kártyagyár működött, de története során volt már diákszálló és iroda is. A befektető az átépítés során ügyelt arra, hogy megőrizze a hetedik kerületi sarokház homlokzatának eredeti jellegét, miközben a belső tereket úgy alakították ki, hogy egy, a modern kor kívánalmainak megfelelő, minden igényt kielégítő hostelnek adjanak otthont.

A FEJLESZTÉSEK FOLYTATÓDNAK
Európa-szerte megfigyelhető, hogy növekszik az igény a társasági / közösségi

szálláshelyek iránt. Ezt az a&o tavalyi adatai is megerősítik: a hotellánc 2019-ben 165 millió eurót meghaladó forgalmat generált. „A tavalyi évben regisztrált több mint ötmillió vendégéjszaka bizonyítja, hogy az általunk kínált szolgáltatások egyre keresettebbek a megfizethető, ugyanakkor kiváló ár-érték arányú szálláshelyek kategóriájában” – kommentálta az eredményeket **Oliver Winter**, a cég vezérigazgatója.

Az idén húszéves berlini központú szállodavállalat, amely jelenleg 39 egységgel van jelen Európában, az év elején megnyitott varsói szálláshely után 2020-ban újabb két hostellel bővíti kínálatát. A budapesti és koppenhágai egységekkel az a&o nyolc ország 23 városában lesz elérhető több mint 28 ezer férőhellyel. A 2000-es alapítása óta a kontinens vezető európai hostelláncává fejlődött vállalat mindenekelőtt a dél-európai és kelet-európai nagyvárosokban tervez további szállodanyitásokat.

ALTERNATÍV KÍNÁLAT A JÁRVÁNY IDEJÉN

A koronavírus-járvány természetesen az a&o-t is érzékenyen érintette: a korlátozások bevezetése óta a szállodacsoportnál 90 százalékkal esett vissza a vendégéjszákák száma az előző év azonos időszakához képest. A krízishelyzetre adott válaszként

a szállodacsoport „alternatív sürgősségi ágyak” és helyiségek kedvezményes kínálatával igyekszik segíteni a vírusjárványtól különösen sújtott csoportokat. A szálláshelyekkel a rendőrség és az egészségügyi szolgálatok munkatársait, tűzoltóságokat, építőipari vállalkozások alkalmazottait, menedéket igénylő nőket, hajléktalanszállókat működtető intézményeket és más segélyszervezeteket kívánnak támogatni.

„Ez a projekt nemcsak megvalósítható alternatívát jelent számunkra, de felhívja a figyelmet az iparág jelentőségére és arra, hogy az ilyen nehéz időkben sem maradhatunk egymás iránt közömbösek” – indokolta a döntést Oliver Winter. (X)

KRÍZIS ÉS FELÉPÜLÉS

A globálisan terjedő koronavírus-járvány sokkoló hatással van világszerte a turizmusra, Magyarországon néhány hét alatt az ágazat szinte teljesen leállt. Hogy mennyi ideig tombol a járvány, és mennyi ideig tart majd a kilábalás, azt most még nem lehet tudni. Hogy milyen tempóban éledhet újjá az ágazat, azt is nehéz megjósolni. Cikkünkben a 2008-as pénzügyi válság idején bekövetkezett visszaesés elemzésével próbálunk ehhez támpontokat adni.

SZERZŐ: PROBÁLD ÁKOS

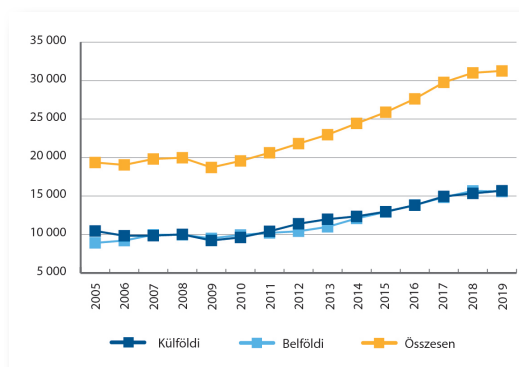
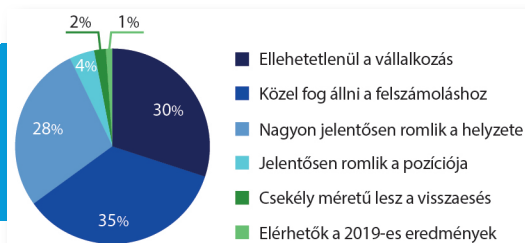
Március második hetében a Turizmusfejlesztők és Tanácsadók Szövetsége (TUTSZ) körkérdezt intézett a turisztikai vállalkozásokhoz, hogyan látják közeli jövőjüket. A kép, nyilván a kezdeti sokkhatások következtében, lehangoló. A válaszadók közül a legtöbben arra számítanak, hogy akár fel is számolhatják a krízis miatt a vállalkozásukat. Ez mindenképpen azt jelzi, hogy a válság súlyosabb lesz, mint volt 2008-ban. (Ábra 1: Vállalkozások 2020. évi kilátásai) Ezek után nézzük meg, mi is történt 2008-ban és az azt követő évek során a magyar turizmusban, mi olvasható ki az ágazat különböző mutatóiból! Az adatokból az derül ki, hogy mind a kül-, mind a belföldi vendégforgalom visszaesett 2008 után, és csak 2012-re, tehát négy évvel később tért vissza az üzletmenet a korábbi szintre. Tanulságos, hogy a belföldi forgalom visszaesése kisebb volt, mint a külföldi, ráadásul a belföldi forgalom hamarabb is tért magához. (Ábra 2: Vendégéjszakák alakulása – országos)

MEGTORPANÁS BUDAPESTEN

A megtorpanás akkor Budapestet a külföldi forgalom dominanciája miatt jobban érintette. (Ábra 3: Budapesti vendégéjszakák alakulása, Ábra 4: Vidéki vendégéjszakák alakulása)

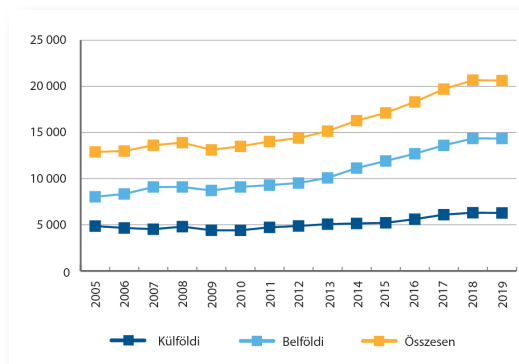
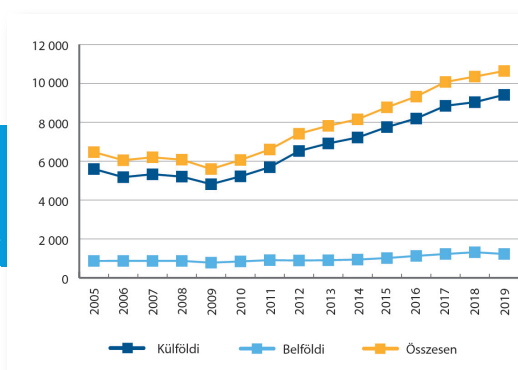
A budapesti szállodapiacot érintette a leginkább a 2008-as válság, ugyanis a külföldi vendégek egy részének elmaradásával párhuzamosan jelentős kapacitásbővülés következett be – sok új szállodát adtak át –, így az átlagos foglaltság és az átlagárak, a RevPAR-mutató, mind csökkent. Ráadásul ezek a mutatók csak öt évvel később, 2013-

Ábra 1
VÁLLALKOZÁSOK
2020. ÉVI
KILÁTÁSAI
Forrás: Turizmusfejlesztők és Tanácsadók Szövetsége (TUTSZ)

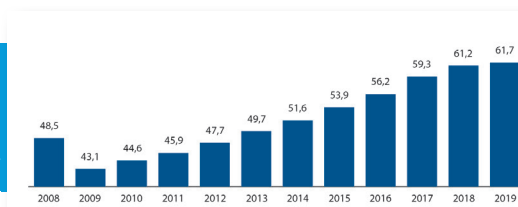
Ábra 2
VENDÉGÉJSZAKÁK
ALKULÁSA
– ORSZÁGOS (ezer)
Forrás: KSH

Ábra 3
BUDAPESTI
VENDÉGÉJSZAKÁK
ALKULÁSA (ezer)
Forrás: KSH

Ábra 4
VIDÉKI VENDÉGÉJSZAKÁK
ALKULÁSA (ezer)
Forrás: KSH

Ábra 5
SZÁLLODÁK
SZOBA-
FOGLALTSÁGA (%)
Forrás: KSH

ban érték el újra a válság előtti utolsó évben, 2008-ban tapasztalt szintet. (Ábra 5: Szállodák szobafoglaltsága)

A szállásdíjbevételek – és minden bizonnyal a hozzájuk kapcsolódó vendéglátás és egyéb szolgáltatások bevételei – visszaesése nem volt annyira drasztikus, mint mondjuk a szobafoglaltság esetén, ugyanakkor a válság előtti szintre való visszatéréshez itt is több év kellett. (Ábra 6: Kereskedelmi szálláshelyek szállásdíjbevételei)

Szembevetve, hogy a szállodai árbevétel és a RevPAR-mutató csak 2013-ban érte el a 2008. évi szintet. (Ábra 7: Szállodai árak alakulása)

Ehhez persze nem árt figyelembe venni a fokozatosan gyengülő forint árfolyamának hullámlását. (Ábra 8: A forint árfolyamának változása)

LEHANGOLÓ KILÁTÁSOK

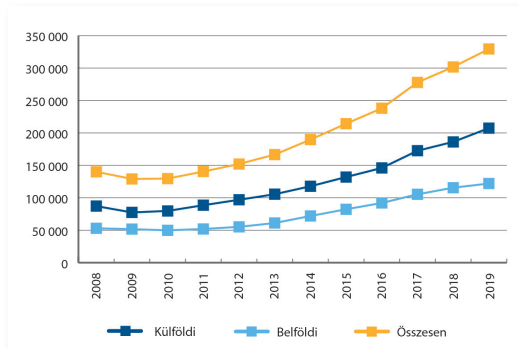
A cikkünk elején már említett TUTSZ-felmérésből az is nyomon követhető, milyenek a szálláshely-szolgáltatók rövid idejű kilátásai a belföldi és külföldi vendégforgalom alakulásáról. Egyelőre a kép lehangoló. A belföldi vendégforgalom az első félévben a szálláshely-szolgáltatók több mint 70 százaléka szerint legalább háromnegyedével esik majd vissza, 15 százaléuk ennél kisebb csökkenéssel számol, ám egytizedük meg sem akarta/merte becsülni a csökkenést. Közel 90 százalék úgy ítéli meg a külföldi vendégforgalom várható alakulását, hogy az nagyon drasztikusan esik majd vissza, esetükben néhány észak-magyarországi és alföldi szolgáltató számít „csak” 20-50 százalékos visszaesésre. Ezzel szorosan függnek össze az árbevételre vonatkozó várakozások, melyek azt mutatják, hogy a vállalkozásoknak csupán egyötöde számít arra, hogy bevételeik csökkenése nem éri el a 75 százalékot. (Ábra 9: A vendégforgalom csökkenésére vonatkozó várakozások)

TANULSÁGOK

A 2008-as globális pénzügyi és gazdasági válság tanulsága tehát, hogy 3-4 év kellett ahhoz, hogy a turizmusban a forgalom visszatérjen a válság előtti szintre. Az is tény, hogy azóta viszont folyamatos volt a fejlődés, a bővülés, minden mutató növekedett egészen idén januárig.

Hogy mit hoz a jövő, azt még megközelítőleg sem lehet megjósolni. A legnagyobb gond, hogy nem látjuk, milyen hosszan húzódik el. A kilábalásról is csak azután lehet beszélni, ha már túl vagyunk a mélyponton. Azt pedig, hogy mikor érhetjük el a 2019. évi szintet, végképp nem tudhatjuk. Mindenesetre a 2008-as adatok tanulsága szerint 3-4 évbe mindenképpen beletelhet, mire a forgalom utoléri a korábbi szintet. Rengeteg azonban a bizonytalansági tényező.

A turizmus alakulása elsősorban annak függvénye, hogy a gazdaság más ágazatai milyen mértékben károsodnak, mekkora lesz a munkanélküliség, hogyan változik a lakossági vásárlóerő, milyen intézkedésekkel tudja a kormányzat – nálunk és a világ más részein – tompítani ezeket a negatív gazdasági hatásokat. Minél inkább elhúzóódik a veszélyhelyzet, minél mélyebbek lesznek az árkok, annál hosszabb lesz a kilábalás periódusa. Ezekre a kérdésekre egy negyedév elteltével érdemes lesz visszatérni. ■

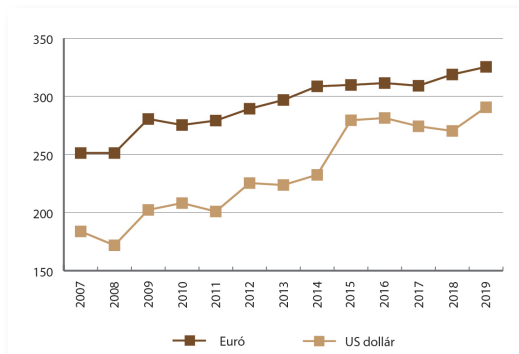
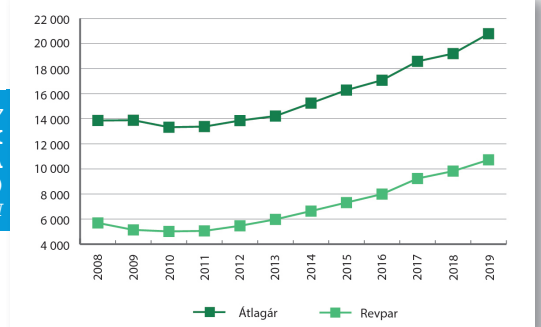

Ábra 6
KERESKEDELMI
SZÁLLÁSHELYEK
SZÁLLÁS-
DÍJBEVÉTELEI
(millió forint)

Forrás: KSH

Ábra 7
SZÁLLODAI ÁRAK
ALAKULÁSA
(forint)

Forrás: KSH

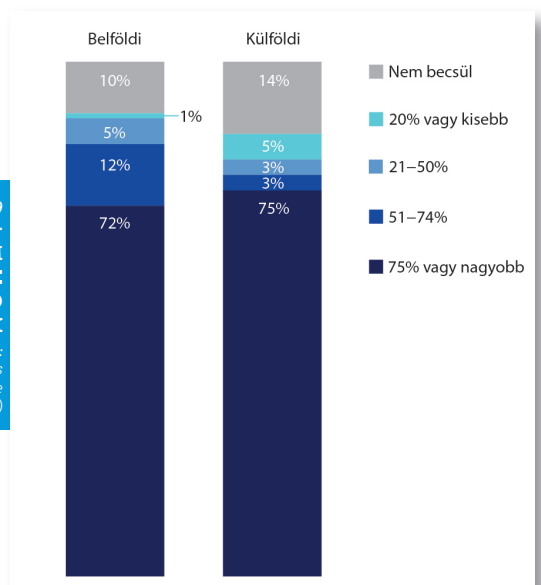

Ábra 8
A FORINT
ÁRFOLYAMÁNAK
VÁLTOZÁSA

Forrás: MNB

Ábra 9
A VENDÉG-
FORGALOM
CSÖKKENÉSÉRE
VONATKOZÓ
VÁRAKOZÁSOK

Forrás:
Turizmusfejlesztők és
Tanácsadók Szövetsége
(TUTSZ)

Belefér még több foglalás?

Legyen a te vállalkozásod is SZÉP-kártya-elfogadóhely! Ha még több vendéget szeretnél a szálláshelyedre, nem érdemes kimaradni a kedvezményesen adható cafeteriajuttatás előnyeiből.

www.szepkartyam.hu

Lapozzon bele az online Vendéglátás magazinba!

63. évfolyam, 2020. április–május

VENDÉGLÁTÁS

Létezik **éttermi élmény otthon?** Mede Ádámnak van rá ötlete

A jövő éttermei: alap lesz a social distancing a járvány után?

Beszéljünk a **húsról!** Mellőzött alapanyagok a hazai kínálatban

Tombol a tavasz: **zöldek**, amelyeket most van időnk megismerni

Mentő ötletek járvány idején: ki hogyan vészelí át a nehéz időket?

MI LESZ A VENDÉGLÁTÁS SORSA?